

51186

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KATILIMCILARIN BİLGİSAYAR KURSLARINI
TERCİH NEDENLERİ VE BU KURSLARA
İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS BİTİRME TEZİ

Berna KALKAY

TEZ DANIŞMANI : Yrd. Doç. Dr. Ali İlker GÜMÜŞELİ

1.44
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

ÖNSÖZ

İnsanlık tarihi kadar eski olan yetişkin eğitimi özellikle 2. Dünya Savaşı'ndan sonra daha büyük bir öneme sahip olmuştur. 1949 yılından itibaren uluslararası konferanslarda ele alınmaya başlanan yetişkin eğitiminin amaçlarını ve işlevlerini saptama çalışmaları hız kazanmıştır.

Ülkemizde de bu alanda önemli araştırmalar yapılmış, daha sistemli ve organize bir yapıya kavuşturulan yetişkin eğitime katkıda bulunmuşlardır. Ancak bu araştırmaların hemen hemen hepsi halk eğitim merkezlerine yönelik olmuştur.

Bu araştırma yetişkin eğitimi konusunda gittikçe artan bir paya sahip olan özel kurslara yönelik olmuştur. Meslek eğitimi programları içerisinde oldukça yaygın olan bilgisayar kurslarına katılan kursiyerlerin tercih nedenleri ve görüşlerini belirlemek ve önerilerde bulunmak hedeflenmiştir.

Araştırma İstanbul İli Anadolu Yakasındaki bilgisayar kurslarını kapsamaktadır. Araştırma beş bölümde raporlaştırılmıştır. İlk bölümde problem durumu ve araştırmanın amaçları ve sınırları belirlenmiştir. İkinci bölümde araştırmanın yöntemine ilişkin bilgiler bulunmaktadır. Üçüncü bölümde yetişkin eğitime ilişkin kuramsal bilgiler uygulamalar yer almıştır. Dördüncü bölümde araştırma bulguları ve yorumları sunulmuştur. Son bölümde ise özet, yargı ve öneriler yer almıştır.

Danışmanım Yrd. Doç. Dr. Ali İlker Gümüşeli' ye yardımlarından dolayı teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ	ii
-------	----

TABLolar LİSTESİ	ix
------------------	----

BÖLÜM

I. GİRİŞ	1
Problem Durumu	6
1. Özel Kurslar	6
Amaç	8
Önem	9
Sayıtlılar	9
Sınırlılıklar	10
Tanımlar	10

BÖLÜM

II. YÖNTEM	11
Araştırma Modeli	11
Araştırma Evreni Ve Örnekleme	11
Bilgi Toplama Aracının Geliştirilmesi	11
Bilgi Toplama Aracının Uygulanması	12
Verilerin İşlenmesi Ve Yorumlanması	12

BÖLÜM

III. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	13
A. Yetişkin Ve Yetişkin Eğitime İlişkin Kuramsal Çalışmalar	13
1. Eğitim, Yaşamboyu Eğitim ve Yetişkin Eğitimi Kavramları	13
2. Yetişkin Eğitimi Türleri	15
3. Türkiye 'de Bilgisayar Gelişimi ve Bilgisayar Eğitim Uygulamaları	19
4. Yetişkin ve Öğrenmeye İlişkin Özellikler	21
5. İlgili, İhtiyaç, Güdüleme, Katılma Kavramları ve Yetişkin Eğitimi Açısından Önemi	22
6. Yetişkin Eğitim İhtiyaçlarını Belirleme	25

B. Konu İle İlgili Araştırmalar	28
1. Türkiye' de Yapılan Araştırmalar	28
2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	31

BÖLÜM

IV. BULGULAR VE YORUMLAR	36
A. Kursiyerlerin Demografik Özellikleri	36
1. Kursiyerlerin Cinsiyet Bakımından Dağılımı	36
2. Kursiyerlerin Yaş Dağılımı	36
3. Kursiyerlerin Eğitim Düzeyi	37
B. Bilgisayar Kursunu Tercih Etme Nedenleri	38
C. Özel Bilgisayar Kurslarını Tercih Nedenleri İle Kursiyerlerin Demografik Yapıları Arasındaki İlişki	39
1. Cinsiyete Göre Özel Bilgisayar Kurslarını Tercih Nedenleri	39
2. Yaşa Göre Bilgisayar Kurslarını Tercih Etme Nedenleri	40
3. Eğitim Düzeyine Göre Bilgisayar Kurslarını Tercih Etme Nedenleri	42
D. Özel Bilgisayar Kurslarını Seçerken Kursiyerlerin Önem Verdikleri Özellikler	43
E. Özel Bilgisayar Kursu Seçerken Kursiyerlerin Önem Verdikleri Özellikler İle Kursiyerlerin Demografik Yapıları Arasındaki İlişki	45
1. Cinsiyete Göre Özel Bilgisayar Kursu Seçerken Önem Verilen Özellikler	45
2. Yaşa Göre Özel Bilgisayar Kursu Seçerken Önem Verilen Özellikler	46
3. Eğitime Göre Özel Bilgisayar Kursu Seçerken Önem Verilen Özellikler	47
F. Katılımcıların Bilgisayar Eğitim Uygulamaları Hakkındaki Görüşleri	48
1. Kursun Toplam Süresinin Yeterlilik Derecesi	49
a. Cinsiyete Göre Kursun Toplam Süresinin Yeterlilik Derecesi	49
b. Yaşa Göre Kursun Toplam Süresinin Yeterlilik Derecesi	50
c. Eğitim Düzeyine Göre Kursun Toplam Süresinin Yeterlilik Derecesi	52
2. Programın Kapsamının Yeterlilik Derecesi	52
a. Cinsiyete Göre Programın Kapsamının Yeterlilik Derecesi	53
b. Yaşa Göre Programın Kapsamının Yeterlilik Derecesi	53
c. Eğitim Düzeyine göre Programın Kapsamının Yeterlilik Derecesi	54
3. Konular İşlenirken Verilen Örneklerin Yeterlilik Derecesi	55

a. Cinsiyete Göre Konular İşlenirken Verilen Örneklerin Yeterlilik Derecesi	56
b. Yaşa Göre Konular İşlenirken Verilen Örneklerin Yeterlilik Derecesi	56
c. Eğitim Düzeyine Göre Konular İşlenirken Verilen Örneklerin Yeterlilik Derecesi	57
4. Pratik Çalışma Süresinin Yeterlilik Derecesi	58
a. Cinsiyete Göre Pratik Çalışma Süresinin Yeterlilik Derecesi	59
b. Yaşa Göre Pratik Çalışma Süresinin Yeterlilik Derecesi	60
c. Eğitim Düzeyine Göre Pratik Çalışma Süresinin Yeterlilik Derecesi	60
5. Pratik Çalışma İçin Gerekli Malzemenin Yeterlilik Derecesi	61
a. Cinsiyete Göre Pratik Çalışma İçin Gerekli Malzemenin Yeterlilik Derecesi	62
b. Yaşa Göre Pratik Çalışma İçin Gerekli Malzemenin Yeterlilik Derecesi	63
c. Eğitim Düzeyine Göre Pratik Çalışma İçin Gerekli Malzemenin Yeterlilik Derecesi	63
6. Kurs Yetkililerinin İş Bulma Konusunda Tanıdığı İmkanların Yeterlilik Derecesi	64
a. Cinsiyete Göre Kurs Yetkililerinin İş Bulma Konusunda Tanıdığı İmkanların Yeterlilik Derecesi	65
b. Yaşa Göre Kurs Yetkililerinin İş Bulma Konusunda Tanıdığı İmkanların Yeterlilik Derecesi	66
c. Eğitim Düzeyine Göre Kurs Yetkililerinin İş Bulma Konusunda Tanıdığı İmkanların Yeterlilik Derecesi	67
7. Kurs Öğretmenlerinin Mesleki Bilgisinin Yeterlilik Derecesi	68
a. Cinsiyete Göre Kurs Öğretmenlerinin Mesleki Bilgisinin Yeterlilik Derecesi	69
b. Yaşa Göre Kurs Öğretmenlerinin Mesleki Bilgisinin Yeterlilik Derecesi	69
c. Eğitim Düzeyine Göre Kurs Öğretmenlerinin Mesleki Bilgisinin Yeterlilik Derecesi	70
8. Kurs Öğretmenlerinin Uygulama Sırasında Ayırdığı Zamanın Yeterlilik Derecesi	71
a. Cinsiyete Göre Kurs Öğretmenlerinin Uygulama Sırasında Ayırdığı Zamanın Yeterlilik Derecesi	71
b. Yaşa Göre Kurs Öğretmenlerinin Uygulama Sırasında Ayırdığı Zamanın Yeterlilik Derecesi	72

c. Eğitim Düzeyine Göre Kurs Öğretmenlerinin Uygulama Sırasında Ayırdığı Zamanın Yeterlilik Derecesi -----	73
9. Kurs Öğretmenlerinin Kursiyerlere Karşı Davranış Biçiminin Yeterlilik Derecesi-----	73
a. Cinsiyete Göre Kurs Öğretmenlerinin Kursiyerlere Karşı Davranış Biçiminin Yeterlilik Derecesi -----	74
b. Yaşa Göre Kurs Öğretmenlerinin Kursiyerlere Karşı Davranış Biçiminin Yeterlilik Derecesi -----	75
c. Eğitim Düzeyine Göre Kurs Öğretmenlerinin Kursiyerlere Karşı Davranış Biçiminin Yeterlilik Derecesi -----	75
10. Kurs Ücreti İçin Gösterilen Ödeme Kolaylığının Yeterlilik Derecesi -----	76
a. Cinsiyete Göre Kurs Ücreti İçin Gösterilen Ödeme Kolaylığının Yeterlilik Derecesi -----	77
b. Yaşa Göre Kurs Ücreti İçin Gösterilen Ödeme Kolaylığının Yeterlilik Derecesi -----	78
c. Eğitim Düzeyine Göre Kurs Ücreti İçin Gösterilen Ödeme Kolaylığının Yeterlilik Derecesi -----	79
11. Kurs Saatlerinin Verimli Kullanılma Derecesi -----	79
a. Cinsiyete Göre Kurs Saatlerinin Verimli Kullanılma Derecesi -----	80
b. Yaşa Göre Kurs Saatlerinin Verimli Kullanılma Derecesi -----	80
c. Eğitim Düzeyine Göre Kurs Saatlerinin Verimli Kullanılma Derecesi -----	81
12. Binaların Isı Ve Temizliğinin Yeterlilik Derecesi -----	82
a. Cinsiyete Göre Binaların Isı Ve Temizliğinin Yeterlilik Derecesi -----	83
b. Yaşa Göre Binaların Isı Ve Temizliğinin Yeterlilik Derecesi -----	83
c. Eğitim Düzeyine Göre Binaların Isı Ve Temizliğinin Yeterlilik Derecesi -----	84
13. Ders Aralarında Oturulan Kantinlerin, İçecek Ve Yiyecek Maddelerinin Temizliği Ve Fiyat Uygunluğunun Yeterlilik Derecesi -----	85
a. Cinsiyete Göre Ders Aralarında Oturulan Kantinlerin, İçecek Ve Yiyecek Maddelerinin Temizliği Ve Fiyat Uygunluğunun Yeterlilik Derecesi -----	85
b. Yaşa Göre Ders Aralarında Oturulan Kantinlerin, İçecek Ve Yiyecek Maddelerinin Temizliği Ve Fiyat Uygunluğunun Yeterlilik Derecesi -----	86
c. Eğitim Düzeyine Göre Ders Aralarında Oturulan Kantinlerin, İçecek Ve Yiyecek Maddelerinin Temizliği Ve Fiyat Uygunluğunun Yeterlilik Derecesi -----	87
14. Kursu Başlamadan Önce Kurs Hakkında Verilen Bilgilerin / Ön Tanıtımın Yeterlilik Derecesi -----	88

a. Cinsiyete Göre Kursa Başlamadan Önce Kurs Hakkında Verilen Bilgilerin / Ön Tanıtımın Yeterlilik Derecesi	89
b. Yaşa Göre Kursa Başlamadan Önce Kurs Hakkında Verilen Bilgilerin / Ön Tanıtımın Yeterlilik Derecesi	89
c. Eğitim Düzeyine Göre Kursa Başlamadan Önce Kurs Hakkında Verilen Bilgilerin / Ön Tanıtımın Yeterlilik Derecesi	90
15. Kurs Yetkililerinin Öğrenciler İçin Hazırladığı Ders Dışı Etkinliklerin Yeterlilik Derecesi	91
a. Cinsiyete Göre Kurs Yetkililerinin Öğrenciler İçin Hazırladığı Ders Dışı Etkinliklerin Yeterlilik Derecesi	92
b. Yaşa Göre Kurs Yetkililerinin Öğrenciler İçin Hazırladığı Ders Dışı Etkinliklerin Yeterlilik Derecesi	93
c. Eğitim Düzeyine Göre Kurs Yetkililerinin Öğrenciler İçin Hazırladığı Ders Dışı Etkinliklerin Yeterlilik Derecesi	93
16. Kurs Yetkililerinin Hazırladığı Sosyal Etkinliklerin Yeterlilik Derecesi	94
a. Cinsiyete Göre Kurs Yetkililerinin Hazırladığı Sosyal Etkinliklerin Yeterlilik Derecesi	95
b. Yaşa Göre Kurs Yetkililerinin Hazırladığı Sosyal Etkinliklerin Yeterlilik Derecesi	95
c. Eğitim Düzeyine Göre Kurs Yetkililerinin Hazırladığı Sosyal Etkinliklerin Yeterlilik Derecesi	96
G. Kursun Genel Yeterlilik Derecesi	97
H. Özel Bilgisayar Kurslarının Genel Yeterlilik Derecesi İle Kursiyerlerin Demografik Yapıları Arasındaki İlişki	98
1. Cinsiyete Göre Kursun Genel Yeterlilik Derecesi	98
2. Yaşa Göre Kursun Genel Yeterlilik Derecesi	99
3. Eğitim Düzeyine Göre Kursun Genel Yeterlilik Derecesi	99

BÖLÜM

V. ÖZET, YARGI VE ÖNERİLER	101
Özet	101
1. Kursiyerlerin Demografik Özellikleri	101
2. Özel Bilgisayar Kursuna Katılma Nedenleri	101
3. Özel Bilgisayar Kurslarını Seçerken Kursiyerlerin Önem Verdikleri Özellikler	103
4. Kursiyerlerin Aldıkları Bilgisayar Eğitimi Konusundaki Görüşleri	103

Yargılar	106
Öneriler	108
1. Uygulamacılara İlişkin Öneriler.....	109
2. Araştırmacılara İlişkin Öneriler.....	110

EKLER

1. Örnekleme Oluşturan Özel Bilgisayar Kurslarının Öğrenci Adedi ve Örnek Sayısı	111
2. Anket Formu	112
3. Varyans Tabloları	118
4. LSD Tabloları	123

KAYNAKÇA

TABLÖLAR LİSTESİ

TABLO 1.	KURSIYERLERİN CİNSİYETİ	36
TABLO 2.	KURSIYERLERİN YAŞI	37
TABLO 3.	KURSIYERLERİN EĞİTİM DÜZEYİ	37
TABLO 4.	BİLGİSAYAR KURSLARINI TERCİH ETME NEDENLERİ	38
TABLO 5.	CİNSİYETE GÖRE BİLGİSAYAR KURSLARINI TERCİH ETME NEDENLERİ	39
TABLO 6.	YAŞA GÖRE BİLGİSAYAR KURSLARINI TERCİH ETME NEDENLERİ	40
TABLO 7.	EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE BİLGİSAYAR KURSLARINI TERCİH ETME NEDENLERİ	42
TABLO 8.	KURS SEÇERKEN ÖNEMLİ OLAN ÖZELLİKLER	44
TABLO 9.	CİNSİYETE GÖRE KURS SEÇERKEN ÖNEMLİ OLAN ÖZELLİKLER	45
TABLO 10.	YAŞA GÖRE KURS SEÇERKEN ÖNEMLİ OLAN ÖZELLİKLER	46
TABLO 11.	EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURS SEÇERKEN ÖNEMLİ OLAN ÖZELLİKLER	48
TABLO 12.	KURSun TOPLAM SÜRESİNİN YETERLİLİK DERECEsİ	49
TABLO 13.	CİNSİYETE GÖRE KURSun TOPLAM SÜRESİNİN YETERLİLİK DERECEsİ	50
TABLO 14.	YAŞA GÖRE KURSun TOPLAM SÜRESİNİN YETERLİLİK DERECEsİ	50
TABLO 15.	EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURSun TOPLAM SÜRESİNİN YETERLİLİK DERECEsİ	52
TABLO 16.	PROGRAMIN KAPSAMININ YETERLİLİK DERECEsİ	52
TABLO 17.	CİNSİYETE GÖRE PROGRAMIN KAPSAMININ YETERLİLİK DERECEsİ	53
TABLO 18.	YAŞA GÖRE PROGRAMIN KAPSAMININ YETERLİLİK DERECEsİ	54
TABLO 19.	EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE PROGRAMIN KAPSAMININ YETERLİLİK DERECEsİ	54
TABLO 20.	KONULAR İŞLENİRKEN VERİLEN ÖRNEKLERİN YETERLİLİK DERECEsİ	55
TABLO 21.	CİNSİYETE GÖRE KONULAR İŞLENİRKEN VERİLEN ÖRNEKLERİN YETERLİLİK DERECEsİ	56
TABLO 22.	YAŞA GÖRE KONULAR İŞLENİRKEN VERİLEN ÖRNEKLERİN YETERLİLİK DERECEsİ	57
TABLO 23.	EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KONULAR İŞLENİRKEN VERİLEN ÖRNEKLERİN YETERLİLİK DERECEsİ	58
TABLO 24.	PRATİK ÇALIŞMA SÜRESİNİN YETERLİLİK DERECEsİ	58

TABLO 25. CİNSİYETE GÖRE PRATİK ÇALIŞMA SÜRESİNİN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	59
TABLO 26. YAŞA GÖRE PRATİK ÇALIŞMA SÜRESİNİN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	60
TABLO 27. EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE PRATİK ÇALIŞMA SÜRESİNİN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	61
TABLO 28. PRATİK ÇALIŞMA İÇİN GEREKLİ MALZEMENİN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	62
TABLO 29. CİNSİYETE GÖRE PRATİK ÇALIŞMA İÇİN GEREKLİ MALZEMENİN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	62
TABLO 30. YAŞA GÖRE PRATİK ÇALIŞMA İÇİN GEREKLİ MALZEMENİN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	63
TABLO 31. EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE PRATİK ÇALIŞMA İÇİN GEREKLİ MALZEMENİN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	64
TABLO 32. KURS YETKİLİLERİNİN İŞ BULMA KONUSUNDA TANIDIĞI İMKANLARIN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	65
TABLO 33. CİNSİYETE GÖRE KURS YETKİLİLERİNİN İŞ BULMA KONUSUNDA TANIDIĞI İMKANLARIN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	66
TABLO 34. YAŞA GÖRE KURS YETKİLİLERİNİN İŞ BULMA KONUSUNDA TANIDIĞI İMKANLARIN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	66
TABLO 35. EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURS YETKİLİLERİNİN İŞ BULMA KONUSUNDA TANIDIĞI İMKANLARIN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	67
TABLO 36. KURS ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ BİLGİSİNİN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	68
TABLO 37. CİNSİYETE GÖRE KURS ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ BİLGİSİNİN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	69
TABLO 38. YAŞA GÖRE KURS ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ BİLGİSİNİN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	69
TABLO 39. EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURS ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ BİLGİSİNİN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	70
TABLO 40. KURS ÖĞRETMENLERİNİN UYGULAMA SIRASINDA AYIRDIĞI ZAMANIN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	71
TABLO 41. CİNSİYETE GÖRE KURS ÖĞRETMENLERİNİN UYGULAMA SIRASINDA AYIRDIĞI ZAMANIN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	71
TABLO 42. YAŞA GÖRE KURS ÖĞRETMENLERİNİN UYGULAMA SIRASINDA AYIRDIĞI ZAMANIN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	72
TABLO 43. EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURS ÖĞRETMENLERİNİN UYGULAMA SIRASINDA AYIRDIĞI ZAMANIN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	73
TABLO 44. KURS ÖĞRETMENLERİNİN KURSIYERLERE KARŞI DAVRANIŞ BİÇİMİNİN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	74
TABLO 45. CİNSİYETE GÖRE KURS ÖĞRETMENLERİNİN KURSIYERLERE KARŞI DAVRANIŞ BİÇİMİNİN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	74

TABLO 46.	YAŞA GÖRE KURS ÖĞRETMENLERİNİN KURSIYERLERE KARŞI DAVRANIŞ BİÇİMİNİN YETERLİLİK DERECEŚİ	75
TABLO 47.	EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURS ÖĞRETMENLERİNİN KURSIYERLERE KARŞI DAVRANIŞ BİÇİMİNİN YETERLİLİK DERECEŚİ	76
TABLO 48.	KURS ÜCRETİ İÇİN GÖSTERİLEN ÖDEME KOLAYLIĞININ YETERLİLİK DERECEŚİ	77
TABLO 49.	CİNSİYETE GÖRE KURS ÜCRETİ İÇİN GÖSTERİLEN ÖDEME KOLAYLIĞININ YETERLİLİK DERECEŚİ	77
TABLO 50.	YAŞA GÖRE KURS ÜCRETİ İÇİN GÖSTERİLEN ÖDEME KOLAYLIĞININ YETERLİLİK DERECEŚİ	78
TABLO 51.	EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURS ÜCRETİ İÇİN GÖSTERİLEN ÖDEME KOLAYLIĞININ YETERLİLİK DERECEŚİ	79
TABLO 52.	KURS SAATLERİNİN VERİMLİ KULLANILMA DERECEŚİ	79
TABLO 53.	CİNSİYETE GÖRE KURS SAATLERİNİN VERİMLİ KULLANILMA DERECEŚİ	80
TABLO 54.	YAŞA GÖRE KURS SAATLERİNİN VERİMLİ KULLANILMA DERECEŚİ	81
TABLO 55.	EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURS SAATLERİNİN VERİMLİ KULLANILMA DERECEŚİ	81
TABLO 56.	BİNALARIN ISI VE TEMİZLİĞİNİN YETERLİLİK DERECEŚİ	82
TABLO 57.	CİNSİYETE GÖRE BİNALARIN ISI VE TEMİZLİĞİNİN YETERLİLİK DERECEŚİ	83
TABLO 58.	YAŞA GÖRE BİNALARIN ISI VE TEMİZLİĞİNİN YETERLİLİK DERECEŚİ	83
TABLO 59.	EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE BİNALARIN ISI VE TEMİZLİĞİNİN YETERLİLİK DERECEŚİ	84
TABLO 60.	DERS ARALARINDA OTURULAN KANTİNLERİN, İÇECEK VE YİYECEK MADDELERİNİN TEMİZLİĞİ VE FİYAT UYGUNLUĞUNUN YETERLİLİK DERECEŚİ	85
TABLO 61.	CİNSİYETE GÖRE DERS ARALARINDA OTURULAN KANTİNLERİN, İÇECEK VE YİYECEK MADDELERİNİN TEMİZLİĞİ VE FİYAT UYGUNLUĞUNUN YETERLİLİK DERECEŚİ	86
TABLO 62.	YAŞA GÖRE DERS ARALARINDA OTURULAN KANTİNLERİN, İÇECEK VE YİYECEK MADDELERİNİN TEMİZLİĞİ VE FİYAT UYGUNLUĞUNUN YETERLİLİK DERECEŚİ	87
TABLO 63.	EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE DERS ARALARINDA OTURULAN KANTİNLERİN, İÇECEK VE YİYECEK MADDELERİNİN TEMİZLİĞİ VE FİYAT UYGUNLUĞUNUN YETERLİLİK DERECEŚİ	88
TABLO 64.	KURSA BAŞLAMADAN ÖNCE KURS HAKKINDA VERİLEN BİLGİLERİN / ÖN TANITIMIN YETERLİLİK DERECEŚİ	88
TABLO 65.	CİNSİYETE GÖRE KURSA BAŞLAMADAN ÖNCE KURS HAKKINDA VERİLEN BİLGİLERİN / ÖN TANITIMIN YETERLİLİK DERECEŚİ	89
TABLO 66.	YAŞA GÖRE KURSA BAŞLAMADAN ÖNCE KURS HAKKINDA VERİLEN BİLGİLERİN / ÖN TANITIMIN YETERLİLİK DERECEŚİ	90

TABLO 67. EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURSA BAŞLAMADAN ÖNCE KURS HAKKINDA VERİLEN BİLGİLERİN / ÖN TANITIMIN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	91
TABLO 68. KURS YETKİLİLERİNİN ÖĞRENCİLER İÇİN HAZIRLADIĞI DERS DIŐI ETKİNLİKLERİN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	92
TABLO 69. CİNSİYETE GÖRE KURS YETKİLİLERİNİN ÖĞRENCİLER İÇİN HAZIRLADIĞI DERS DIŐI ETKİNLİKLERİN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	92
TABLO 70. YAŐA GÖRE KURS YETKİLİLERİNİN ÖĞRENCİLER İÇİN HAZIRLADIĞI DERS DIŐI ETKİNLİKLERİN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	93
TABLO 71. EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURS YETKİLİLERİNİN ÖĞRENCİLER İÇİN HAZIRLADIĞI DERS DIŐI ETKİNLİKLERİN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	94
TABLO 72. KURS YETKİLİLERİNİN HAZIRLADIĞI SOSYAL ETKİNLİKLERİN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	94
TABLO 73. CİNSİYETE GÖRE KURS YETKİLİLERİNİN HAZIRLADIĞI SOSYAL ETKİNLİKLERİN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	95
TABLO 74. YAŐA GÖRE KURS YETKİLİLERİNİN HAZIRLADIĞI SOSYAL ETKİNLİKLERİN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	96
TABLO 75. EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURS YETKİLİLERİNİN HAZIRLADIĞI SOSYAL ETKİNLİKLERİN YETERLİLİK DERECEŚİ -----	97
TABLO 76. KURSUN GENEL YETERLİLİK DERECEŚİ -----	97
TABLO 77. CİNSİYETE GÖRE KURSUN GENEL YETERLİLİK DERECEŚİ -----	98
TABLO 78. YAŐA GÖRE KURSUN GENEL YETERLİLİK DERECEŚİ -----	99
TABLO 79. EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURSUN GENEL YETERLİLİK DERECEŚİ -----	100

BÖLÜM I

GİRİŞ

İnsan bilgi, teknoloji gibi pek çok olguyu biriktirmiş, nesilden nesile aktarmış ve sürekli olarak geliştirmiştir. Toplumların bu gelişim sürecini aktarması, "kültür" olarak kavramlaştırdığımız öğrenme durumunu kapsadığı gibi 'eğitim' olarak nitelendirdiğimiz daha bilinçli ve organize bir öğrenme faaliyetini de kapsamaktadır.

Eğitim "Bireyin davranışlarında, kendi yaşantıları yoluyla, bilinçli olarak istenilir davranışlar meydana getirme sürecidir. Eğitim yoluyla bireylerin bilgi ve becerileri ile amaçları, beklentileri, tutumları, değer ölçüleri toplumca uygun görülen yönde (istendik) ve amaçlı olarak (kasıtlı) değiştirilir (Bülbul, 1991,s.31).

Özellikle 18.yy'dan sonra bilimdeki hızlı gelişim, bilimsel ve teknik keşifler, yeni disiplinlerin oluşması, uzmanlık alanların çoğalması eğitime duyulan ihtiyacı artırmıştır. İkinci Dünya Savaşı 'ndan sonra, kalkınmış ve kalkınmakta olan tüm ülkelerde eğitim büyük bir hızla yaygınlaşmıştır. Eğitim temel bir hak olarak benimsenmiş ve eğitimde fırsat eşitliği ilkesi kabul edilmiştir.

Kimine göre *bilgi toplumu*, kimine göre *endüstri sonrası toplum* olarak ifade edilen 20. yy' ın bitmekte olduğu günümüzde, bilgi ve bilgili insan ekonominin en önemli girdileri haline gelmiştir. Teknoloji artık 'Sanayinin temel girdileri olan hammadde, enerji ve enformasyonu kullanılabilir mal ve hizmetlere dönüştüren bilgiler kümesi olarak tanımlanmaktadır. Başka bir deyişle bilim ve teknoloji ile birlikte iyi yetişmiş insan gücü artık başta gelen üretim faktörleri arasında sayılmaktadır (Gürüz ve diğerleri, 1994 s.9).

Bilgi toplumunun gerektirdiği insan gücünde bulunması istenen nitelikleri şu şekilde özetlemek mümkündür : (1) Teknolojik gelişmelere ve bunların yol açtığı değişime uyarlanabilme ve sürekli olarak kendini yenileyebilme yeteneği,

(2) Kendi mesleki alanlarındaki derinleme bilginin yanında, fen ve mühendislik alanlarındakiler için asgari düzeyde bir sosyal bilimler bilgisi, sosyal bilim alanlarındakiler için de asgari bir fen ve teknoloji bilgisi; özellikle teknolojinin toplumsal etkilerini kavrayabilme yeteneği, (3) Anadili ile birlikte en az bir yabancı dilde yazılı ve sözlü iletişim yeteneği, (4) Grup halinde çalışabilme, özellikle disiplinler arası çalışma yapabilme beceri ve yeteneği, (5) İleri teknolojilerden haberdar olma ve özellikle bilgisayar okur yazarlığı (Gürüz ve diğerleri, 1994 s.33).

Yukarıda birkaçı sayılan bu nitelikleri kazanma gerekliliği bilgi toplumundaki insanın sürekli bir öğrenme sürecinde olmasını zorunlu hale getirmiştir. Bilgi toplumu insanın sürekli bir öğrenme sürecinde olma zorunluluğunu getirdiği gibi bu süreci hayata geçirebilecek koşulları da oluşturmuştur. Giderek daha az kol gücüne dayanan verimli çalışma sistemi insanlara daha fazla refah ve boş zaman kazandırmıştır. Bilgi toplama ve bilgiye ulaşabilme konusundaki gelişmeler de insanı entelektüel, kültürel ve eğlendirici eğitim faaliyetlerine yönlendirmiştir. Kısacası yaşam boyu eğitim insan yaşamının ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir.

Yaşam boyu eğitimin kaynağı eğitimin, çocuklukta başlayan sürekli eğitim fırsatının başlangıç evresiyle sınırlandırılmış ilk ve son bir deneyim olmadığı, tersine ömür boyunca süren bir deneyim olması gerektiği anlayışıdır. Yaşam, kendi başına sürekli bir öğrenme sürecidir. Ancak her insanın, teknik ve toplumsal değişime ayak uydurabilmek, kendi çevresine ilişkin (evlenme, anne-baba olma, iş durumu, yaşlılık vb) değişiklikler karşısında hazırlıklı olabilmek ve bireysel gelişimi bakımından tüm gizilgücünü harekete geçirebilmek amacıyla sürekli, maksatlı ve ardışık bir öğrenim görmesi için özgül fırsatlara ihtiyacı vardır. Hayat boyunca eğitim hem kasıtlı, hem de rasgele öğrenme yaşantılarını kapsar (Bülbül, 1991, s.35).

Çoğu ülkede ve uluslararası kurumların çoğu tarafından kullanılan 'yetişkin eğitimi' nin ortak bir tanımı yoktur. Çeşitli tanımlardan çıkarılabilecek sonuçlar şunlardır : Yetişkin eğitiminin hedef grubuna, herhangi bir örgün eğitim kurumunun tam zamanlı programlarına devam eden belli yaş grubundaki çocuk ve gençler dışında kalan herkes girmektedir. Hatta, bir örgün eğitim kurumunun öğrencisi olup da o kurumun programında yer almayan bir konuda herhangi bir eğitim etkinliğine katılan bir çocuk

ya da genç de yetişkin eğitiminin kapsamına girmektedir. Yetişkin eğitimi hedef grupları belli, amaçları ve hedefleri düzenli, planlı bir eğitimidir. Yetişkinlerin öğrenme ihtiyacı duydukları her konu yetişkin eğitiminin kapsamına girmektedir (Bülbül,1991,s.34).

Hemen her çağda toplumda yetişkin eğitimi uygulamalarının uzun bir tarihi vardır. Ancak bu uygulamalar her zaman yetişkin eğitimi olarak görülmediği gibi, örgün eğitim sisteminin eksiklerini gidermek için başvurulmuş bir sosyal hizmet olarak görülmüştür (Lowe, 1985, s.19).

Yüzyıllar boyunca, hemen her toplum, birlik ve beraberliğin bozulduğu, toplumsal bunalım dönemlerinde, toplumu yeniden kurma ya da biçimlendirme girişimlerinin hatta bazen 'ihtilal' lerin, yetişkinlerin eğitimi yoluyla başarıya ulaştırılabileceği ve sürdürülebileceğini kabul etmiş ve bu yöndeki uygulamalara ağırlık vermiştir (Bülbül, 1991, s.15).

Geçmişte her ülke -ihtiyaçlarına paralel olarak- yetişkin eğitimine, zamanla değişmesi kaçınılmaz olan dar bir anlam vermiştir. Örneğin, A.B.D. 'de yetişkin eğitimi, bir süre geniş ölçüde Amerikanlaştırma eğitimi, bir süre için işe yerleştirme için eğitim anlamına gelirken bir başka ülkede okuma - yazma öğretimi olarak görülmüştür (Lowe, 1985, s.19).

Unesco, ikinci dünya savaşından bu yana, aşağı yukarı her on yılda bir yetişkin eğitimi ile ilgili bir dünya konferansı düzenlemiştir. İlk Uluslararası Yetişkin Eğitimi Konferansı, 1949 yılında Danimarka 'nın Elsinore şehrinde toplandı. Batı Avrupa ülkelerinden katılan delegelerin çoğunluğu oluşturduğu Elsinore Konferansındaki tartışmalar, sanayi bakımından gelişmiş ülkelerin sorunları üzerinde yoğunlaşmıştır.

Elsinore 'dan onbir yıl sonra Kanada 'nın Montreal şehrinde 'Değişen Bir Dünyada Yetişkin Eğitim' temasını ele alan ikinci uluslararası konferansta 51 ülke temsil edilmiş ve yetişkin eğitiminin amaçları ile işlevleri, dünyayı içine alan bir çerçeve içinde incelenmiştir.

Üçüncü uluslararası konferans, 1972 yılında kültür ve coğrafya bakımından Batı dünyasından uzak bir Asya ülkesinde Japonya'nın Tokyo şehrinde yapıldı. Tokyo Konferansının planlanması sırasında üç önemli noktada alanın zayıf olduğu Unesco tarafından biliniyordu. Birincisi, hükümetler yetişkin eğitimi, eğitim sistemlerinin ayrılmaz bir parçası olarak ele almak konusunda isteksiz görünüyorlardı. İkincisi, bir veya iki ülke dışında, mali destek düzeyi son derece düşüktü. Üçüncüsü ve hepsinden önemlisi, genel olarak kişinin eğitim düzeyi ve meslek statüsü ne kadar düşükse o kişinin yetişkinlik hayatında eğitimden yararlanmayı istemesi o derece düşük bir ihtimal olduğundan, eğitime en çok ihtiyacı olanlar yetişkin eğitimi programlarına katılmıyorlardı. Konferansta ele alınacak konular ise şu şekilde tanımlanmıştı :

- (1) Geçen on yıl içinde yetişkin eğitimi alanındaki eğilimlerin gözden geçirilmesi,
- (2) yaşam-boyu eğitim çerçevesinde yetişkin eğitiminin işlevleri üzerinde durulması,
- (3) yetişkin eğitimi açısından eğitimin geliştirilmesi stratejilerinin incelenmesi (Lowe,1985).

Yetişkin eğitiminin çok değerli bir hizmeti de iktisadi ve teknolojik gelişmeler sonucunda nispi önemi azalan bir kesimden, diğer kesimlere düzenli ve dengeli bir işgücü kaymasını sağlamak, bir kesimde işlerini yitirenleri toplumsal huzursuzluklara meydan bırakmaksızın başka kesimlerde çalışabilmeğe ve yeni bir çevrede yaşamağa hazırlamaktır (Ausschuss,1964) .

Ulusal amaçlara uygun olarak yetişkin eğitiminin aşağı yukarı evrensel olarak kabullenilen tek işlevi meslek öğretimidir. Bugün hemen hemen bütün ülkeler, ekonomik refahın ve istikrarın, yeter sayıda isabetli ve nitelikli işgücü yaratmaya ve onu elde tutmaya dayalı olduğunu kavramış durumdadır. İleri derecede sanayileşmiş ülkelerde kısa vadeli maksatlara yönelik olarak başlangıçta verilen eğitim ne kadar etkin olursa olsun, teknolojik yenilikler karşısında iş gücünün sahip olduğu bilgi ve becerinin hızla zaman aşımına uğradığı anlaşılmıştır. Bundan başka, niteliksiz işgücü için iş olanakları gittikçe azalırken daha yüksek beceriler ve uyum kabiliyeti isteyen işlerin sayısı gittikçe artmaktadır (Lowe, 1985, ss.33-34).

Ulusal bünyeyi güçlendirmenin önemli olduğu az gelişmiş ülkelerde yetişkin eğitime, ulusal kalkınma planlarında belli başlı işlevsel bir rol verildiği görülmektedir.

Bunun iki nedeni vardır. Birincisi, vatandaşlar arasında ortak amaçlar etrafında birlik yaratmak üzere ulusal benlik ve sosyal kaynaşma duygusunu yerleştirme ihtiyacıdır. İkinci neden ise ağır yoksulluk sorununa çare bulma zorunluluğudur. Yani, asgari yaşama standartlarını saptama amacına doğrudan katkısı olmayan eğitim programlarını uygulama lüksüne katlanamamalarıdır.

Ülkemiz sürekli artış gösteren genç nüfusa sahip bir ülkedir ve bu durum eğitimin nicelik ve niteliksel gelişmesi önünde önemli bir baskı unsurudur. Eğitime ayrılan bütçenin 1992 verilerine göre %84 'ünü personel giderleri oluşturmaktadır. Yatırıma ayrılan pay ise yalnızca % 12 'dir (Emin,1994 s.48). Ülkemizde açık öğretim dahil olmak üzere yükseköğretimdeki okullaşma oranı 1992 verilerine göre %16 'dır. Ortaöğretimde ise % 54'dür (Gürüz ve diğerleri,1994, s.42). Fiili uygulamaya göre bir değerlendirme yapıldığında, Türkiye, zorunlu ücretsiz öğretim süresi beş yıl olan üç ülkeden (Pakistan, Hindistan) biridir. Sanayileşmiş ülkelerin zorunlu ücretsiz öğretim ortalaması ise 9 yıldır (Gürüz ve diğerleri,1994, s.42). Bilgi toplumu çağında 25 ve üzeri nüfusun ortalama öğretim süresi Türkiye'de 3.5 yıldır. Bu ortalama Pakistan ve Hindistan'dan sonra en düşük eğitim ortalamasıdır. Dünya ortalaması ise 5 yıldır (Gürüz ve diğerleri,1994, s.42). Bu veriler Türkiye'de yetişkin eğitime önemli görevler düştüğünü ortaya koymaktadır.

Türkiye 'de köylerden şehirlere doğru oldukça karmaşık sorunlara yol açan ve şehirlerde mevcut iş imkanlarının üstüne taşıdığı anlaşılan bir akış vardır (Keleş, 1961). Bu akışın ülkemizin ihtiyaçlarına uygun ölçüler içinde geçmesi amacıyla başvurulacak sosyo-ekonomik önlemlere paralel olarak yetişkin eğitimi de, bir yandan tarımsal bilgi yayımı ile tarım kesiminde verim artışına, öbür yandan köylerden kopan işgücünün çeşitli sanayi ve hizmet kollarına okur-yazarlık ve mesleki nitelikler kazandırılarak yönlendirilmesine yardım edebilir (Avcı ve diğerleri, 1966).

Ülkemizde yetişkin eğitimi Cumhuriyet sonrası toplumsal oluşumu sağlamada önemli bir araç olarak görülmüştür. Gelişmekte olan bir ülke olarak eğitim sistemimizin bu değişme ve gelişmeleri, destekleyecek, hatta kalkınmamızın itici gücü olarak hizmet eden bir yapıya kavuşturulma zorunluluğu ortaya çıkan yetişkin eğitime hem

örgün eğitim sisteminin eksikliklerini tamamlama hem de teknolojik gelişmelerin gerekli kıldığı insan gücünü yetiştirme gibi önemli görevler yüklenmiştir.

Problem Durumu

Ülkemizde ilk resmi halk eğitimi çabası 1862 'de üniversiteden gelmiştir. Bilim adamları, yüksek dereceli kamu personeli ile eğitimciler gönüllü olarak fizik, kimya genel tarih ve öteki konularda ders vermişlerdir.

Cumhuriyetin kurulmasından hemen sonra, Milli Eğitim Bakanı İsmail Safa bir genelge yayınlayarak, valilerden Milli Eğitim görevleriyle birlikte halk eğitimi çalışmalarına geçmelerini istemiştir. Milli Eğitim Bakanlık çatısında ilk halk eğitimi birimi, 1926 'da 'Halk Terbiyesi Şubesi' adıyla İlköğretim Genel Müdürlüğünde Talim ve Terbiye Dairesine bağlı olarak kurulmuştur.

Türkiye'deki yetişkin eğitiminin gelişmesini, gelişmenin özelliklerine ve genel eğilimlere göre, dört dönemde ele alabiliriz. Birinci dönem okur - yazarlığın yaygınlaştırılması, halkımızın aydınlatılması, insanlarımızın bir meslek sahibi yapılması amaçlarıyla hizmet kurumları üretmenin ağırlık kazandığı 1923-1950 dönemidir. İkincisi, 1950-1960 yılları arasında yetişkin eğitimi hizmetlerinin yaygınlaştırılması için örgütlenme arayışlarının yoğunluk kazandığı bir dönemdir. Üçüncüsü 1960 yılında Halk Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün kurulması ile başlayan ve 1973'de yetişkin eğitiminin yasal güvenceye kavuşturulduğu, gelişme arayışları dönemidir. Sonuncusu da 1973 'ten bugüne devam eden ve yetişkin eğitimi hizmetlerinin bütünleştirilmesi arayışlarının yoğunluk kazandığı dönemdir (Bülbül,1991,s.285).

Günümüzde yetişkin eğitimi etkinlikleri içerisinde özel kurum ya da kuruluşların düzenledikleri kurslar önemli yer tutmaktadır.

1. Özel Kurslar

Yaygın eğitim alanında faaliyet gösteren özel kuruluşlar, öğrencilere olduğu kadar yetişkinlere de hitap eden, belli alanlarda beceri ve meslek kazandırmayı gaye edinen özel öğretim kurumlarıdır. Bu kuruluşlar beceri kazandıran veya her hangi bir iş ve

meslek öğreten her türlü programda kurs açılabilmektedir. 1985 yılından itibaren büyük bir gelişim gösteren özel yetişkin eğitimi kuruluşları 1 Ekim 1992 tarihi itibarıyla çeşitli alanlarda 920 program uygulayacak büyüklüğe ulaşmışlardır (Halaçoğlu, 1992 ss.8-10).

Türkiye 'de, Cumhuriyetin kuruluşundan beri; özel girişimlerle ülkenin bir çok yerinde, çeşitli konularda kurslar açılmış ve bunların yaygınlaştırılması özendirilmiştir. Özel kuruluşların devletçe, resmi kuruluşlarca karşılanamayan öğretim, eğitim gereksinmelerini gidermede gösterdikleri çaba ve etkinlikler önemli düzeye ulaşmıştır (Gedikoğlu, 1991 ss.240-241)

1991 yılı itibarıyla ülkemizde Kuran kursları dışında 10 tip yaygın eğitim kurumunun hizmet verdiği görülmektedir. Bu eğitim kurumlarının sayısı 8251 'dir ve toplam 2.613.297 öğrenci bu kurumlarda eğitilmektedir. Özel kurslarda verilen kurs türlerine baktığımız zaman sürücü kursları dışında en sık verilen 12 kurs türü görülmektedir. Bunlar ; Yabancı Dil, Bilgisayar, Daktilo, Mankenlik-Stilistik, Muhasebe, Bale-Jimnastik, Konfeksiyon, Biçki-Dikiş, Elektrik-Radyo-TV, Teknik Resim, Otelcilik, Nakışdır. Bu kurs türlerinden en yaygın ve en fazla öğrencisi olanlar sırasıyla yabancı dil ve bilgisayar kurslarıdır (Milli Eğitim İstatistikleri Yaygın Eğitim 1990-1991).

Günümüzde bilgisayarlar iş yaşamının her alanında vazgeçilmez araçlar haline gelmiştir. Herhangi bir ürünün hammaddeden mamul maddeye dönüşmesini içeren üretim süreci ve mamullerin tüketicilerin eline ulaşmasını içeren satış süreçlerinde bilgisayarlardan yararlanılamayan nokta kalmamış gibidir. Bilgisayarın bu yaygın kullanımı sonuç olarak bu alanda eğitilmiş personel ihtiyacını da ortaya çıkarmıştır. Başka bir deyişle çalışanlar için talip oldukları iş pozisyonlarında bilgisayar da bilmek zorunlu hale gelmiştir. Bu gelişmeler özel kuruluşlarca düzenlenen programlar içerisinde bilgisayar kurslarını öncelikli bir konuma getirmiştir. Kuşkusuz yine aynı gelişmeler nitelik kazanıp iş bulmak konusunda avantaj sağlamayı amaçlayarak bilgisayar eğitime yönelen bireyle, bu niteliklerdeki insanları arayan iş yerleri arasında beklenti ve ihtiyaçların neler olduğu yönünde çalışmalar yapıp ilişkinin kurulmasını da zorunlu hale getirmiştir.

Diğer yandan yetişkinlerin öğrenmeye ilişkin bazı özellikleri vardır. Yetişkinler aldıkları eğitimle somut gereksinmelerini karşılamak isterler ve gereksinmelerine hemen çözüm getirecek öğrenme durumlarına ilgi gösterirler. Yetişkinlerin eğitim faaliyetlerine katılmaları gönüllülük esasına dayandığı içinde yaşadıkları veya yaşayacakları olumsuz eğitim tecrübeleri yetişkinlerin eğitim faaliyetlerine katılmama veya terk etmelerine yol açacaktır. Dolayısıyla yetişkinlerin ilgi ve ihtiyaç ve beklentilerinin saptanması gereklidir. Özellikle bilgisayar eğitiminde ihtiyaç saptama bilgisayar teknolojisinin sürekli gelişimi ve kullanım alanlarının sürekli yaygınlaşması ve bilgisayar öğrenmenin sınırsızlığı gözönüne alındığında yetişkinlerin ihtiyaçlarını anlamaya yönelik çalışmalar zorunluluk olarak kendini hissettirmektedir.

Türkiye’de bu alanda yapılan çalışmalar çoğunlukla halk eğitimi merkezlerine yönelik olarak yapılmıştır. Özel kursların yaygınlığı ve öğrenci kapasiteleri de gözönüne alındığında bu kurumlara yönelik çalışmaların gerekliliği her geçen gün daha fazla hissedilmektedir.

Bu bilgi eksikliği özel bilgisayar kursuna katılan kursiyerlerin bu kursları tercih nedenlerinin ve kurslar hakkındaki görüşlerinin belirlenmesine yönelik bir araştırmayı gerekli kılmakta, dolayısıyla araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Amaç

Araştırmanın genel amacı, İstanbul İli, Anadolu yakasındaki özel bilgisayar kurslarına katılanların sözkonusu kursları tercih nedenlerini ve bu kurslara ilişkin görüşlerini belirlemek ; bu tercih nedenleri ve görüşler ile kursiyerlerin kişisel özellikleri arasında bir ilişkinin olup olmadığını ortaya çıkarmaktır.

Yukarıdaki amaca ulaşmak için şu sorulara cevap aranacaktır.

1. Kursiyerlerin özel bilgisayar kurslarını tercih etme nedenleri nelerdir ?
2. Özel bilgisayar kurslarını tercih etme ile kursiyerlerin yaş, cinsiyet, eğitim durumu gibi kişisel özellikleri arasında bir ilişki var mıdır ?
3. Kursiyerler açısından özel bilgisayar kurslarını seçmede etkili olan özellikler nelerdir ?
4. Özel bilgisayar kurslarını seçmede etkili olan özellikler ile kursiyerlerin cinsiyet, yaş ve eğitim durumu gibi kişisel özellikleri arasında bir ilişki var mıdır ?

5. Özel bilgisayar kursları, süre, kapsam, eğitim ortamı ve sosyal etkinlikler bakımından ne derece yeterlidir ?
6. Kursiyerlerin, özel bilgisayar kurslarında verilen eğitime ait süre, kapsam, eğitim ortamı ve sosyal etkinliklere ilişkin görüşleri ile yaş, cinsiyet, eğitim durumu gibi kişisel özellikleri arasında bir ilişki var mıdır ?
7. Özel bilgisayar kursları genel olarak değerlendirildiğinde yeterli midir ?
8. Özel bilgisayar kurslarının genel olarak değerlendirilmesi ile kursiyerlerin cinsiyet, yaş ve eğitim durumu gibi kişisel özellikleri arasında bir ilişki var mıdır

Önem

Gönüllülük esasına dayanan yetişkin eğitiminde, hazırlanan eğitim programları belli bir ihtiyaç ve amacın giderilmesini hedefleyen etkinliklerdir. Gönüllü olarak bir programı öğrenmek üzere eğitim alan yetişkinlerin, bu ilgilerinin devam etmesi, ve farklı eğitim programlarına ilgi göstermeleri ancak doyurucu bir öğrenme tecrübesi yaşadığı zaman olanaklı olur. Yetişkinlere onların ilgi, ihtiyaç ve beklentilerini karşılayacak programların sunulması, öncelikle bu alanlara yönelik verileri sağlayacak araştırmaların yapılmasını gerektirir. Diğer yandan yetişkinlerin katıldığı eğitim etkinliklerinin ne derecede yararlı olduğuna ilişkin algıların belirlenmesi de, bu programların geliştirilmesinde büyük önem taşımaktadır.

Yapılan bu çalışma ile elde edilecek verilerin özellikle bilgisayar konusunda eğitim düzenleyen kuruluşlara uygun eğitim ortamları düzenlemeleri, geliştirme sürecinde öncelik vermeleri gereken özellikleri saptama ve yetişkin ilgi ihtiyaç ve beklentilerine yönelik eğitim programları geliştirmelerinde yol gösterici olması beklenmektedir.

Sayıtlar

1. Kursiyerlerin anket sorularına verdikleri cevaplar onların, gerçek görüş ve beklentilerini yansıtmaktadır.
2. Örnekleme, evreni temsil edici niteliktedir.

Sınırlılıklar

1. Bu araştırma, İstanbul İli Anadolu Yakasında bulunan Özel Bilgisayar Kursları'nda verilen bilgisayar eğitimi ile sınırlıdır.
2. Kursiyerlerin görüş ve beklentileri, ölçme aracında yer alan sorularla sınırlıdır.

Tanımlar

- Yetişkin:** Bir toplumda kendi yaşamlarını yönetme sorumluluğunu üstüne alan bireydir.
- Yaşam Boyu Eğitim :** Resmi ve özel kurumlarca sağlanan ve yaşı ne olursa olsun herkesin akademik ilerleme, mesleki yeterlik, boş zamanın değerlendirilmesi ve kişisel gelişim amacıyla yararlanabileceği bütün imkanlardır.
- Yetişkin Eğitimi :** Çocukluk çağında başlayan sürekli eğitimin ilk evresini tamamlamış kimselerin ihtiyaçlarına göre ayarlanmış olan ve bu gibi kimselerin öğrenmelerine imkan sağlamak üzere planlanan düzenli ve devamlı iletişim sürecidir.
- Mesleki Eğitim:** Bireyin belirli bir işte istenilen beceriyi veya becerileri gösterebilmesi için gerekli tutumların, bilgilerin ve beceri kalıplarının sistemli biçimde kazandırılması için yapılan çalışmalardır.
- Özel Öğretim Kurumları :** Yaygın eğitim kurumu olarak faaliyet gösteren, öğrencilere olduğu kadar yetişkinlere de hitap eden, belli alanlarda beceri ve meslek kazandırmaya yönelik kar amaçlı kurumlarıdır.

BÖLÜM II

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, araştırmanın evreni ve örnekleme, verilerin toplanması ve işlenmesi açıklanmıştır.

Araştırma Modeli

Bu araştırmanın modeli, tarama modeli 'dir.

Araştırma Evreni Ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini, İstanbul İli, Anadolu yakasında bulunan, 13 özel bilgisayar dershanesinde eğitime katılan 202 kursiyerden oluşmuştur. Örnekleme alınan denekler tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilmiştir.

Örnekleme alınan dershanelerdeki bilgisayar kurslarına katılan öğrenci sayıları ile bunlardan örnekleme alınan denek oranları ek 1'deki çizelgede verilmiştir.

Bilgi Toplama Aracının Geliştirilmesi

Araştırmada bilgi toplamak amacıyla anket hazırlanmıştır. Araştırmada tarama modelinin kullanılması ve örnekleme giren denek sayısının fazla olması nedeniyle, araştırma verilerinin anket formu yardımı ile toplanmasını gerektirmiştir.

Bilgi toplama aracının geliştirilmesi sırasında ilk olarak araştırma konusuna yakın bulunan ilgili kaynaklar ve yapılmış bilimsel araştırmalar taranmıştır. Bunu takiben bilgisayar kursu almış olan ve bilgisayar kurs öğretmenliği yapmış olan kişilere danışılmış ve önerileri alınmıştır. Bu ön çalışmadan sonra tez danışmanının gözetiminde taslak anket formu oluşturulmuştur. İlgili uzmanlardan da yararlanılarak geliştirilen taslak anket formu ön deneme için İstanbul İli, Avrupa yakasında bulunan kurs merkezlerine devam eden 10 kursiyere (örneklemin % 5'ini oluşturmaktadır)

uygulanmıştır. Ön deneme sonuçları tez danışmanıya değerlendirilip gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra anket son şeklini almıştır.

Bilgi Toplama Aracının Uygulanması

Araştırmanın alan çalışması 30.6.1995 - 16.7.1995 tarihleri arasında İstanbul İli, Anadolu yakasında seçilen örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırma için bilgi toplama, araştırmacının kurslara gidip anketleri kursiyerlere dağıtıp aynı gün toplaması şeklinde gerçekleştirilmiştir.

Verilerin İşlenmesi Ve Yorumlanması

Elde edilen verilerin frekans , yüzde, ağırlıklı yüzdeleri bulunmuştur. Dağılımlar arası farkların anlamlılık sınavında veri türüne göre 't testi', 'tek faktörlü varyans analizi' kullanılmıştır.

Bütün analizlerdeki anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir.

Verilerin analizinde SPSS (Statistical Programs for Social Science) paket programı kullanılmıştır.

BÖLÜM III

İLGİLİ ÇALIŞMALAR

A. Yetişkin Ve Yetişkin Eğitime İlişkin Kuramsal Çalışmalar

1. Eğitim, Yaşam Boyu Eğitim ve Yetişkin Eğitimi Kavramları

Eğitim "Bireyin davranışlarında, kendi yaşantıları yoluyla, bilinçli olarak istenilir davranışlar meydana getirme" sürecidir. Eğitim yoluyla bireylerin bilgi ve becerileri ile amaçları, beklentileri, tutumları, değer ölçüleri toplumca uygun görülen yönde (istendik) ve amaçlı olarak (kasıtlı) değiştirilir (Bülbul, 1991,s.31).

Verner " Yetişkinlere ayrılan sorumluluklar, ekonomik bakımdan kendine yeterli halde bulunmak, bir eş, anne veya baba ve faal bir vatandaş olmak gibi hususları kapsar. Bu roller kişiyi derhal üretici kılmakla kalmaz, yetişkinlik öncesi öğrenme döneminde hiç bir zaman yeterince hazırlığa imkan olmayan sürekli bir yeni ödevler dizisini de beraberinde getirir. Bununla birlikte, hayat boyunca gerekecek öğrenmenin başarısı, yetişkin olmanın gerektirdiği temel üretici role göre ikinci derecededir. Rollerdeki bu değişiklik, özellikle öğrenci rolünün ön plandan ikinci plana geçmesi, yetişkin kimseyi yetişkinlik - öncesi kimseden ayıran başlıca husustur" demektedir (Lowe,1985,s.20).

Yetişkin Eğitimi 'nin ortak bir tanımı yoktur. Pek çok ülkede ve uluslararası kuruluşlarda Yetişkin Eğitimi farklı tanımlanabilmektedir. Yetişkin Eğitimi tanımlaması eğitim alan kişilerin özelliğine, amaç ve işlevlerine, kullanılan öğretim yöntemlerine, programların içeriğine göre değişmektedir.

OECD 'nin tanımına göre "Yetişkin Eğitimi, zorunlu öğrenim çağının dışına çıkmış ve asıl uğraşısı artık okula gitmek olmayan kimselerin hayatlarının herhangi bir aşamasında duyacakları öğrenme ihtiyacını veya ilgiyi tatmin etmek üzere özellikle düzenlenen faaliyetleri ya da programları" kapsar.

UNESCO' nun tanımına göre de yetişkin eğitimi "genellikle on beş (zorunlu öğrenim süresinin bitimi) ya da ileri yaşta olup, normal okul ve üniversite sisteminin dışında bulunan kimselerin yararına sunulan ve ihtiyaçlara göre düzenlenen eğitim" dir.

Liveright ve Haygood (1969) ise yetişkin eğitimi "Özellikle yetişkinler için düzenlenmiş tam - zamanlı programlar dışında artık tam-zamanlı ve sürekli olarak okula devam etmeyen kimselerin, bilerek ve isteyerek bilgi ve anlayışlarını genişletmek, beceri geliştirmek veya zevk ve tutumlarında değişiklik meydana getirmek ya da karşılaştıkları kişisel veya toplumsal sorunları kavramak ve çözümlmek amacıyla girdikleri birbirine bağlı ve düzenli faaliyetlerden oluşan bir süreç" olarak tanımlamıştır (Lowe, 1985, s.22).

Yetişkin Eğitimi Komitesinin 1956 yılında söylediği sözler yetişkin eğitimi ve yaşam boyu eğitim kavramlarının birbirleriyle ilişkisini göstermiş ve bu yaklaşım güncelliğini korumaktadır. "Yetişkin Eğitime, şurada burada istisnai birkaç kimse için fazladan bir hizmet veya sadece yetişkinliğin erken döneminde kısa bir süreyi kapsayan bir faaliyet olarak bakılmamalıdır. Yetişkin eğitimi, sürekli bir ulusal ihtiyaç ve vatandaşlığın ayrılmaz bir parçasıdır; bu nedenle, evrensel ve yaşam-boyu olmak zorundadır" (Lowe,1985,ss.30-31).

OECD, eğitim fırsatlarını insan hayatının tamamına yaymanın bir gereği olarak yaşam boyu eğitim kavramını kuvvetle desteklemektedir. Yaşam boyu eğitimle ilgili ulusal politikaların saptanmasında üç ana esas önermektedir : (1) Herkes, zorunlu öğrenimini bitirdikten sonra daha ileri düzeylerde eğitimini kendi seçeceği zamana erteleme hakkına ve aynı zamanda, eğitim sistemine yeniden girme hakkına sahip olmalıdır. (2) Herkes, işinde ilerlemek , iş değiştirmek ya da istihdam -fazlası haline geldiği takdirde yeni iş edinmek üzere gerekebilecek meslek eğitiminden geçme hakkına sahip olmalıdır. (3) Yetişkin eğitimi fırsatlarının uygulanması ile mevcut eşitsizliklerin daha da fazlalaşmaması için gereken önlemler alınmalıdır (Lowe,1985,s.31).

Yaşam boyu eğitimin kaynağı eğitimin, çocuklukta başlayan sürekli eğitim fırsatının başlangıç evresiyle sınırlandırılmış ilk ve son bir deneyim olmadığı, tersine ömür boyunca süren bir deneyim olması gerektiği anlayışıdır. Yaşam, kendi başına sürekli bir öğrenme sürecidir; ancak her insanın, teknik ve toplumsal değişime ayak uydurabilmek, kendi çevresine ilişkin (evlenme, anne-baba olma, iş durumu, yaşlılık vb.) şartlar altında meydana gelen değişiklikler karşısında hazırlıklı olabilmek ve bireysel gelişimi bakımından tüm gizilgücünü harekete geçirebilmek amacıyla sürekli, maksatlı ve ardışık bir öğrenim görmesi için özgül fırsatlara ihtiyacı vardır. Hayat boyunca eğitim hem kasıtlı, hem de rasgele öğrenme yaşantılarını kapsar (Bülbul,1991,s.35).

2. Yetişkin Eğitimi Türleri

Yetişkin eğitimi türlerinde kişisel ihtiyaçlara göre aşağıdaki sınıflandırma en yaygın ve en kapsamlı olanıdır.

Tamamlayıcı eğitim ; temel eğitim ve okuma -yazma öğretimi, bütün öteki tür yetişkin eğitimi çalışmaları için ön-koşuldur.

Mesleki ve teknik yeterlik için eğitim ; bir yetişkini ilk işine veya yeni bir işe hazırlamaya ya da ona işinde veya mesleğinde yeni gelişmeler hakkında bilgi kazandırmaya yöneliktir.

Sağlık , refah ve aile hayatı eğitimi ; her türlü sağlık, aile, tüketici eğitimi, çocuk sahibi olma, kişisel bakım, aile ilişkileri, çocuk bakımı vb konuları kapsamaktadır.

Yurttaşlık eğitimi, siyasal ve toplumsal yeterlik için eğitim ; Yurttaşlık bilgisi, oy verme ve siyasal eğitim, toplum gelişmesi, kamu işleri, uluslararası ilişkiler vb konuları kapsamaktadır.

Özdoyum için eğitim ; kısa ve uzun süreli her türlü yetişkin eğitim programları, müzik, sanat, dans, tiyatro, elsanatları vb. eğitim programları. Başka amaçlara erişmeye yönelik olma yerine, temelde öğrenme uğruna öğrenmeyi amaçlayan her çeşit programı kapsamaktadır (OECD,1971,ss.23-24).

Her ülkenin gelişmişlik düzeyi o ülke bireylerinin üretime yaptıkları katkı ile birebir ilişkilidir. Bu noktada, yetişen nesli örgün eğitimin çeşitli aşamalarında meslek sahibi

yapacak bir eğitimin verilmesi, veya yetişkin bireylerin öğrenme ihtiyaçlarını karşılayabilecek olanakların sağlanması istenilen ve hedeflenen bir durumdur.

Türk Milli Eğitiminin Genel Amaçları 2. maddede "Türk milletinin bütün fertlerini, ilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak" olarak belirtilmiştir.

Türkiye ekonomik gelişmesini sanayileşme olarak belirlemiş bir ülkedir. Sanayileşme süreci içinde bulunan Türkiye 'de en çok gereksinme duyulan insangücü, ortaöğretim düzeyli teknisyen ya da Teknik Lise mezunudur (Adem, 1982 s.24).

Mesleki ve Teknik Eğitimin yaygınlaştırılması ülke eğitim planlamalarında her zaman hedeflenen bir durum olmuştur. Bugün olması gereken düzeye gelememiştir. 1992 yılı verilerine göre örgün öğretimdeki okullaşma oranı %24.7 ve mesleki öğretimdeki okullaşma oranı %18.8 dir (DİE Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Öğretim 1992-1993). Geri kalan genç nüfus ise (% 56.6) nitelsiz işçi olarak hayata atılmaktadır.

Meslek Yüksekokulları' na (2 veya 4 yıllık) yönelik özendirme ve bu kurumları geliştirme yetersizdir. Kısa süreli mesleki ve teknik eğitimin Türk yükseköğretim sistemi içindeki payı % 10 'dur. Bu oran birçok ülkede % 30' ların üzerinde olup Avustralya' da % 66, Singapur' da % 63, Japonya' da % 44, ABD 'nde ise % 37' dir (Gürüz ve diğerleri, 1994, s.11).

Baloğlu (1990, s.156) mesleki eğitimin gelişmesini engelleyen faktörlerden biri olarak meslek-eğitim -belge bağlantısının yeterli düzeyde olmamasını göstermiştir.

Baloğlunun ifadesiyle "Meslekler tanımlanmamış ve eğitim belge bağlantısı kurulmamıştır. Bu ihtiyaç üniversite önüne yığılmanın görüldüğü 1970'li yılların başlarında duyulmuş; yasa ile yönlendirici sistemin esasları konmuş ve bu sistemin kurulabilmesi için aşağıdaki ön koşulun yerine getirilmesi gerektiği yasal hüküm olarak vurgulanmıştır. 'Mesleklerin kademeleri ve her kademenin ünvan, yetki ve sorumlulukları kanunla tespit edilir; her derece ve türdeki örgün ve yaygın mesleki

eğitim kurumlarının kuruluş ve programları bu kademelere uygun olarak düzenlenir. Bu hükmün yerine getirilebilmesi için, önce meslek standartlarının belirlenmesi gerekir. Konu yalnız Milli Eğitim Temel Kanunu'nda değil, kalkınma planlarının hemen hepsinde benzer deyimlerle tekrarlandığı halde, sonuca ulaşmamıştır. ABD 'de halen sınıflandırılmış 22.000 ve işyerlerinde takip edilen 12.000 meslek türü ve devletçe belgelendirilen 250 dolayında ana meslek grubu vardır. Almanya 'da 26.000 meslek belgelendirilmekte, 380 ana mesleğin eğitimi yapılabilmektedir. Türkiye ile aynı dönemde kalkınma hamlesine giren Güney Kore'de 700 dolayında meslek sistemli eğitime alınmıştır. Oysa, Türkiye'de, II. Beş Yıllık Kalkınma Planı hazırlanırken VI. Plana'a gelindiğinde 800'e ulaşılması öngörülen bu sayı, endüstri meslek liselerinde çoğu geleneksel dallarda olmak üzere 43, çıraklık eğitiminde ise 55'ten öteye gidememiştir. Bu koşullar içinde, meslek-eğitim-belge bağlantısını kurma görevi gündeme dahi gelememiştir".

Meslek, bir kimsenin hayatını kazanmak için yaptığı, kuralları toplumca belirlenmiş ve belli bir eğitimle kazanılan bilgi ve becerilere dayalı etkinlikler bütünü olarak tanımlanabilir (Kuzgun, 1994 s.51). Dusek (1987) meslek ve iş sahibi olmanın temelinde psiko-sosyal etmenler vardır demektedir. Psikolojik yaklaşıma göre meslek seçiminin bireyin temel kişilik gereksinimlerini doyurmak amacıyla yapılmaktadır. Kurama göre bireyin mesleki davranışları bilinç dışı gereksinimleri doyurma yolunda yüceltilmiş davranışlardır (Temel, 1994 s.84). Meslek seçimindeki sosyal faktörler ise kişinin içinde bulunduğu toplum, sosyo-ekonomik sınıf, aile, öğretmenler ve arkadaşlardır (Temel,1994 ss.88-92).

Isaacson (1986), mesleki gelişim sürecini 5 aşamada gerçekleştiğini söylemiştir. Uyanış ve Farkında Olma ; bu dönem 5-12 yaş arasını kapsar. Bu dönemde insanların çeşitli meslekleri olduğunu anlamaya başlar ve kendisi ile diğer insanlar arasında ilgiler, yetenekler, amaçlar ve motivasyon yönünden farklılıkların ve benzerliklerin farkına varmaya başlar. Meslekleri Keşfetme ve Araştırma ; 12-15 yaşlarını kapsar. Meslekler hakkında daha çok bilgi sahibi olma, yeni yönleri keşfetme ve anlamaya başlar. Karar Verme ; 15-18 yaşlarını kapsayan bu dönemde kendisi ve meslekler hakkında oluşturduğu algılara dayanarak, bilgileri değerlendirerek eşleştirmeye, birbirine uydurmaya ve geleceğine ilişkin idealler oluşturmaya başlar ve mesleki

kararını oluşturur. Hazırlık ; 18-23 yaşları arasını kapsayan bu dönemde birey, seçtiği alan, okul veya yaptığı etkinliklerle mesleğe hazırlanmaya başlar. İşe Yerleşme ; bireyin çalışmaya başladığı ve bilgi ve becerileri uygulamaya başladığı dönemdir (Kurç ve diğerleri, 1995 ss.61-63)

Mesleki eğitim kavramı, doğal olarak toplumdaki değişimlerle özellikle bilim, teknoloji ve eğitim alanındaki bilgilerin artmasıyla paralel olarak değişime uğramıştır. Ayrıca eğitim yaklaşımlarının çeşitliliği de bu kavramın farklı tanımlanmasına yol açmıştır. Mesleki eğitim : (1) İş için eğitimidir, (2) Belirli özel konuların öğretimidir, (3) El maharetlerini gerektiren işler için eğitimidir, (4) Pratik sanatlar eğitimidir, (5) Üretim için eğitimidir, (6) Çalışanların eğitimidir, (7) Bireyi sosyal yönden faydalı bir işe hazırlamak veya çalışanların etkinliğini artırmak amacıyla düzenlenmiş bir dizi kontrollü ve sistemli yaşantılar bütünüdür, (8) Bireyin tercih ettiği bir mesleki alandaki faaliyetleri etkili bir şekilde yürütebilmesi için gerekli bilgi, beceri ve tavırlarla ilgili kabiliyetlerinin geliştirilmesini amaç edinen eğitim şeklidir .

Doğan bu kavramlarda dikkati çeken en önemli husus, eğitim öğretim süreci, meslek veya iş ile bireyden oluşan üç boyutlu mesleki eğitim bütünüünün sadece iki yönüyle (eğitim süreci ve iş) düşünülmüş olması ve bireyin kendi gelişiminin küçümsenmesidir demektir. Halbuki, bir mesleki eğitim sürecinde önce bir birey vardır ve bu bireyin büyümesi, gelişmesi söz konusudur. İkinci olarak bu bireyin belirli bir meslek alanında yetiştirilmesi gerekir. Üçüncü olarak da birey-meslek eşliğine uygun bir eğitim süreci yer almalıdır. Meslek eğitimi ancak bu üç yönlü bütünlüğe kavuşturulduğu sürece gerçek anlamda eğitim olma vasfını kazanır. O halde, Meslek eğitimi bir toplumda yaşayan birey yaşantılarının sağlanmasında zorunlu olan belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve pratik uygulama yeteneklerini kazandırma suretiyle birey kabiliyetlerini zihinsel, duygusal, sosyo ekonomik ve kişisel yönlerden geliştirme sürecidir (Doğan, 1982 ss.2-3).

Mesleki Yaygın Eğitim ise 1-2 aydan 1-2 yıla kadar süren esnek, ihtiyaca yönelik, piyasa ile ilişkili programlarla meslek kazandırma şeklidir. Eğitime katılanlarda yaş, medeni hal, çalışıp çalışmama, ortaokul üstünde eğitim görmüş olup olmama şartı aranmaz; meslek edinmek isteyen herkese açıktır (Dülger, 1990 s.1)

Hızlı değişme, rekabet, yeni teknolojiler karşısında mesleki yaygın eğitimde dünyadaki genel düşünce ; Temel meslek bilgi ve becerilerinin kazandırılmasının uygulama destekli yaygın eğitim okulları, kursları, veya okul destekli çıraklık programlarıyla ve ileri meslek bilgi ve becerilerinin işyerlerinde ve kendi kendini geliştirmek isteyenler için açılmış kurslar yoluyla verilmesi noktasına gelmiş durumdadır. Bununla birlikte Türkiye’de mesleki yaygın eğitim durumuna baktığımızda aşağıdaki özellikler karşımıza çıkmaktadır :

1. Mesleki yaygın eğitim olarak uygulanan programlar, ‘genel ev ekonomisi’ konuları içinde yer alan, ek gelir kazandırmaya veya aile ekonomisi bilgilerine yöneliktir.
2. İstihdama yönelik olarak yürüyen temel meslek eğitimi uygulamaları gittikçe örgünleşerek ‘okul içi’ eğitim halini almıştır. Bu eğitimler meslek edinmek isteyen bütün kitleye değil, 15-17 yaş grubuna hitap etmektedir.
3. Temel meslek eğitimi kazandırma yollarından diğeri olan çıraklık eğitimi, esnaf-zanaatkar-küçük sanayici kesiminde kalmıştır. Büyük ve orta boy sanayi, düzenli bir çıraklık veya iş-başında eğitim sistemine girememiştir.
4. İleri meslek bilgileri, gelişmelere ve teknolojiye uyum, kullanılması gereken için hizmet-içi eğitim belli bir sistemle yürütülmemektedir. Mevcutlar üst kademe personele yöneliktir. Alt ve orta kademeye yönelik düzenli hizmet-içi geliştirme programları yoktur (Dülger, 1990 s.2-3)

3. Türkiye ‘de Bilgisayar Gelişimi ve Bilgisayar Eğitim Uygulamaları

Bilgisayarların Türkiye’ye girişi 1960 yılında Karayolları örgütünde kullanılmaya başlamasıyla olmuştur. Başta ‘Bilgisayar’ sözcüğü olmak üzere Türkçe terimler kullanılmaya (1969) ve bilgisayar programlama ile ilgili dersler üniversitelerimizde öğretilmeye başlanmıştır (Köksal, 1985, s.247).

Üniversitelerin ‘Bilgisayar Eğitimi’ ile ilgili çalışmalarına bakıldığında bu çalışmaların öncelikle çeşitli fakültelerde lisans destek dersleri olarak yer aldığı, zamanla lisans üstü seviyeden başlayarak ve lisans seviyesinde bilgisayar bölümlerinin açıldığı görülmektedir (Deniz,1992, s.45). 1995 yılı itibarıyla 23 Üniversitede bilgisayar programcılığı, bilgisayar mühendisliği, bilgisayar donanımı, bilgisayar öğretmenliği bölümleri bulunmaktadır. Bu bölümlerin kontenjanlarının yıllık toplamı 1420 kişidir.

İş hayatında yoğun bir tempoyla kullanılmaya başlanan bilgisayarlar, aynı zamanda bilgisayar konusunda çeşitli aşamalarda hizmet verecek insan gücüne olan ihtiyacı da doğurmuştur. Böyle bir talebin sadece üniversitelerde karşılanması hem nicelik hem de niteliksel olarak imkansızdır. Üniversitelerin bilgisayar konusunda öğrencilerine kazandırdığı formasyon, kullanıcı düzeyinde bir ihtiyaç için fazla olmaktadır. Bununla birlikte çeşitli düzeylerdeki talepleri karşılamak amacıyla üniversite öğrencisi olmak için gereken formasyonlara sahip olmakta gerekmemektedir. Buna üniversitelerin sınırlı kontenjanları da eklendiğinde bilgisayarlara yönelik yoğun ilgi üniversitelerin dışında özel öğretim kurumlarında da (dershane, kurs) bilgisayar eğitime talep yaratmıştır.

Eğitim kalitesinin artırılması, sürekli gelişme halinde olan teknolojik gelişmelerden çeşitli düzeylerde eğitilmekte olan genç neslin bilgilendirilmesi ve bu teknolojilerin eğitimin fonksiyonelliğini ve çekiciliğini artırmak için araç olarak kullanılmasıyla yakından ilişkilidir.

Türk eğitim sistemi içinde bilgisayarların kullanılmasına yönelik çalışmalar Bilgisayar Destekli Eğitim projesi ile başlatılmıştır. Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda (1989) bilgisayar destekli eğitimin kullanılması ve yaygınlaştırılması plan kapsamına alınmıştır.

Bilgisayar eğitime yönelik bu yüksek ilgi ortaöğretimde de bilgisayar eğitime yönelik çalışmaların bir program dahilinde ele alınmasını gerektirmiştir. Bu amaçla, Milli Eğitim Gençlik ve Spor bakanlığı 'nca; ortaöğretimde bilgisayar esaslarının belirlenmesi ve bununla ilgili donanımın saptanması için üniversitelerin ilgili bölümlerinin öğretim üyeleri ve bakanlık yetkililerinden oluşan bir özel İhtisas Komisyonu oluşturulmuştur. Bu komisyonun hazırladığı raporda lise seviyesindeki okullarda bilgisayar eğitiminin başlatılmasına ilişkin ortaya çıkan görüşler ve seçenekler ifade edilmiştir (Deniz, 1992, s.47). Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı 'nın Tebliğler Dergisi'nde yayınladığı 27.9.1985 karar tarihli yazısında lise ve dengi okulların son sınıflarında okutulacak 'Bilgisayar - 1 Dersi' kurs programının kabul edildiği görülmektedir (Deniz, 1992, s.49).

4. Yetişkin ve Öğrenmeye İlişkin Özellikler

Bireyde yetişkinlik çeşitli yönlerden bir gelişim dönemi olduğuna göre bu gelişim aşamasında fiziksel, zihinsel ve duygusal yönlerden yetişkinlerin sahip oldukları başlıca özelliklerin bilinmesi durumlarına uygun ve etkin bir eğitim hizmeti sağlamak bakımından gereklidir. Konu bu açıdan incelendiğinde yetişkinlerin sahip olduğu tipik bazı özellikler şunlardır :

- Yetişkinlerin öğrenmesi çocuğa kıyasla daha geç veya yavaş olmakla beraber, öğrenme, mukayese, süreklilik ve güvenilirlik yönünden daha üstündür.
- Yetişkin öğrenmek için gerekli zihinsel yeteneğe sahiptir.
- Yetişkin öğrenimi ; ilgisine uygun, önceki yaşantısına dayalı, canlı ve güven verici, tatmin edici, çeşitli ve değişik yaşantıları kapsayacak karakterde olmalıdır.
- Yetişkinler ; hemen uygulayabilecekleri konuları öğrenmeyi, rahat bir öğrenme ortamına sahip olmayı, başarılı olduklarını hissetmeyi, arkadaşça muamele edilmeyi, kendi bilgi ve becerilerini öğretimde kullanmayı isterler.
- Yetişkinler ; gerçekçi görüşlere sahiptirler, kısa üniteleri tercih ederler, parça parça verilen bilgileri hatırlamakta güçlük çekerler, geniş hayat tecrübesine sahiptirler, grubu yaş, öz geçmiş ve zihinsel kapasite yönünden heterojendir, anlamsız ve yararsız buldukları konuları öğrenmek istemezler.
- Yetişkinlerin ; kayıp edecek zamanları yoktur, öğrenme amaçları farklıdır, öğretim biçimi esnek olmalıdır, en uygun öğrenme zamanları bir şeyi bilmedikleri için huzursuz oldukları zamandır, hızla karşılanması gereken ihtiyaçları vardır (Doğan, 980 ss.231-232).

Yetişkinlerin öğrenme kapasitelerine ilişkin yapılan araştırmalar, yaşlanma ile öğrenme yeteneğinin körlenmediğini ortaya koymuştur. Thorndike 14-50 arasında değişik yaşlardan kimselere uyguladığı alışılmamış elle yazmak, bir haberi şifreye çevirmek, uydurma kelimeleri bellemek, şiir ezberlemek gibi testleri belli bir zaman birimi içinde yapılmış işe göre değerlendirince görmüştür ki; öğrenme yeteneği 18 yaşına kadar hızla artarak 22 yaşında en yüksek noktaya erişir, birkaç yıl aynı düzeyde kaldıktan sonra % 1 oranında yıllık azalma ile 45 yaşına doğru tekrar 18 yaşındaki düzeye gelir. Lorge 20-25, 27-37, 40 ve daha yukarı yaşlarda işçilerden en genç grubun diğer iki grubu zamanla sınırlandırılmış zeka testlerine ait başarı derecelerinde % 15 ve % 25 oranında geçmesine rağmen zamanla sınırlandırılmamış

testlerde gruplar arası başarı farkının sifıra yaklaştığını tespit etmiştir. Başka bir araştırma da yaşlıların gençlerden daha yavaş , fakat daha doğru öğrendikleri ortaya çıkmıştır. Diğer bazı test sonuçlarından ileri yaşlarda bile genel bilgi ve kelime hazinesinin genişleyebileceği, fakat aritmetik bir zayıflama başladığı anlaşılmıştır. Bunun dışında kavrayış, muhakeme ve yeni durumlara uyma gücü hemen hemen aynı düzeyde kalmaktadır. Öte yandan, doğrudan doğruya yaşlanmaya bağlanan öğrenme zorluklarının aslında büyük ölçüde ilgisizlik -daha doğrusu, ilgilerin sınırlandırılması-, kendine güvensizlik, kendi yeteneklerini küçümseme veya kullanmama gibi psikolojik engellere dayandığı belirtilmiştir (Türk, 1968 ss.88-89).

Yetişkinlere verilen eğitimde, eğitimin başlangıç noktası da farklı olmak durumundadır. Yetişkin eğitimi örgün eğitimden farklı olarak yetişkinin ihtiyaç hissettiği bir durumdan yola çıkılarak geliştirilir. Ekinci (1990, s.37) bu durumu şöyle şemalaştırmıştır;

5. İlgi, İhtiyaç, Güdüleme, Katılma Kavramları ve Yetişkin Eğitimi Açısından Önemi

İnsan davranışları konusunda pek çok tanınmış teori insanların davranışlarını tanımlamak için güdü, dürtü veya ihtiyaç kavramları üzerinde yoğunlaşmaktadır. İhtiyaç insanın çevresindeki objelere veya olgulara yanıt vermeye yönelten bir güç olarak düşünülmüştür. Ve bu konuda en iyi bilinen teori Maslow'un ihtiyaç hiyerarşisi teorisi üç varsayıma dayanmaktadır. Bunlar : (1) İnsan isteyen bir canlıdır ve istekleri neye sahip olduğu ile belirlenir, (2) Tatmin edilmiş ihtiyaç insan davranışlarını belirlemez sadece tatmin edilmeyen ihtiyaçlar insanı harekete geçirir, (3) İnsan ihtiyaçları önem sırasına göre dizilir.

Paul Leagans (1964, s.92) , ihtiyacı, şu andaki durum ve konum ile yeni veya arzu edilir olduğu varsayılan ve değişen koşullar seti arasındaki boşluk, dengesizlik hali veya uyumsuzluk olarak tanımlamış ve bu tanıma uygun olarak aşağıdaki şekilde şemalaştırmıştır (Alkış, 1993,s.15)

Olması Gereken (amaç, hedef) istendik durum

Boşluk (İhtiyaç)

Fark, boşluk, zorunluluk, dengesizlik, eşitsizlik.

Olan (Konum)

Dewey ise insan organizmasını 'kocaman bir hayvancağıza benzetir. Öyle ki, o, ihtiyaç duymadığı bir takım görevleri ya da yüksek fikir problemlerini çözmek için, zihnini yıpratıp tüketmez. Onun tek isteği sağ ve esen halde varlığını sürdürmektir. İlgi duymadığı işler karşısında bazı refleksler geliştirir. Önce geçici engel koyma, dikkati başka yere çevirme, can sıkıntısı olarak başlayan refleksler daha sonra nefret, yorgunluk ve uyku şeklinde kendini gösterir. Zihnin bu reflekslere karşı koyabilmesi için onlardan daha güçlü olması gerekir. Amaçlarını belirlemiş uyanık bir zihin, savunma reflekslerine karşı koyabilir (Bal, 1975 s.37).

İhtiyaç kavramı genellikle iki ayrı konumda incelenmiştir. Bunlardan ilkinde ihtiyaç öneri şeklinde tanımlanmış diğerinde ise motivasyon şeklinde tanımlanmıştır. Öneri şeklindeki ihtiyaç, toplum tarafından amaç olarak saptanan veya istenilen bir durum ile ilgili bir eksiklik olarak algılanmaktadır. Motivasyon şeklindeki ihtiyaçta yine bir eksikliği ifade etmektedir. Fakat bu eksiklik bireysel olarak tanımlanmış ve sahiplenilmiş istenilen bir son veya amaçtır. Bu tür bir ihtiyacın herhangi bir objeye duyulan istek veya mahrumiyetle ilgisi yoktur. Motivasyon şeklindeki ihtiyaçlar çoğunlukla evrensel değildir, biyolojik olarak nitelendirilir ve aynı zamanda toplum tarafından tanımlanmaz fakat koşullandırılır denilmektedir. Dolayısıyla ihtiyaçların belirlediği amaçlar da birbirinden farklılık gösterir. Bu farklılığın kaynakları kültür, iklim, tarih ve aile yapısıyla da ilişkilidir (Beatty, 1981, s. 40-42).

Eğitimde ise bu ayrım gerçek (genuine) ihtiyaç veya hissedilen (felt) ihtiyaç olarak ikiye ayrılır. Hissedilen ihtiyaç çocuğun faaliyetlerini motive etmek için bir başlangıç noktasıdır. Gerçek ihtiyaç ise eğitim süreci için bir odak noktasıdır. Gerçek ihtiyaç kişinin bilinçli veya bilinçsiz olarak bireydeki bir arzunun ürünü değil , bireyin çevresiyle ilişkisinden doğan bir amaç ile tanımlanır. Bu amaç ise bilinçli olarak bir eksikliği gidermek olarak algılanabilir (Atwood ve Ellis, 1971)

Eğitim alanında ihtiyaç kavramının John Dewey ile başladığını söyleyebiliriz. Dewey eğitim teorilerinde büyük değişmelere ve tartışmalara yol açan bir süreci başlatmıştır. Geleneksel toplum merkezli veya konu merkezli eğitim yaklaşımları yerine çocuk merkezli bir yaklaşım geliştirmiştir. Bu yaklaşıma göre çocuk pasif bir alıcı konumundan çıkarılmış istekleri ve ihtiyaçları olan birey olarak algılanmıştır. Öğrenmenin merkezinde ise insanın tehlikeli fakat denetlenebilir çevre ile girdiği ilişki için gerekli olan donanımlar vardır. Dewey' e göre deneye yanıla öğrenme görüşü ve ihtiyaç saptaması en önemli olgudur. Yaşamı sürekli bir etkinlik olarak algılayan Dewey, eğitimi yaşama hazırlık değil, fakat yaşamın kendisi olarak algılar (Bal, 1975 s.39). Yetişkin eğitimi de gönüllülük esasına göre düzenlendiği için bu eğitim sisteminde de ihtiyaç saptama ve yetişkini öğrenmeye motive en temel konulardandır. Katılım kavramı ise bu iki kavram (ihtiyaç saptama, motivasyon) doğrudan ilişkili olduğu gibi sunulan eğitim olanaklarının ulaşılabilirliği ile de değişiklik göstermektedir.

İlgi, eğitimcilerin üzerinde önemle durdukları, eğitim anlayışlarını ve kullandıkları yöntemleri belirleyen bir kavramdır. İlgi konusuna ayrıntılı olarak ilk defa değinen Herbart olmuştur. Herbart'a göre, dış dünyadan bilgi almayı amaçlayan 'bilgi ilgisi' ile toplumsal yaşayışın getirdiği 'duygudaşlık ilgisi' vardır. Herbart, ilginin hazırlık, sunuş, karşılaştırma, genelleme ve soyutlama, uygulama basamaklarından geçerek yaratılabileceğini savunur. Herbart'ın mekanik tahlilleri yerine ilgiyi daha doğru bir biçimde tahlil eden Kerschensteiner ve Dewey olmuştur. Her ikisi de, yüzeysel ilgiyle derin ilgi, içtepi ilgisiyle uyarma ilgisi, aktif ilgiyle pasif ilgi arasındaki farkı değerlendirirler. İlgi ister dolaylı ya da dolaysız olsun, ister doğuştan gelsin ya da sonradan kazanılmış olsun, aktif olabilir; yeter ki bireyin ihtiyaç ve kaygılarına cevap veren bir nesne ya da konu üzerine yönelmiş olsun (Bal, 1975 s.37).

İlgiler, tavırlar, motifler ve değerler bireyin kişiliğinin önemli değişkenlerindendir. Bu özellikler bireyin eğitimsel ve mesleki uyumuna önemli miktarda etki ederler. İlgi bir psikolojik kavram olarak çeşitli açılardan tanımlanmıştır. Bu tanımları dört ana grupta toplamak mümkün görünmektedir.

1. Bir objeye, faaliyete, amaca veya bir mesleğe olan ilginin şifahen belirtilmesi bir tanım olarak verilmekte ve buna da 'belirtilen ilgi' adı verilmektedir. En basit anlamı ile, bireye neye ilgisi olduğu veya ne olmak istediği sorulmakta ve alınan

cevabın onun ilgisini gösterdiği iddia edilmektedir. Bu yönde Fryer'in yaptığı araştırma bulgularına göre, belirtilen ilgiler güvenilir sınırlar içinde kalmamaktadır. Diğer bir deyimle, bir soru ya da bir seri sorulara verilen cevaplara dayanarak bir teşhise gitmek olanak dışı görülmektedir. Bu tür ilgi, objektif yollarla toplanan bilgileri kontrol bakımından önemli kabul edilebilir.

2. İbireyin bir faaliyete ya da bir mesleğe girmesi ile ortaya çıkan ilgiler şeklinde verilmektedir. Buna da 'gösterilen ilgiler' ya da 'manifest ilgiler' adı verilmektedir. Bu, ilk bakışta, benimsenebilir bir ilgi tanımı olarak görünmekte ise de, çoğu kez hatalı teşhislere zemin hazırlamaktadır. Örneğin, bir edebiyat klubünde faaliyet gösteren bir öğrenci, çok mümkündür ki bunu gerçekten edebi alanlara olan ilgisinden değil de, arkadaş edinme duygusu yüzünden gerçekleştirmiş olabilir. Ayrıca ilgilerin görülebilmesi çevrenin olanaklarına ve birey için sağlanan mali fırsatlara çok bağlıdır. Bu durumda, bu tür bir ilgi 'belirtilen ilgilerde olduğu gibi bir dış kıstas olarak kullanılabilir.
3. Objektif testler yolu ile ölçülen ilgiler bir diğer tanım olarak kabul edilmektedir. Buradaki varsayım şudur; eğer bireyin belli bir alana ya da mesleğe ilgisi varsa o alan veya mesleğe ait bilgileri öğrenme eğilimi vardır. Dolayısıyla bireyin akümüle edilmiş bilgilerini objektif testlerle (yeterlik ve bilgi testleri) ölçmek ve sonuçlarından bireyin ilgili olduğu alanları tahmin etmek mümkün olabilmektedir.
4. İlginin son tanımı da envanterler yolu ile olmaktadır. Buna göre, bireylere bir seri faaliyet ya da mesleklerin isimleri verilerek, bunlar arasından tercihlerini yapmaları istenir. İlgili envanterlerinin diğer ilgi ölçmelerinden farklılığı şöylece belirlenir; her faaliyete ya da mesleğe deneysel yollarla saptanmış ağırlıklar verilerek cevapların tümü bu ağırlıklara göre puanlandırılmakta ve envanterin kapsadığı sayıdaki ilgi alanlarına göre bir profil elde edilir. Böylece, bireyin ilgili ya da ilgisiz olduğu alanların tümüne ait bir bilgi elde edilmiş olur (Uysal, 1970 ss.47-49).

6. Yetişkin Eğitim İhtiyaçlarını Belirleme

Yetişkin eğitimi gönüllülük esasına dayalı bir eğitim sistemi olduğu için, yetişkinlerin eğitim ihtiyaçlarını saptamak bu alandaki en önemli unsurdur.

Yetişkinlerin eğitime katılma nedenlerini anlamaya yönelik çalışmalar sonucunda bulunan güdüler üç kategoride toplanabilmektedir. Bunlar ; meslek güdüler kategorisi, kişisel gelişme kategorisi ve sosyal ilişkiler kategorisidir.

Meslek güdüler kategorisi, 18-40 yaş arasındaki kimseleri özellikle erkekler üzerinde oldukça etkilidir. Bu yaş grubunda olanların çoğu, işe hazırlanmak, işte ilerlemek ya da başka bir işe geçmek üzere yetişkin eğitimi kurslarına (programlarına) devam etmek isterler. Bu yaş döneminde eğitim programlarına katılımı artırıcı nedenlerin başında, ilerde iyi ve mutlu bir yaşam sürdürebilmek için, şimdiden iyi bir meslek sahibi olmanın gerekliliği ve arzusu yer alır. Bir meslekte kendisine yer yapan 30 yaş civarındaki kişi, ücret ve statü bakımından ilerlemek ister. İşte, çoğu zaman güdüler sonucu ortaya çıkan arayışlar yetişkini eğitime götürür. Meslekte ilerleme güdüsü çalışma hayatının ilk yıllarında yoğunluk kazanmasına karşın, çalışma hayatının sonlarına doğru azalma kaydettiği söylenebilir.

Kişisel gelişme kategorisi, çok geniş bir kategori olmakla birlikte, hemen hemen herkesin katılma güdüsünü etkileyebilir. Kültürel düzeyini artırmak veya sosyal konular üzerinde daha geniş bilgiler edinebilmek isteyen kişiler, genellikle boş zamanları bulunan ve maddi endişelerinin hafiflediği orta yaşın üzerinde olanlardır. Bu kişiler, boş zamanlarını daha iyi geçirebilmek üzere bir beceri kazanmak ya da yeni bir entelektüel ilgi geliştirmek isteyebilir.

Sosyal ilişkiler kategorisi, sosyal ilişkiler kurma veya içinde bulunduğu sosyal gruptan kaynaklı eğitim faaliyetlerine katılırlar (Lowe, 1985, s.59).

Havighurst'a göre yetişkinlerin öğrenme isteği ve öğrenmeye değer bulduğu konular iki faktöre bağlıdır: (1) Yaşam dönemleri açısından erişilmiş olan evre, (2) Kişinin üstlenmek zorunda olduğu toplumsal roller.

Yaşam dönemleri açısından erişilmiş olan evreler.- 0-10 bağımsız bir varlığa kavuşma, 10-20 kişilik elde etme, 20-30 kendi yaşamı üzerine eğilme, 30-40 enerji biriktirme, 40-50 kendini öne çıkarma ve kanıtlama, 50-60 durum koruma ve değişen rollere uyma, 60-70 kendini bağlantılardan uzaklaştırma ve bunun yolunu bulma, 70-80 bağlantıdan uzak olmanın tadını çıkarma (Bülbül,1991,s.116).

Bir yetişkinin yaşı ilerledikçe yaşam içindeki rollerini ve dolayısıyla beslediği umutları değiştirmek zorundadır. "Gelişme ödevleri" adı verilen bu rolleri Havighurst şöyle özetlemektedir : (1) Genç yetişkinlik ; eş seçme, eşi ile birlikte yaşamayı öğrenme, çocuk sahibi olma, çocukları büyütmek, evle ilgili işleri yürütmek, çalışma hayatına başlama, yurttaşlık sorumluluklarını yerine getirme, uygun bir sosyal gruba kaynaşma dönemidir. (2) Orta yaşlılık; bir yurttaş ve toplumun üyesi olarak yetişkinlere özgü sorumlulukları yerine getirme, belli bir ekonomik yaşama düzeyine erişme ve bu düzeyi sürdürme, ergenlik çağındaki çocuklarının sorumluluk duygusuna sahip mutlu yetişkinler haline gelmesine yardımcı olma, yetişkinlere özgü boş zaman geçirme faaliyetleri geliştirme, bir kişi olarak eşi ile özdeşleşme, orta yaşlı olmanın getirdiği bedeni değişiklikleri kabullenme ve bu değişikliklere uyum sağlama, yaşlanan anne - babaya uyum sağlama dönemidir. (3) Yaşlılık ise ; bedeni güç ve sağlık bakımından gerilemelere uyum sağlama, emekliliğe ve azalan kazanca uyum sağlama, eşin ölümüne uyum sağlama, kişinin kendi yaş grubu ile açıktan ilişki kurması, sosyal zorunlulukları ve yurttaşlık ödevlerini yerine getirme, memnuniyet verici fiziksel yaşama koşulları kurma dönemi olarak belirtilebilir (Lowe,1985,ss.57-58).

Bu üç güdü kategorisi, yaşam dönemleri açısından erişilmiş olan evre ve kişinin üstlenmek zorunda olduğu toplumsal roller yetişkin eğitimi ihtiyacı saptamada önemli araçlardır. Ancak eğitim ihtiyaçlarının saptanmasında her ülke yetişkin eğitimcinin kendi toplumsal koşullarını gözönüne alması zorunludur. Yetişkinlerin eğitim ihtiyaçları saptanmaya çalışılırken unutulmaması gereken bir başka noktada eğitime katılma güdülerinin birden fazla olabileceğidir (Rogers,1971,s.11).

Yetişkinlerin eğitim ihtiyaçları hakkında bilgi edinmek için en sık başvurulacak yollar ; anketler, herhangi bir yetişkin eğitime devam eden yetişkinler ile yapılan grup tartışmaları, eğitime ihtiyaç hissedildiği düşünülen ancak herhangi bir eğitim programına katılmayan yetişkinler ile yapılan görüşmeler ve bu alanda çalışan öğretmen ve yöneticilerin deneyimlerinden yararlanmadır.

Eğitim ihtiyacı belirlemede basamaklar ise ; (1) Sorun durumlarını belirleme. (2) Sorun durumlarını öncelik derecelerine göre sıraya koyma. (3) Yüksek öncelik derecesine sorun durumlarından ele alınabilecek kadarını seçme. (4) Ele alınan sorun

durumlarını analiz etme ve arkalarındaki nedenleri belirleme. (5) Bu nedenlerden eğitim yoluyla ortadan kaldırılabilir olanlar belirleme yani eğitim ihtiyaçlarını ortaya koyma. (6) Eğitim ihtiyaçlarına dayalı olarak eğitim hedefleri ve hedeflere ulaşmak için de eğitim sürecini planlama (Bülbül, 1991, ss.93-94).

B. Konu İle İlgili Araştırmalar

1. Türkiye’ de Yapılan Araştırmalar

Türkiye’de yapılan araştırmaların çoğu Halk Eğitim Merkezleri gibi devlete bağlı yaygın eğitim kurumlarına yönelik olmuştur. Özel Yaygın Eğitim Kurumlarına Yönelik çalışmalar ise yok denecek kadar azdır.

Halk Eğitim Merkezlerine yönelik çalışmalardan birisi Ankara ‘da Yenimahalle, Çankaya ve Altındağ Halk Eğitimi Merkezleri, 9. ve 7. Akşam Sanat Okulu ve Ankara Halk Eğitimi Merkezi’nde açılan on kurs türünde, 54 farklı meslek ve beceri kursuna katılan 718 kursiyere yönelik olarak Ayhan tarafından gerçekleştirilen araştırmadır. Bu araştırma sonuçlarına göre kursiyerlerce kursa katılmada önemli görülen nedenlerin çoğu, devam edilen kurslara göre anlamlı olarak değişmektedir. Bu durum, özellikle ekonomik amaç ya da güdüler ile ilgili katılma nedenlerinde ortaya çıkmıştır. ‘Kendisinin ve ailesinin özel ihtiyaçlarını evde karşılayarak aile bütçesine katkıda bulunma isteği’, daha çok Trikotaj, Makine Nakışları, Biçki-Dikiş ve Elektronik kurslarına katılanlar için çok önemli bir katılma nedeni iken; ‘Kurs bitirme belgesinin ileride çalışılmak istenen iş için gerekli olması’, özellikle Makine Ressamlığı, Elektrikçilik, Mimari Proje ve İnşaat Ressamlığı ile Daktilo kurslarına katılanların büyük çoğunluğu için çok önemli bir katılma nedeni olarak görünmektedir.

Bu araştırma meslek ve beceri kurslarına katılanlarla sınırlandırılmış olmasına karşın; ekonomik amaçlar dışındaki bazı katılma nedenlerinin de bu kurslara katılımda çok önemli bir rol oynadığı görülmüştür. Tüm gruplarda, ‘boş zaman değerlendirme’, ‘yeni insanlarla tanışma ve arkadaş edinme’, ‘günlük yaşama bir değişiklik katma isteği’ bu nedenler arasındadır.

Kursa katılma nedenleri cinsiyete, yaşa, medeni duruma ve öğrenim düzeyine göre de anlamlı farklılıklar göstermektedir. Cinsiyet bakımından; ekonomik amaçlar ya da güdülerle ile katılma nedenlerine verilen önem dereceleri, erkek kursiyerlerde, görece daha yüksektir. Çalışmayanlar arasında, 'ev dışında çalışarak para kazanma' isteğinin erkekler için, 'evde çalışarak para kazanma' isteğinin kadınlar için görece daha önemli katılma nedenleri olduğu görülmektedir. 19 yaş ve altındakilerin bu kurslara katılışında 'boş zamanlarını değerlendirme', 'yeni arkadaşlar edinme' ve 'toplumsallaşma' istekleri ilk sıraları alırken; 20-29 yaş grubunda 'kendisinin ve ailesinin bazı ihtiyaçlarını evde karşılayarak aile bütçesine katkıda bulunma' ve 'ev dışında bir iş bulup çalışma' istekleri öne geçmektedir. 30 yaş üzerinde ise 'ihtiyaçlarını evde karşılayarak aile bütçesine katkıda bulunma' ve 'yaşlılıkta oyalanabileceği bir uğraş edinme' istekleri ağır basmaktadır. Evlilerde 'ihtiyaçlarını evde karşılayarak aile bütçesine katkıda bulunma' isteği ve bekarlarda 'ev dışında çalışma isteği' daha önemli görülen katılma nedenleridir. Öğrenim düzeyi yükseldikçe, 'kurs sonunda alacağı bitirme belgesine duyulan ihtiyaç' ve 'ev dışında iş bulup çalışma isteği' kursa katılma nedeni olarak daha çok önem kazanmaktadır (Ayhan, 1994).

Diğer bir çalışmada Oğuzkan ve Okçabol (1987) tarafından İstanbul'un Silivri ilçesindeki yetişkinlerin ihtiyaç ve ilgilerini belirlemeye yönelik olarak yapılmıştır. Araştırma 950 kişiyle görüşerek gerçekleştirilmiştir. Bu yetişkinlerin % 52 'si eğitim ihtiyacı içinde olduklarını söylemişlerdir. Araştırmada yaş ve öğrenim düzeyinin önemli faktörler olduğu saptanmıştır. Öğretim seviyesi ile eğitim ihtiyacı arasında pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Ayrıca eğitim ihtiyaçları ile medeni durum, gelir ve oturulan yer arasında anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. Yetişkinlerin çoğu eğitime; 'Para kazanmak', 'işinde terfi etmek' ya da 'yeni bir iş bulmak için' ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Bu araştırmada eğitim ihtiyacı ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Tuğrul (1982) tarafından Ankara'nın merkezi ilçelerindeki Halk Eğitimi Merkezlerinde yürütülen bir araştırmada, bu merkezlerde açılan kurslara katılanların özellikleri ve kursa katılma nedenleri incelenmiştir. Bu araştırmanın bulgularına göre, katılanların %79 'u kadındır ; % 70 'i 24 yaşın altındadır; öğrenim düzeyleri Ankara ili

ve Türkiye ortalamasının üzerindedir; düşük gelirli olanlar yeni bir iş -meslek öğrenmek; yüksek gelirli olanlar ise boş zamanlarını değerlendirmek amacıyla kurslara katılmaktadır.

İstanbul'un Kadıköy Halk Eğitimi Merkezi'nde açılan meslek kurslarını bitirenler ile ilgili olarak Malkoç tarafından (1983) yapılan bir başka araştırmaya göre, yine katılanların dörtte üçü 25 yaşın altındadır; bekardır; en az 10 yıldır İstanbul 'da oturmaktadır ve çoğunluğunun lise ya da yüksekokul düzeyinde bir öğrenimi vardır. Kursa katılma nedenleri, devam edilen kurslara göre değişmektedir: El Sanatları - Çiçek kurslarına katılmada boş zamanları değerlendirme ; Trikotaj, Daktilo, Muhasebe ve Elektrikçilik kurslarında ise genellikle bir meslek kazanma amacı önde gelmektedir. Katılanlar, devam ettikleri kurs programı ile ilgili olarak kursun süresi, ihtiyaçlarını karşılaması, uygulama ve yöntem konularını genellikle olumlu bir biçimde değerlendirirken; en çok, kullanılan araç-gereçlerin yetersizliğini bir sorun olarak belirtmişlerdir. Katılanların % 58 'i devam etmiş oldukları programı 'pek çok' ya da 'oldukça' ölçüsünde yararlı bulmuş; bunların % 49'u kurslardaki arkadaşlık ortamını, % 44'ü ise yeni beceriler kazanmış olmalarını önemli görmüşlerdir. Daktilo, Muhasebe ve Elektrikçilik kurslarını bitirenlerin çoğunluğu bitirdikleri kurslarla ilgili işlerde çalışmaktadır (Ayhan, 1984, ss.78-79).

Ağın(1985) tarafından yapılan bir araştırmada, Ankara ilindeki bir Örgün Mesleki Eğitim Merkezi 'ndeki programlara ilişkin olarak yetişkinlerin ve eğitimcilerin görüşleri saptanmıştır. Bu araştırmanın bulgularına göre, örgün mesleki eğitim programlarına çoğunluğu ortaokul ya da lise mezunu ve bir işte çalışmakta olanlar devam etmektedir. Çalışanların % 38'i memur, % 33'ü teknik eleman ve % 20'si işçidir. Katılma nedenleri, sırasıyla daha çok, bir meslek edinmek, alacağı bitirme belgesi ile işinde yükselmek ve ekonomik yönden güçlenmektir. Katılanların çoğu bu program ile öğretilenleri yararlı ve gerekli bulmakta; fakat kullanılan araç-gereçleri 'orta' derecede yeterli görmektedir. Ortaokul ve lise mezunlarının aynı programda birlikte olmaları, matematik dersi dışında olumlu karşılanmaktadır. Programa kayıtlı olduğu halde devam edememe nedeni olarak en çok gösterilen engel, işyerinden izin almakta çekilen güçlülüdür. Uygulamaya daha çok yer verilmesi, program sonunda bir diploma verilmesi, danışmanlık ve iş bulma konusunda rehberlik yapılması, araç-gereçlerin yeterli düzeye

getirilmesi, programa devam süresince askerlik yükümlülüğünün ertelenmesi, araç gereçlerin yetersizliğini ve çalışan katılımcıların derslere geç ve yorgun gelmelerinin başarıyı olumsuz etkilediğini vurgulamaktadır.

Ankara'da, 9. Akşam Sanat Okulu ve Maltepe Halk Eğitimi Merkezi'ndeki bazı 'sanayi eğitimi' kurslarına katılanlar arasından 100 kişi üzerinde yaptığı bir araştırmada Vural, bu kurslara katılanların 60'nın erkek; 79 'unun 25 yaşın altında; 82'sinin bekar ve 54'ünün lise mezunu; 22'sinin halen öğrenci ve bunların da yarısından çoğunun yüksek okul öğrencisi olduğunu ve 70'nin çalıştığını bulmuştur. Birden çok katılma nedenini işaretleyebilmelerine izin verilen kursiyerler tarafından, katılma nedeni olarak en çok 'bir meslek sahibi olmak' (%62), 'bitirme belgesine duyulan ihtiyaç' (%42), 'pratik bilgi ve becerilerini artırmak' (%37) ve 'daha kolay iş bulabilmek' (%35) seçenekleri işaretlenmiştir. Katılanların önemli bir kısmının, devam ettikleri kursun süresini yetersiz buldukları; kaynak kitaplara ihtiyaç duydukları; öğretilen teorik bilgi ve yapılan uygulamalar bakımından bu kursları mesleğe yöneltme için yetersiz gördükleri ve kurs bittikten sonra öğrendikleri ile ilgili bir iş bulma konusunda karamsar oldukları, bu araştırmanın sonuçları arasındadır (Ayhan, 1984, ss.80-81).

2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Yaygın eğitim gönüllülük esasına dayalı eğitim biçimi olduğu için son yirmi yıldır bu alandaki çalışmaların çıkış noktası eğitime katılma nedenleri ve yetişkinin öğrenme ile ilgili güdülerini anlamaya yönelik olmuştur. Bu eğitim örgütlerine kimlerin katıldığı, katılımcıların demografik özellikleri, katılma nedenleri, öğrenme güdülerini, katılma nedenleri ve demografik ve sosyal değişkenler arasındaki ilişkiler vb boyutlar bu çalışmaların problem alanlarıdır.

Yetişkin öğrencilerin güdülerini öğrenmeye yönelik çalışmalar dört temel yaklaşımda geliştirilmektedir. Bunlar ; derinlemesine görüşmeler, öğrenme nedenlerinin güdüleme derecesini öğrenmeye yönelik istatistiksel araştırmalar, alan çalışmaları ve hipotez testleridir. Bu çalışmaların hepsi birbirlerini tamamlayacak şekilde kullanılmaktadır.

Houle 'un (1961) yetişkin öğrenciler ile yaptığı derinlemesine görüşmeler sonucunda üç yetişkin öğrenci tipi tanımlamıştır. Birinci tiptekiler, amaca dönük olanlar (goal oriented)dır. Bu öğrenci tipi, eğitimi belirlemiş oldukları hedeflere ulaşmak için gerekli araçlar olarak görürler. İkinciler, etkinliğe dönük olanlar (activity oriented) olup, bu kişiler öğretilecek bilgiler veya programla ilgili olmadan, eylemin kendisiyle ilgilidirler. Üçüncüler, öğrenmeye dönük olanlar (learning oriented) ise, yalnızca öğrenmek için bilgi arayanlardır (Darkenwald ve Merriam,1982,ss133).

Sheffield, 1962 yılında yaptığı bir araştırmada, yetişkinlerin geniş bir eğitim etkinlikleri alanında katılma için gösterdikleri nedenleri maddeleyerek, Houle tarafından belirlenen yönelimlerin herbirini temsil edecek 16'şar maddeden ve belirli bir yönelime girmeyen 10 maddeden oluşan 58 maddeli bir ölçme aracı geliştirmiştir. "Sürekli Öğrenme Yönelimleri Ölçeği (CLOI)" adını verdiği bu aracı, 8 Amerikan Üniversitesinde yürütülen 20 halk eğitimi konferansına katılanlara uygulayan Sheffield, faktör analizi yardımıyla, yönelimler olarak nitelediği 5 anlamlı faktör belirlemiş ve bunları şöyle adlandırmıştır:

1. Öğrenme yönelimi- yalnızca öğrenmek, bilmek aşkıyla öğrenmeyi isteme,
2. Etkinlik-isteği yönelimi- öğrenme koşullarında, etkinliğin duyurulan amacı ve içeriği ile gerekli hiçbir bağlantısı olmayabilen, kişilerarası ya da toplumsal bir anlam bulunduğu için etkinlikte yer alma,
3. Kişisel-amaç yönelimi- oldukça açık seçik kişisel amaçları gerçekleştirmek için eğitime katılma,
4. Topluma dönük-amaç yönelimi- belirli toplumsal ya da yerel topluma dönük amaçları gerçekleştirmek için eğitime katılma,
5. Etkinlik -ihtiyacı yönelimi- öğrenme koşullarında, etkinliğin duyurulan amaçları ile gerekli bir bağlantısı, çoğu kez hiçbir bağıntı olmayabilen içsel ya da içe dönük bir anlam bulunduğu için etkinlikte yer alma (Ayhan,1984,s.66).

Burgess'in, Amerika Birleşik Devletleri'ndeki metropoliten bir bölgede yaptığı çok çeşitli bir halk eğitimi etkinlikleri alanında katılanların güdülenme yönelimlerini belirlemek amacıyla, 70 olası katılma nedenini içeren 'Eğitsel Katılma Nedenleri (REP)' ölçeğini kullanmış, faktör analizi yardımıyla 7 anlamlı yönelim bulunmuştur. Bunlar: Bilme isteği, kişisel bir amaca erişme isteği, toplumsal bir amaca erişme isteği,

dini bir amaca erişme isteği, sosyal bir etkinlik içinde yer alma isteği, varolan koşullardan kaçma isteği, formal olarak gerekli gördüğü ihtiyaçları karşılama isteği (Ayhan,1984,s.67).

Johnstone ve Rivera (1965) Amerika Birleşik Devletleri'nde ülke düzeyinde yaptıkları araştırma da katılma nedenlerini 8 grup içinde sınıflandırmışlardır. Bunlar; genel bilgi amaçları, yeni bir iş ya da meslek için hazırlanma amacı, şimdiki işine yardımcı olma amacı, boş zamanlarını daha iyi değerlendirme amacı, yeni ve ilginç insanlarla tanışma amacı, ev ve aile sorumlulukları ile ilgili amaçlar, günlük rutinden uzaklaşma amacı, ev dışı sorumluluklarla ilgili amaçlardır. Bu çalışmada tipik yetişkin öğrenci genellikle kadın, 40 yaşın altında, lise düzeyinde eğitim almış, tam günlük işi olan, gelir düzeyi ortalamanın üstünde olan ve şehirde yaşayanlar olarak tanımlanmıştır (Lowe,1985,s.66).

Ulusal Eğitim İstatistikleri Merkezi (NCES) tarafından 1975 yılında yapılan bir taramada yetişkin öğrencilere yönelik çalışma sonucunda çeşitli kurslara katılan kişilerin demografik özellikleri ve kursa katılma nedenleri incelenmiştir. Araştırmada birden fazla katılma nedeninin belirtilebileceği sorularda kursiyerlerin aldıkları eğitimle ilgili olmayan (örneğin günlük hayattan uzaklaşma gibi) nedenler belirtilirken; tek cevap vermeleri istendiğinde görüşmecilerin yaklaşık yarısı işle ilgili öğrenme nedenleri belirtmişlerdir. Kursiyerlerin % 42 'si 'şimdiki işlerinde yükselmek ya da ilerlemek' , %28'i 'kişisel ya da aile yaşamına ilişkin bilgiler', %13.7'si 'genel bilgi' , % 12'si 'yeni bir işe girme' ve %10'dan azı, 'sosyal ve kendini yenileme ilgileri' ve 'toplumsal etkinlik' ile ilgili yanıtları seçmişlerdir. Yine aynı çalışma sonuçlarına göre öğrenme nedenleri yaş, cinsiyet, eğitim ırk, sosyo-ekonomik statü gibi kişisel özellikler ile ilgilidir. Yaşı daha büyük olan yetişkin öğrenciler ve kadınlar daha çok boş zaman değerlendirme ve merak, dini nedenler, kişisel ya da aile yaşamına ilişkin bilgiler edinme gibi nedenleri daha çok belirtirken gençler ve erkekler daha çok işe yönelik nedenlerden dolayı kursa katıldıklarını belirtmişlerdir (Darkenwald ve Merriam,1982,ss131-132).

Morstain ve Smart (1972) tarafından Amerika Birleşik Devlet'lerinde yapılan bir araştırmada katılma nedenleri 8 grupta toplanmıştır. Bunlar: sosyal ilişkiler, çevre

beklentileri, toplumsal refah, mesleki gelişme, kaçış/uyarım, bilişsel ilgidir. Sosyal ilişkiler nedeniyle kursa katılan kişiler diğer insanlarla yeni ilişkiler kurmak veya ilişkilerini ilerletme, geliştirme, grup etkinliklerine katılma veya sosyal etkinliklerini geliştirme isteği içindedirler. Çevre beklentilerinde ise bir kişi veya bir kurum tarafından yüklenen beklentileri karşılamak amacıyla eğitime katılmaktadırlar. Toplumsal refah nedeniyle eğitim almak isteyen kişiler ise daha çok diğer insanların veya toplumun ihtiyaçlarına cevap vermeyi amaçlamaktadırlar. Mesleki gelişme için eğitim almada ise mesleğinde gelişme ve statüsünü yükseltmek için gerekli bilgi ve becerileri kazanma amacı güdülmektedir. Kaçışta ki amaç kişinin amaçladığı hem günlük işlerden ve çevreden uzaklaşma hem de entelektüel bir uyarım kazanmaktır. Bilişsel ilgide ise eğitim bir araç olarak algılanmayıp direk olarak konuya duyulan ilgi ve öğrenme ile sınırlıdır. Morstain ve Smart katılma nedenleri ve demografik özellikler arasındaki ilişkilere yönelik analizlerinde yeni arkadaşlıklar kurmak, sosyal etkinliklerde yer alma isteklerinin erkek katılımcılarda kadınlara kıyasla daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Sosyal ilişkilere yönelik katılma nedenlerinin yaş ilerledikçe düştüğü saptanmıştır (Darkenwald ve Merriam,1982,s.134).

Boshier Houle'un yetişkin öğrenci tiplerine ilişkin sınıflamasını daha da geliştirerek ve farklı kültürdeki geçerliliğini sınamak için 'Eğitime Katılma Ölçeği (EPS)' geliştirmiş ve Yeni Zelanda'da uygulamıştır. 48 olası katılma nedenini içeren bu ölçeği bir akşam lisesi, üniversite ve bir İşçi Eğitim Kuruluşunda çeşitli kurslara katılanlara uygulamıştır. Bu çalışma sonucunda 14 faktör belirlenmiştir (Darkenwald ve Merriam,1982,s.135). Bunlar; toplumsal refah, sosyal ilişkiler, başkaları tarafından yönlendirilen mesleki gelişme, entelektüel eğlence, kişi tarafından yönlendirilen mesleki gelişme, toplumsal uyum, eğitsel hazırlık, bilişsel ilgi, örgün eğitim eksiklikleri, toplumsal paylaşma, televizyondan nefret, TV bağımlılığından kurtulma, toplumsal gelişme ve kaçış, başkalarıyla ilişkilerini kolaylaştırma, eğitsel tamamlama. Boshier yetişkin öğrencilerin eğitime katılma nedenleri ve yaş, meslek, gelir, eğitim düzeyi, sosyal etkinliklere katılma durumu, geçmişteki yetişkin eğitim faaliyetlerine katılma gibi sosyal değişkenler ile ilgili çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalar sonucunda gençlerin eğitime katılmalarında daha çok başkaları tarafından yönlendirilen mesleki kaygıların önplanda olduğu ve gençlerin yaşlılara kıyasla bilişsel ilgilerinin daha az olduğu da saptanmıştır. Evli yetişkin öğrencilerde mesleki gelişme ilgisi evli olmayanlara kıyasla

daha fazladır. Ayrıca eğitim seviyesi daha düşük olan yetişkin öğrenciler için mesleki gelişme nedeniyle eğitime katılma eğitimi seviyesi yüksek olanlara kıyasla çok daha fazladır (Boshier,1971).

Sunthorn (1985), Burgess'in geliştirdiği 'Eğitsel Katılma Nedenleri (REP)' ölçeğini yeniden gözden geçirerek Tayland'da Yetişkin Eğitim Programlarına katılan kişileri kapsayan bir araştırma yapmıştır. Sunthorn, katılma nedenlerini açıklayan iki faktör belirlemiştir. Bu faktörler mesleki ve sosyal statü kazanma, ve örgün eğitime devam edebilme için gerekli olan hazırlık süreci olarak belirlenmiştir. Sunthorn özellikle örgün eğitime devam edebilme faktörünün bu kadar yoğun belirtilmesini , Tayland'daki yetişkin öğrencilerin eğitim seviyelerinin çok düşük olmasına ve eğitime daha çok iş bulabilmek ve yaşam seviyelerini artırmak nedeni ile ihtiyaç duymaları ile yakından ilişkili olduğunu belirtmiştir (Ural,1993,s.25).

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

A. Kursiyerlerin Demografik Özellikleri

Bu bölümde araştırma kapsamına alınan kursiyerlerin cinsiyet, yaş, eğitim, konumlarına ilişkin bulgular verilmektedir. Bu amaçla elde edilen verilerin frekans ve yüzdeleri alınmış ve tablolar halinde sunulmuştur.

1. Kursiyerlerin Cinsiyet Bakımından Dağılımı

Tablo 1 'de araştırma kapsamındaki kursiyerlerin cinsiyet dağılımına ait bulgular yer almaktadır.

**TABLO 1.
KURSIYERLERİN CİNSİYETİ**

	f	% f
Kadın	133	65.8
Erkek	69	34.2
Toplam	202	100

Sözkonusu tablodan, kadın kursiyer sayısının yaklaşık olarak erkeklerin iki katı olduğu görülmektedir. Daha açık bir ifadeyle, kursiyerlerin yüzde 66' sını kadınlar , yüzde 34 'ünü ise erkekler oluşturmaktadır. Dağılımdaki bu farklılığın taleple orantılı olarak, programcılıktan çok daha kısa sürede nitelik kazandıran kullanıcı kurslarının verilmesi ve bu niteliğin daha çok hizmet sektöründe kullanılıyor olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

2. Kursiyerlerin Yaş Dağılımı

Tablo 2 'de araştırma kapsamına alınan kursiyerlerin yaşlarına ilişkin bulgular yer almaktadır.

TABLO 2.
KURSIYERLERİN YAŞI

	f	% f
15 - 17	29	14.3
18 - 20	86	42.6
21 - 23	42	20.8
24 ve üzeri	45	22.3
Toplam	202	100

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi kursiyerler en fazla (% 43) ile 18-20 yaş grubunda yoğunlaşmaktadır. Yaşları 21 - 23 arasında olan kursiyer oranı ile 24 ve üstü kursiyer oranı birbirine çok yakın olmuştur (sırasıyla % 21 ve % 22). Kursiyerlerin yüzde 14 'ünde 15 -17 yaş grubunda toplanmıştır. Kursiyerlerin daha çok gençlerden oluşması, kursa katılanların iş hayatına yeni başladığı veya başlamak üzere oldukları izlenimini vermektedir. Bu durum da gelişmiş ülkelerde daha yaygın ve gelişmiş olan yaşam boyu eğitim koşullarının, ülkemizde henüz genç yaştaki insanların iş bulmalarına yardımcı olacak nitelikleri karşılamaya yönelik olduğunu düşündürmektedir.

3. Kursiyerlerin Eğitim Düzeyi

Tablo 3 'te araştırma kapsamına alınan kursiyerlerin eğitim düzeylerine ilişkin bulgular yer almaktadır.

TABLO 3.
KURSIYERLERİN EĞİTİM DÜZEYİ

	f	% f
Ortaokul	22	10.9
Lise	157	77.7
Yüksek Öğretim	23	11.4
Toplam	202	100

Tablo 3 'teki sonuçlardan da anlaşılacağı gibi ankete cevap veren kursiyerlerin en büyük kısmını yüzde 78 ile lise mezunları oluşturmaktadır. Bunları aynı oranlarda yüzde 11 ile yüksek öğretim ve ortaokul mezunları izlemektedir. Kursiyerlerin eğitim düzeylerine ilişkin bu dağılımlar bilgisayar kurslarını genellikle lise mezunlarının tercih ettiklerini ortaya koymaktadır. Bu durum lise mezunu kişilerin bilgisayar kursu sonucunda elde ettikleri nitelikte daha kolay iş bulacakları beklentisinden kaynaklandığı söylenebilir.

B. Bilgisayar Kursunu Tercih Etme Nedenleri

Araştırmanın birinci amaç sorusu "kursiyerlerin özel bilgisayar kurslarını tercih etme nedenleri nelerdir ? " biçiminde ifade edilmiştir. Bu bölümde kursiyerlerin anketlere verdikleri cevapların yüzdeleri alınmış, sonuçlar tablolarda gösterilerek sunulmuştur. Araştırmaya katılan deneklerin bilgisayar kurslarını tercih etme nedenleri ile ilgili bulgular tablo 4 'de yer almaktadır.

TABLO 4.
BİLGİSAYAR KURSLARINI TERCİH ETME NEDENLERİ

	f	% f
İş bulmaya yardımcı olacağı için	95	30.8
İşte daha iyi bir konum sağlayacağı için	94	30.5
Yeni bir iş bulmaya yardımcı olacağı için	38	12.3
Boş vakitleri değerlendirmek için	36	11.7
Sadece öğrenmek için	15	4.9
Arkadaş edinmek için	10	3.2
Böyle bir kursa devam edip bitirenlere değer verildiği için	6	1.9
Ek iş yapabilmek için	5	1.6
Çağa ayak uydurmak için	3	1.0
İlerde faydalı olması için	3	1.0
Sevdiğim için	2	0.6
İşte gerekli olduğu için	1	0.3
Toplam	308	100

Bu tablodan da görüleceği gibi, deneklerin çoğunluğu (% 31) bilgisayar kurslarını iş bulmalarına yardımcı olacağı nedeniyle veya işlerinde daha iyi bir konum sağlama amacıyla tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Aslında ortaya çıkan bu tablonun, günümüzde bilgisayar okur-yazarlığının hemen hemen tüm iş alanlarında kabul edilen en önemli niteliklerden biri olduğunu doğruladığı söylenebilir. Yine bu tabloda işlerini değiştirmek isteyenlerinde (% 12) azımsanmayacak bir çoğunlukla bilgisayar kurslarını tercih ettiklerini belirtmeleri, yukarıdaki sonuçları destekleyen bir bulgu olarak ortaya çıkmaktadır.

C. Özel Bilgisayar Kurslarını Tercih Nedenleri İle Kursiyerlerin Demografik Yapıları Arasındaki İlişki

Bu bölümde araştırmanın ikinci amaç sorusu olan tercih nedenleri ile kursiyerlerin demografik özellikleri arasında bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Tercih nedenleri sırasıyla kursiyerlerin cinsiyet, yaş ve eğitim düzeylerine göre nasıl bir dağılım gösterdiği yüzdeler ile tablolarda gösterilerek sunulmuş, ayrıca farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı t testi analizine göre incelenmiştir.

1. Cinsiyete Göre Özel Bilgisayar Kurslarını Tercih Nedenleri

Deneklerin cinsiyetine göre, özel bilgisayar kurslarını tercih nedenlerine ait bulgular tablo 5 'te verilmiştir.

TABLO 5.
CİNSİYETE GÖRE BİLGİSAYAR KURSLARINI TERCİH ETME NEDENLERİ

	Kadın		Erkek	
	f	% f	f	% f
İş bulmaya yardımcı olacağı için	69	35.9*	25	21.6*
İşte daha iyi bir konum sağlayacağı için	56	29.2	39	33.6
Yeni bir iş bulmaya yardımcı olacağı için	23	12.0	15	12.9
Boş vakitleri değerlendirmek için	9	4.7	6	5.2
Sadece öğrenmek için	21	10.9	15	12.9
Arkadaş edinmek için	2	1.0	3	2.6
Böyle bir kursa devam edip bitirenlere değer verildiği için	1	0.5	5	4.3
Ek iş yapabilmek için	6	3.1	4	3.4
Çağa ayak uydurmak için	1	0.5	2	1.7
İlerde faydalı olması için	1	0.5	2	1.7
Sevdiğim için	2	1.0	—	—
İşte gerekli olduğu için	1	0.5	—	—
Toplam	192	100	116	100

*P < .05

Tablo 5 'te görüleceği gibi, cevapların dağılımına cinsiyet açısından bakıldığında kadınların çoğunluğunun (% 36) ilk tercih nedeni olarak "İş bulmaya yardımcı olma " seçeneğini işaretledikleri bunu (% 29) ile "İşte daha iyi bir konum sağlama" seçeneğini işaretleyenlerin izlediği ortaya çıkmaktadır. Diğer yandan erkek kursiyerlerin çoğunluğu (% 34) kadınların aksine "İşte daha iyi bir konum sağlama" seçeneğini birinci, "İş bulmaya yardımcı olma" seçeneğini ise ikinci (% 22) tercih nedeni olarak belirtmişlerdir. İş bulmaya yardımcı olacağı seçeneğini işaretleyen kadın ve erkek kursiyerler arasında ki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur . Bu durum bilgisayar kursları sonucunda iş bulma beklentilerinin erkek kursiyerlere göre kadın kursiyerlerde daha yüksek olduğu sonucunu doğurmaktadır.

2. Yaşa Göre Bilgisayar Kurslarını Tercih Etme Nedenleri

Deneklerin yaşına göre, özel bilgisayar kurslarını tercih nedenlerine ait bulgular tablo 6 'da verilmiştir.

TABLO 6.
YAŞA GÖRE BİLGİSAYAR KURSLARINI TERCİH ETME NEDENLERİ

	15-17		18-20		21-23		24 +	
	f	% f	f	% f	f	% f	f	% f
İş bulmaya yardımcı olacağı için	17	44.7*	47	35.1	18	25.7*	12	18.2*
İşte daha iyi bir konum sağlayacağı için	7	18.4*	41	30.6	20	28.6	27	40.9*
Yeni bir iş bulmaya yardımcı olacağı için	1	2.6	16	11.9	13	18.6	8	12.1
Boş vakitleri değerlendirmek için	1	2.6	6	4.5	3	4.3	5	7.6
Sadece öğrenmek için	8	21.1*	11	8.2*	6	8.6	11	16.7
Arkadaş edinmek için	--	--	3	2.2	2	2.9	--	--
Böyle bir kursa devam edip bitirenlere değer verildiği için	1	2.6	2	1.5	2	2.9	1	1.5
Ek iş yapabilmek için	3	7.9	6	4.5	1	1.4	--	--
Çağa ayak uydurmak için	--	--	1	0.7	2	2.9	--	--
İlerde faydalı olması için	--	--	1	0.7	2	2.9	--	--
Sevdiğim için	--	--	--	--	1	1.4	1	1.5
İşte gerekli olduğu için	--	--	--	--	--	--	1	1.5
Toplam	38	100	134	100	70	100	66	100

* P < .05

Tablo 6 'da görüldüğü gibi bilgisayar kurslarını tercih etme nedenleri yaş değişkeni bakımından ele alındığında 15 - 17 yaş grubundaki kursiyerler arasında katıldıkları kursun iş bulmalarına yardımcı olacağı beklentisinin tüm yaş gruplarından daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Buna karşın 15 - 17 yaş grubu için ikinci en sık tekrarlanan neden sadece öğrenmek amacıyla olmuştur. 18-20 yaş grubundaki kursiyerler arasında sadece öğrenmek amacıyla kursa katılma sıklığı yüzde 8 olup, 15 -17 yaş grubuna kıyasla oldukça az tekrarlanan bir tercih nedenidir. 21 - 23 yaşları arasındaki kursiyerlerde ise kursun yeni bir iş bulmalarına yardımcı olacağı beklentisi 15 - 17 yaş grubundaki kursiyerlerden fazladır. 24 ve üstü yaş grubundaki kursiyerlerin ise kurs sonunda işlerinde daha iyi bir konum sağlayacakları beklentisi 15 - 17 yaş grubundaki kursiyerlerden fazladır. 18 - 20 yaş grubundaki kursiyerler arasında iş bulmalarına yardımcı olacağı nedeniyle kursa katılma 24 ve üzeri yaş grubundaki kursiyerlerden fazladır.

Bu bulgulara göre bir değerlendirme yapıldığında kursiyerlerin yaşı ilerledikçe kursa katılma nedeni, iş bulmalarına yardımcı olmaktan çok işlerinde daha iyi bir konum sağlama ve yeni bir iş bulmalarına yardımcı olması beklentisine dönüştüğü söylenebilir. Ancak yaş değişkenine ilişkin olarak grupların bilgisayar kurslarını tercih nedenleri ile ilgili cevaplar arasında istatistiksel bakımdan bir farklılık olup olmadığı belirlemek için yapılan t testi analizinde , yalnızca üç nedene ilişkin cevaplar arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Daha açık bir anlatımla "iş bulmaya yardımcı olma" nedenine ilişkin tüm grupların cevap yüzdeleri yaş artışına paralel olarak düzenli bir düşüş gösterdiği ve bu düşüş yüzdeleri 18 - 20 yaş grubu dışındaki gruplar için anlamlı olduğu belirlenmiştir. Diğer yandan "işte daha iyi bir konum sağlama" nedenine ilişkin cevap yüzdelerine bakıldığında 15 - 17 yaş grubu ile 24 ve üstü grubun cevapları arasında anlamlı farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. Bununla birlikte bu farklılığın yönü bir önceki nedene ilişkin farklılıkların yönü ile ters olmuştur. Birbirinden aksi yön izleyen bu farklılıkların aslında beklentiler ile tutarlı olduğu belirtilebilir. Çünkü bireylerin yaşlarının ilerlemesine paralel olarak onların bir işe girmiş olma olasılıklarının daha yüksek olması beklenir. Dolayısıyla yaş artışıyla birlikte bireylerin katıldıkları kursları tercih etmelerinde "bir işe girmenin" neden olarak ikinci sıraya düşmesi doğaldır. Bununla birlikte herhangi bir işte çalışan bireyin çalışmakta olduğu işte daha iyi bir konuma gelme kaygısı iş bulma kaygısından daha yüksek olacaktır. Bu nedenle araştırmada yaş ilerlemesine paralel olarak kurslardan "iş bulmaya yardımcı olma"

beklentisinin azalması, ancak "işte daha iyi bir konum elde etme" beklentisinin artmasının birbiriyle tutarlı bir sonuç olduğunu söylemek olanaklıdır. Ayrıca kursu tercih etme nedeni olarak "sadece öğrenmek için" seçeneğine verilen cevaplara ilişkin olarak da 15 -17 yaş grubu ile 18 - 20 yaş grubundaki kursiyerler arasında anlamlı görüş farklılığı ortaya çıkmıştır. Tablo 6 ' dan da anlaşıldığı gibi 15 -17 yaş grubundaki kursiyerlerin bilgisayar kurslarını tercih etme nedeni olarak "sadece öğrenmek için " seçeneğini işaretleme sıklığı 18 -20 yaş grubundaki kursiyerlerden anlamlı olarak daha fazladır. Yaş ilerlemesine paralel olarak "sadece öğrenme" amacıyla kursları tercih edenlerin oranındaki azalma da yine yaşa bağlı olarak bireylerin ihtiyaç ve beklentilerindeki değişim ile bağlantılı olduğunun bir göstergesi olarak yorumlanabilir.

3. Eğitim Düzeyine Göre Bilgisayar Kurslarını Tercih Etme Nedenleri

Deneklerin eğitim düzeyine göre, özel bilgisayar kurslarını tercih nedenlerine ait bulgular tablo 7 'de verilmiştir.

TABLO 7.

EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE BİLGİSAYAR KURSLARINI TERCİH ETME NEDENLERİ

	Ortaokul		Lise		Yüksek Öğretim	
	f	% f	f	% f	f	% f
İş bulmaya yardımcı olacağı için	12	37.5*	76	31.8	6	16.2*
İşte daha iyi bir konum sağlayacağı için	7	21.9	75	31.4	13	35.1
Yeni bir iş bulmak için	3	9.4	31	13.0	4	10.8
Boş vakitleri değerlendirmek için	1	3.1	10	4.2	4	10.8
Sadece öğrenmek için	2	6.3	27	11.3	7	18.9
Arkadaş edinmek için	--	--	5	2.1	--	--
Böyle bir kursa devam edip bitirenlere değer verildiği için	1	3.1	5	2.1	--	--
Ek iş yapabilmek için	3	9.4	7	2.9	--	--
Çağa ayak uydurmak için	2	6.3*	1	0.4*	--	--
İlerde faydalı olması için	1	3.1	1	0.4	1	2.7
Sevdiğim için	--	--	1	0.4	1	2.7
İşte gerekli olduğu için	--	--	--	--	1	2.7
Toplam	32	100	239	100	37	100

* P < .05

Tablo 7 'de görüldüğü gibi ortaokul düzeyinde eğitim almış kursiyerlerin ilk tercih nedenleri "İş bulmaya yardımcı olacağı" seçeneğinde toplanmıştır. Lise mezunu kursiyerlerin ise kursu tercih etme nedenlerinin başında 'İş bulmaya yardımcı olacağı ' ve "İşte daha iyi bir konum sağlayacağı" gelmektedir. Yüksek öğretim almış kursiyerlerin ise bilgisayar kursunu tercih etmelerindeki en önemli neden "İşte daha iyi bir konum sağlayacağı" olmuştur. Yüksek öğretim mezunu kursiyerler tarafından ikinci en sık belirtilen tercih nedeni ise "Sadece öğrenmek" olmuştur . Gruplar arasında anlamlı farklılıklar olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan analiz, ortaokul mezunu kursiyerler ile yüksek öğretim mezunu kursiyerler arasında anlamlı farklılıklar olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bir başka deyişle ortaokul mezunu kursiyerlerin "kursun iş bulmalarına yardımcı olacağı" beklentisi yüksek öğretim mezunlarından fazla olmuştur. Bu farklılık yüksek öğretim mezunu kursiyerlerin iş sahibi olması veya daha kolay iş bulacaklarını düşünmeleriyle ilgili olabilir. Diğer yandan, ortaokul mezunu kursiyerlerin bilgisayar kursunu tercih etme nedenlerinden biri olan çağa ayak uydurma isteği lise mezunu kursiyerlerden fazla olmuştur. Yine gruplar arasındaki bu farkta istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Yüksek öğretim mezunu kursiyerler ise çağa ayak uydurma isteğini bir tercih nedeni olarak belirtmemişlerdir .

D. Özel Bilgisayar Kurslarını Seçerken Kursiyerlerin Önem Verdikleri Özellikler

Araştırmanın üçüncü amaç sorusu " Özel bilgisayar kurslarını seçmede etkili olan özellikler nelerdir ? " biçiminde ifade edilmiştir. Bu soruya kursiyerler kendileri için önemli olduklarını düşündükleri ilk üç özelliği önem derecelerine göre seçerek cevap vermişlerdir. Sonuçlar 1 sırada belirlenen özelliğin ağırlığı "üç" , ikinci sırada belirtilen özelliğin ağırlığı "iki" ve üçüncü sırada belirtilen özelliğin ağırlığı "bir" ile çarpılarak ağırlıklı yüzde olarak ifade edilmiştir. Konuya ilişkin bulgular tablo 8 'de sunulmuştur

TABLO 8.
ÖZEL BİLGİSAYAR KURSLARINI SEÇERKEN KURSIYERLERİN ÖNEM
VERDİKLERİ ÖZELLİKLER

	Ağırlıklı yüzde
Pratik çalışma süresi	16.6
Konular işlenirken verilen örneklerin yeterliliği	15.0
Programın kapsamı	11.7
Kurs öğretmenlerinin mesleki bilgisi	8.4
Kurs saatlerinin verimli kullanımı (disiplin sağlama,devamlılık vb.)	8.0
İş bulma konusunda size tanınan imkanlar	6.6
Kurs ücreti için gösterilen ödeme kolaylığı	5.1
Kurs öğretmenlerinin davranış biçimi (ilgi, güler yüzlülük vs)	4.7
Kursun toplam süresi	4.7
Pratik çalışma için gerekli malzeme yeterliliği (Bilgisayar, disket vb.)	4.1
Kursa başlamadan önce kurs hakkında verilen bilgiler/ ön tanıtım	3.4
Kurs öğretmenlerinin uygulamaya ayırdığı zaman	2.9
Ders aralarında oturulan kantinlerin, içecek ve yiyecek maddelerinin temizliği ve fiyatlarının uygunluğu	2.7
Kurs yetkililerinin hazırladığı sosyal etkinlikler (geziler, yarışmalar vb.)	2.5
Binaların ısı ve temizliği	2.4
Kurs yetkililerinin öğrenciler için hazırladığı ders dışı etkinlikler (öğretilen bilgilerin doğal ortamlarında gösterilmesi vb.)	1.1
Toplam %	100
Toplam	202

* P < .05

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi, bilgisayar kursu seçerken en fazla önem verilen ilk özelliğin "pratik çalışma süresi" (% 17) olduğu ortaya çıkmaktadır. Bunu izleyen özellikler ise sırayla "konular işlenirken verilen örneklerin yeterliliği" (%15) ve "programın kapsamı" (% 12) olduğu anlaşılmaktadır. Elde edilen bu bulgular bilgisayar eğitimlerine katılanların sözkonusu eğitimlerden , öncelikle konuların daha çok uygulamaya yönelik olarak ve yeterli örneklerle açıklanmasını, dolayısıyla program kapsamının bu istekleri karşılayacak yeterlikte olmasını beklediklerini açığa kavuşturmaktadır. Ayrıca bu bulguların yetişkinlerin öğrenmeye ilişkin özellikleri ile de tutarlı olduğu söylenebilir.

E. Özel Bilgisayar Kursu Seçerken Kursiyerlerin Önem Verdikleri Özellikler İle Kursiyerlerin Demografik Yapıları Arasındaki İlişki

Bu bölümde araştırmanın dördüncü amaç sorusu olan kurs seçimini etkileyen özelliklerin kursiyerlerin cinsiyet, yaş ve eğitim düzeylerine göre nasıl bir dağılım gösterdiği yüzdeler ile tablolarda gösterilerek sunulmuş, ayrıca farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı t testi analizine göre incelenmiştir.

1. Cinsiyete Göre Özel Bilgisayar Kursu Seçerken Önem Verilen Özellikler

Deneklerin cinsiyetine göre, özel bilgisayar kursu seçerken önem verdikleri özelliklere ait bulgular tablo 9 'da verilmiştir.

TABLO 9.
CİNSİYETE GÖRE KURS SEÇERKEN ÖNEMLİ OLAN ÖZELLİKLER

	Kadın	Erkek
	Ağırlıklı Yüzde	Ağırlıklı Yüzde
Konular işlenirken verilen örneklerin yeterliliği	14.9	15.0
Pratik çalışma süresi	14.4	20.5
Programın kapsamı	11.2	12.6
Kurs saatlerinin verimli kullanımı (disiplin sağlama, devamlılık vb)	8.5	7.0
Kurs öğretmenlerinin mesleki bilgisi	8.3	8.5
İş bulma konusunda size tanınan imkanlar	6.4	6.8
Kurs ücreti için gösterilen ödeme kolaylığı	5.5	4.3
Kurs öğretmenlerinin davranış biçimi (ilgi,güler yüzlülük)	5.3	3.6
Kursun toplam süresi	4.5	5.1
Ders aralarında oturulan kantinlerin, içecek ve yiyecek maddelerinin temizliği ve fiyatlarının uygunluğu	3.8	0.5
Kurs öğretmenlerinin uygulama sırasında size ayırdığı zaman	3.5	1.7
Kursa başlamadan önce kurs hakkında verilen bilgiler/ön tanıtım	3.4	3.4
Kurs yetkililerinin hazırladığı sosyal etkinlikler(geziler, yarışmalar)	3.0	1.4
Binaların ısı ve temizliği	2.9	1.4
Pratik çalışma için gerekli malzeme yeterliliği (Bilgisayar, disket)	2.6	7.0
Kurs yetkililerinin öğrenciler için hazırladığı ders dışı etkinlikler (öğretilen bilgilerin doğal ortamda gösterilmesi vb.)	1.0	1.2
Toplam %	100	100
Toplam Cevap	133	69

* P < .05

Tablo 9 'da görüldüğü gibi kadın ve erkek kursiyerlerin kurs seçerken en fazla önem verdikleri özellikler sıralama farklı da olsa aynıdır. " Konular işlenirken verilen örneklerin yeterliliği", kadın kursiyerler için birinci derecede (% 15) , erkek kursiyerler için ikinci derecede (% 15) önemlidir. " Pratik çalışma süresi " ise (% 21) erkek kursiyerleri için birinci derecede önemli olmuştur. Kadın kursiyerler için ise bu özellik % 14 ile ikinci sırada önemli olmuştur. Her iki grup içinde "programın kapsamı" üçüncü sırada önemli olmuştur (Bu oran kadınlar için %11, erkek kursiyerler için %13 'tür). Yapılan analiz sonucunda da gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar olmadığı saptanmıştır.

2. Yaş Göre Özel Bilgisayar Kursu Seçerken Önem Verilen Özellikler

Deneklerin yaş dağılımına göre, özel bilgisayar kursu seçerken önem verilen özelliklere ait bulgular tablo 10 'da verilmiştir.

TABLO 10.
YAŞA GÖRE KURS SEÇERKEN ÖNEMLİ OLAN ÖZELLİKLER

	15-17	18-20	21-23	24 +
	Ağırlıklı yüzde	Ağırlıklı yüzde	Ağırlıklı yüzde	Ağırlıklı yüzde
Pratik çalışma süresi	15.5	18.5	15.5	14.4
Konular işlenirken verilen örneklerin yeterliliği	12.6	16.9	16.7	11.1
Programın kapsamı	9.8	11.5	7.9	16.7
Kurs öğretmenlerinin davranış biçimi (ilgi,güler yüzlülük)	8.6	4.9	3.2	3.3
Kurs saatlerinin verimli kullanımı (disiplin sağlama , devamlılık)	7.5	7.6	9.1	8.1
Kurs öğretmenlerinin mesleki bilgisi	6.9	8.8	8.7	8.1
Kurs yetkililerinin hazırladığı sosyal etkinlikler (geziler, yarışmalar)	5.2	1.4	1.2	4.1
Ders aralarında oturulan kantinlerin, içecek ve yiyecek maddelerinin temizliği ve fiyatlarının uygunluğu	5.2	1.9	1.2	3.7
Binaların ısı ve temizliği	4.6	1.4	3.2	2.2
Kursun toplam süresi	4.6	5.1	5.2	3.7
Pratik çalışma için gerekli malzeme yeterliliği (Bilgisayar, disket)	4.6	1.9	6.7	5.6
İş bulma konusunda size tanınan imkanlar	4.0	6.6	8.3	6.3
Kurs öğretmenlerinin uygulama sırasında ayırdığı zaman	4.0	2.3	3.6	2.6
Kurs ücreti için gösterilen ödeme kolaylığı	3.4	4.3	5.6	7.4
Kurs yetkililerinin öğrenciler için hazırladığı ders dışı etkinlikler (öğretilen bilgilerin doğal ortamda gösterilmesi vb.)	2.9	1.4	—	0.4
Kursa başlamadan önce kurs hakkında verilen bilgiler / ön tanıtım	0.6	4.9	4.0	1.9
Toplam %	100	100	100	100
Toplam Cevap	29	86	42	45

* P < .05

Tablo 10 'da görüldüğü gibi, kurs seçimini etkileyen özelliklerin önem düzeyi yaş değişkeni ile ilişkilendirildiğinde her yaş grubunun benzer davranış biçimi gösterdiği anlaşılmaktadır. Yaşları 15 -17 ile 18 - 20 yaş grubunda olan kursiyerler aynı özellikleri aynı sırada önemli bulmuştur. Daha açık bir anlatımla " Pratik çalışma süresi" her iki grup içinde birinci derecede önemli bulunmuştur. Bu oran 15 -17 yaş grubu için % 16 ve 18 - 20 yaş grubu için % 19 'dur. Diğer yandan bu özelliğin 21 -23 yaş grubu için % 16 ile, 24 ve üstü yaş grubu için ise % 14 ile ikinci derecede önemli olduğu saptanmıştır. "Konular işlenirken verilen örneklerin yeterliliği" 15 - 17 (% 13) ile 18 - 20 (%17) yaş grubu için kurs seçimini etkileyen ikinci derecede önemli bir özellik iken, 21 -23 yaş grubu için % 17 ile birinci derecede önemli bulunmuştur. 24 ve üstü yaş grubu kursiyerler ise bu özelliği üçüncü sırada önemli bulmuşlardır (% 11). "Programın kapsamı" 15 - 17 ve 18 -20 yaş grubu için üçüncü derecede önemli özellik olarak görülmektedir. Bu gruplara ilişkin yüzdeler sırasıyla % 10 ve % 12 'dir . Halbuki bu özellik 24 ve üstü yaş grubu için % 17 ile birinci derecede önemli görülmüştür. Diğer yaş gruplarından farklı olarak 21 - 23 yaş grubu kursiyerler "Kurs saatlerinin verimli kullanımının" kurs seçimini üçüncü derecede (% 9) etkileyen özellik olarak belirtmişlerdir. Yapılan analizler sonucunda gruplar arasındaki farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır.

3. Eğitim Düzeyine Göre Özel Bilgisayar Kursu Seçerken Önem Verilen Özellikler

Deneklerin eğitim dağılımına göre, özel bilgisayar kursu seçerken önem verilen özelliklere ait bulgular tablo 11 'de verilmiştir. Konu eğitim değişkeni ile ilişkilendirildiğinde, ortaokul ve lise mezunlarının aynı özellikleri aynı sırada önemli buldukları saptanmıştır. Tabloda görüldüğü gibi her iki grup için "pratik çalışma süresi " kurs seçiminde (grup sırasıyla % 19, % 17) birinci derecede önemli özellik olarak saptanmıştır. Konular işlenirken verilen örneklerin yeterliliği ise ikinci sırada önemli bulunmuştur. Bu oran ortaokul mezunları için % 13, lise mezunları için ise % 16 olmuştur. Ortaokul mezunları ve lise mezunları aynı oranda % 11 ile "programın kapsamını " üçüncü derecede önemli özellik olarak görmüşlerdir. Yüksek öğretim mezunları diğer iki grupta aynı özellikleri önemli bulmuşlardır.

Ancak sıralama diğer iki gruptan farklıdır. Bu grupta “programın kapsamı” %16 ile birinci derecede , “pratik çalışma süresi” % 14 ile ikinci ve “konular işlenirken verilen örneklerin yeterliliği” % 13 ile üçüncü sırada önemli özellikler olarak sıralanmıştır. Yine yapılan analizler sonucunda diğer değişkenlerde olduğu gibi gruplar arası farklılıkların anlamlı olmadığı anlaşılmıştır.

TABLO 11.
EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURS SEÇERKEN ÖNEMLİ OLAN ÖZELLİKLER

	Ortaokul	Lise	Yüksek Öğretim
	Ağırlıklı Yüzde	Ağırlıklı Yüzde	Ağırlıklı Yüzde
Pratik çalışma süresi	18.9	16.6	13.8
Konular işlenirken verilen örneklerin yeterliliği	12.9	15.5	13.0
Programın kapsamı	11.4	11.1	15.9
Kurs öğretmenlerinin mesleki bilgisi	10.6	7.9	9.4
İş bulma konusunda size tanınan imkanlar	8.3	6.8	2.9
Kurs öğretmenlerinin davranış biçimi (ilgi,güler yüzlülük)	8.3	4.0	5.8
Kurs saatlerinin verimli kullanımı (disiplin sağlama, devamlılık)	7.6	8.3	6.5
Kursun toplam süresi	6.1	4.5	5.1
Kurs ücreti için gösterilen ödeme kolaylığı	5.3	5.1	5.1
Binaların ısı ve temizliği	2.3	2.6	1.4
Kursa başlamadan önce kurs hakkında verilen bilgiler/ön tanıtım	2.3	3.8	1.4
Pratik çalışma için gerekli malzeme yeterliliği (Bilgisayar, disket)	2.3	4.5	3.6
Kurs öğretmenlerinin uygulama sırasında ayırdığı zaman	2.3	3.0	2.9
Ders aralarında oturulan kantinlerin, içecek ve yiyecek maddelerinin temizliği ve fiyatlarının uygunluğu	1.5	2.2	6.5
Kurs yetkililerinin hazırladığı sosyal etkinlikler (geziler, yarışmalar)	--	2.3	5.8
Kurs yetkililerinin öğrenciler için hazırladığı ders dışı etkinlikler (öğretilen bilgilerin doğal ortamda gösterilmesi vb.)	--	1.3	0.7
Toplam %	100	100	100
Toplam Cevap	22	157	23

* P < .05

F. Katılımcıların Bilgisayar Eğitim Uygulamaları Hakkındaki Görüşleri

Bu bölümde araştırmanın beşinci ve altıncı amaç sorularına cevap aranmıştır. Beşinci amaç sorusu “Özel bilgisayar kursları, süre, kapsam, eğitim ortamı ve sosyal etkinlikler bakımından ne derece yeterlidir ?”. Altıncı amaç sorusu ise “Kursiyerlerin, özel bilgisayar kurslarında verilen eğitime ait süre, kapsam, eğitim ortamı ve sosyal etkinliklere ilişkin görüşleri ile onların yaş, cinsiyet, eğitim durumu gibi kişisel özellikleri

arasında bir ilişki var mıdır ?” şeklinde belirtilmiştir. Deneklerden devam ettikleri kursu 16 özellik açısından üçlü bir ölçek kullanarak değerlendirmeleri istenmiştir. Bu ölçek ‘Yeterli’ , ‘Pek yeterli değil’ ve ‘Hiç yeterli değil’ derecelerinden oluşmuştur. Deneklerin verdikleri cevaplar yüzde olarak tablolarda gösterilmiştir. Gruplar arası farklılıkları saptamak için, cinsiyetle ilgili bulgularda “t testi” , yaş ve eğitim düzeyiyle ilgili bulgularda varyans analizi kullanılmıştır.

1. Kursun Toplam Süresinin Yeterlilik Derecesi

Deneklerden, kursun toplam süresinin yeterli bulma derecelerine ilişkin elde edilen bulgular tablo 12 ‘de verilmiştir.

TABLO 12.
KURSun TOPLAM SÜRESİNİN YETERLİLİK DERECESİ

	Toplam	
	f	% f
Yeterli	147	73.9
Pek yeterli değil	47	23.6
Hiç yeterli değil	7	3.5
Toplam	201	100

Tablo 12 ‘den de anlaşıldığı gibi kursiyerlerin yaklaşık dörtte üçü (% 74) M.E.B. tarafından 160 saat olarak belirlenen kursun toplam süresini yeterli bulduklarını belirtmişlerdir. Kursiyerlerin yüzde 24 ‘ü kursun toplam süresinin pek yeterli olmadığını ve yüzde 4 ‘ü de hiç yeterli olmadığını belirtmişlerdir.

a. Cinsiyete Göre Kursun Toplam Süresinin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin cinsiyetine göre, kursun toplam süresinin yeterli bulma derecelerine ilişkin bulgular tablo 13 ‘de yer almaktadır.

TABLO 13.
CİNSİYETE GÖRE KURSUN TOPLAM SÜRESİNİN YETERLİLİK DERECEİ

	Kadın		Erkek		t
	f	% f	f	% f	
Yeterli	98	73.7	49	72.1	.33
Pek yeterli değil	33	24.8	14	20.6	
Hiç yeterli değil	2	1.5	5	7.4	
Toplam	133	100	68	100	

*P < .05

Tabloda görüldüğü gibi kadın ve erkek kursiyerlerin kursun toplam süresini yeterli bulma oranı birbirine yakındır. Bu oran kadın kursiyerlerde yüzde 74 ve erkek kursiyerlerde yüzde 72 olmuştur. Erkek kursiyerlerde kursun toplam süresini 'hiç yeterli bulmayanlar' kadın kursiyerlere kıyasla daha fazladır. Erkek kursiyerlerde bu oran yüzde 7 iken kadın kursiyerlerde yüzde 2 'dir. Diğer yandan yapılan analiz sonucunda kursun toplam süresinin yeterliliği konusundaki görüşleri cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Bu sonuç bilgisayar kursları için belirlenen toplam 160 saatlik süreyi yeterli bulma derecelerindeki farklılığın tesadüfi olduğunu göstermektedir.

b. Yaşa Göre Kursun Toplam Süresinin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin yaş değişkenine göre, kursun toplam süresinin yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 14 'de yer almaktadır.

TABLO 14.
YAŞA GÖRE KURSUN TOPLAM SÜRESİNİN YETERLİLİK DERECEİ

	15-17		18-20		21-23		24+		f
	f	% f	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	17	63.0	67	78.8	35	83.3	28	62.2	3.31*
Pek yeterli değil	9	33.3	17	20.0	7	16.7	14	31.1	
Hiç yeterli değil	1	3.7	1	1.2	--	--	3	6.7	
Toplam	27	100	85	100	42	100	45	100	

*P < .05

Tablo 14 'de görüldüğü gibi, yaşları "15 - 17" , "18 - 20" , "21 - 23" ile "24 ve üzeri" olarak gruplandırılan kursiyerlerin kursu yeterli bulma oranlarına bakıldığında, kursun toplam süresini en fazla (% 83) 21 - 23 yaş grubunun yeterli bulduğu görülmektedir. Bu grubu yüzde 79 ile 18 - 20 yaş grubu izlemektedir. Yaşları 15 - 17 ile 24 ve üstü olan kursiyerler ise diğer yaş gruplarına kıyasla benzer bir algılama göstermiştir. Daha açık bir ifadeyle, 15 - 17 yaş grubu yüzde 63, 24 ve üstü yaş grubu ise yüzde 62 gibi birbirine yakın oranlarda kursun toplam süresini yeterli bulmuşlardır. Kursun toplam süresini yeterli bulma konusunda gruplar arasında ortaya çıkan farklılıkların anlamlı olup olmadığını saptamak için yapılan analizler sonucunda, sözkonusu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan LSD testi sonucunda (ek 4) 24 ve üzeri yaş grubundaki kursiyerlerin, 18 - 20 ve 21 - 23 yaş gruplarındaki kursiyerlerden istatistiksel olarak .05 düzeyinde anlamlı sayılan farklılıklar gösterdiği saptanmıştır. Yukarda da bahsedildiği gibi 15 -17 yaş grubundaki kursiyerler ile 24 ve üstü yaş grubundaki kursiyerler benzer davranış biçimi göstermiştir ve farklılık anlamlı bulunmamıştır. 18 - 20 ve 21 - 23 yaş grubundaki kursiyerler arasındaki farklılıklar da istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. 15 - 17 yaş grubundaki kursiyerler 18 - 20 ve 21 - 23 yaş gruplarına kıyasla kursun toplam süresini göreceli olarak daha az oranlarda yeterli bulmuşlarsa da, bu farklılıklar da yine istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu durum da 18 - 20 ve 21 - 23 yaş grubundaki kursiyerlerin kursun toplam süresini 24 ve üzeri yaş grubuna kıyasla daha yeterli bulmaları , 18 - 20 ve 21 - 23 yaş gruplarının meslek kazanıp bir an önce iş hayatına atılma isteği yani daha aceleci davranma eğiliminde olmalarına bağlanabilir. Ayrıca bu sonuca göre 24 ve üzeri yaş grubundaki kursiyerlerin 18 ile 23 yaş grubuna kıyasla bir işte çalışıyor olmaları ve ilk kez iş bulma eğiliminden çok iş değiştirme veya işte ilerleme amacını taşıma olasılıklarının daha fazla olduğu ileri sürülebilir. Yine, Türk eğitim sistemi içinde lise ve dengi okullarda bilgisayarların kullanılmasına yönelik çalışmaların 1985 yılında yoğun olarak başlatıldığı düşünülürse, 24 ve üzeri yaş grubundaki kursiyerlerin daha genç yaşlardaki kursiyerlere kıyasla bilgisayara yakınlığının daha az olması bu grubun bilgisayar öğrenmek için daha fazla zamana ihtiyaç duydukları izlenimini vermektedir. Bu sonuçlar, 15 - 17 yaş grubundaki kursiyerlerin meslek hayatına atılma konusunda daha az aceleci davranıp eğitime daha fazla zaman ayırmaya istekli oldukları biçiminde yorumlanabilir.

c. Eğitim Düzeyine Göre Kursun Toplam Süresinin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin eğitim düzeyi değişkenine göre, kursun toplam süresini yeterli bulma derecelerine ilişkin bulgular tablo 15 'de yer almaktadır.

TABLO 15.
EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURSUN TOPLAM SÜRESİNİN YETERLİLİK DERECEİ

	Ortaokul		Lise		Yüksek Öğretim		f
	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	15	68.2	116	75.3	16	69.6	0.55
Pek yeterli değil	6	27.3	35	22.7	6	26.1	
Hiç yeterli değil	1	4.5	3	1.9	1	4.3	
Toplam	22	100	154	100	23	100	

*P < .05

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre kursun toplam süresini ne düzeyde yeterli buldukları incelendiğinde, en fazla (% 75) lise düzeyinde eğitim almış kursiyerlerin kursun toplam süresini yeterli buldukları saptanmıştır. Bu oranı yüzde 70 ile yüksek öğretim mezunları ve yüzde 68 ile ortaokul mezunları izlemektedir. Ancak yapılan analiz sonucunda kursun toplam süresinin yeterliliği konusundaki görüşlerin kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmıştır.

2. Programın Kapsamının Yeterlilik Derecesi

Deneklerden, programın kapsamını yeterli bulma derecelerine ilişkin elde edilen bulgular tablo 16 'da verilmiştir.

TABLO 16.
PROGRAMIN KAPSAMININ YETERLİLİK DERECEİ

	Toplam	
	f	% f
Yeterli	117	58.8
Pek yeterli değil	74	37.2
Hiç yeterli değil	8	4.0
Toplam	199	100

Tablo 16 'dan da anlaşılabacağı gibi bilgisayar kurslarında öğrendiklerini yani programın kapsamını yeterli bulan kursiyerlerin oranı yüzde 59, programın kapsamını pek yeterli bulmayanların oranı yüzde 37 ve hiç yeterli bulmayanların oranı yüzde 4 olarak bulunmuştur. Yukarıdaki oranlar dikkate alındığında; özel bilgisayar kurslarının nitelik açısından öğrencilerinin yüzde 40 'nın eğitim ihtiyacını karşılayamadığı ortaya çıkmaktadır.

a. Cinsiyete Göre Programın Kapsamının Yeterlilik Derecesi

Deneklerin cinsiyetine göre, programın kapsamını yeterli bulma derecelerine ilişkin bulgular tablo 17 'de yer almaktadır.

TABLO 17.
CİNSİYETE GÖRE PROGRAMIN KAPSAMININ YETERLİLİK DERECEİ

	Kadın		Erkek		t
	f	% f	f	% f	
Yeterli	80	60.6	37	55.2	1.16
Pek yeterli değil	49	37.1	25	37.3	
Hiç yeterli değil	3	2.3	5	7.5	
Toplam	132	100	67	100	

*P < .05

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi programın kapsamının yeterlilik derecesi kursiyerlerin cinsiyetleri gözönüne alınarak incelendiğinde; kadın kursiyerlerin yüzde 61' nin, erkek kursiyerlerin ise yüzde 55' nin program kapsamını yeterli buldukları

anlaşılmaktadır. Bununla birlikte yapılan analiz sonucunda bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür.

b. Yaşa Göre Programın Kapsamının Yeterlilik Derecesi

Deneklerin yaş dağılımına göre, programın kapsamını yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 18 'de yer almaktadır.

TABLO 18.
YAŞA GÖRE PROGRAMIN KAPSAMININ YETERLİLİK DERECEİ

	15-17		18-20		21-23		24+		f
	f	% f	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	15	51.7	52	61.2	27	67.5	23	51.1	
Pek yeterli değil	12	41.4	29	34.1	13	32.5	20	44.4	
Hiç yeterli değil	2	6.9	4	4.7	--	--	2	4.4	
Toplam	29	100	85	100	40	100	45	100	1.27

*P < .05

Tablo 18' de görüldüğü gibi programın kapsamının yeterlilik derecesi yaş değişkenine göre ele alındığında, 15 - 17 (% 52) ile 24 ve üzeri (% 51) kursiyerlerin yalnızca yarısının programın kapsamını yeterli buldukları anlaşılmıştır. Programın kapsamını yeterli bulma oranı 18 - 20 yaş grubunda biraz daha yükselerek yüzde 61 'e çıkmıştır. Programın kapsamını en fazla yeterli bulan yaş grubu ise yüzde 68 ile 21 - 23 yaş grubu kursiyerler olmuştur. Ancak programın kapsamının yeterliliğinin, kursiyerlerin yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır .

c. Eğitim Düzeyine Göre Programın Kapsamının Yeterlilik Derecesi

Deneklerin eğitim düzeylerine göre, programın kapsamını yeterli bulma derecelerine ilişkin bulgular tablo 19 'da yer almaktadır.

TABLO 19.
EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE PROGRAMIN KAPSAMININ YETERLİLİK DERECEİ

	Ortaokul		Lise		Yüksek Öğretim		f
	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	15	68.2	87	56.5	15	65.2	
Pek yeterli değil	7	31.8	60	39.0	7	30.4	
Hiç yeterli değil	--	--	7	4.5	1	4.3	
Toplam	22	100	154	100	23	100	.92

*P < .05

Tablo 19 'da görüldüğü gibi programın kapsamını yeterli bulma dereceleri ile kursiyerlerin eğitim düzeyleri incelendiğinde, ortaokul mezunu kursiyerlerin yüzde 68'i lise mezunu kursiyerlerin yüzde 57 'si ve yüksek öğretim mezunu kursiyerlerin yüzde 65 'i programın kapsamını yeterli bulmuşlardır. Yüksek öğretim mezunu kursiyerlerin programın kapsamını lise mezunu kursiyerlere kıyasla daha yeterli bulmaları; kursun kendilerine kazandıracağı nitelik ile ilgili beklentilerin farklılığından kaynaklanabilir. Yüksek öğretim mezunlarının mesleki formasyonlarının olması bu konudaki beklentilerinin mesleki formasyonları olmayan lise mezunlarına kıyasla daha düşük seviyede olduğunun bir göstergesi olarak ele alınabilir. Ortaokul mezunları ise düşük seviyedeki örgün eğitimlerinden sonra bu açığı kapama yönündeki her türlü yetişkin eğitim faaliyetine oldukça olumlu yaklaşma eğilimi içinde olabilirler. Ancak yapılan analizde programın kapsamının yeterliliği ile kursiyerlerin eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

3. Konular İşlenirken Verilen Örneklerin Yeterlilik Derecesi

Deneklerden, konular işlenirken verilen örnekleri yeterli bulma derecelerine ilişkin elde edilen bulgular tablo 20 'de verilmiştir.

TABLO 20.
KONULAR İŞLENİRKEN VERİLEN ÖRNEKLERİN YETERLİLİK DERECESİ

	Toplam	
	f	% f
Yeterli	128	65.0
Pek yeterli değil	57	28.9
Hiç yeterli değil	12	6.1
Toplam	197	100

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi kursiyerlerin yüzde 65 'i konular işlenirken verilen örnekleri yeterli bulmuştur. Öğrenme açısından büyük öneme sahip olan örneklerin, kursiyerlerin yüzde 35'i tarafından yetersiz bulunması söz konusu kurslarda belli düzeylerde öğrenme kayıpları olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

a. Cinsiyete Göre Konular İşlenirken Verilen Örneklerin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin cinsiyetine göre, konular işlenirken verilen örnekleri yeterli bulma derecesine ilişkin bulgular tablo 21 'de yer almaktadır.

TABLO 21.
CİNSİYETE GÖRE KONULAR İŞLENİRKEN VERİLEN ÖRNEKLERİN YETERLİLİK DERECEİ

	Kadın		Erkek		t
	f	% f	f	% f	
Yeterli	83	64.3	45	66.2	0.48
Pek yeterli değil	37	28.7	20	29.4	
Hiç yeterli değil	9	7.0	3	4.4	
Toplam	129	100	68	100	

***P < .05**

Tablo 21 'de görüldüğü gibi kadın kursiyerlerin yüzde 64 'ü konular işlenirken verilen örnekleri yeterli bulurken, erkek kursiyerlerde ise bu oran yüzde 66 olmuştur. Verilen örnekleri pek yeterli bulmayan erkek ve kadın kursiyer oranı ise aynı olmuştur. Ancak ; kadınların yüzde 7 'si verilen örnekleri hiç yeterli bulmamışken bu oran erkeklerde kadınlara kıyasla yüzde 4 gibi bir oranla daha az olmuştur. Konular işlenirken verilen örneklerin yeterliliği kursiyerlerin cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Cinsiyet farklılıkları yetişkin eğitiminde, eğitim ihtiyaçları belirlemede ve ilgi alanlarının tespitinde ayırt edici bir faktör olmasına karşın, bu sonuçlardan da anlaşılacağı gibi ortak alınan bir öğrenme sürecinde cinsiyet ayırt edici bir faktör olarak değerlendirilmemiştir.

b. Yaşa Göre Konular İşlenirken Verilen Örneklerin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin yaş değişkenine göre, konular işlenirken verilen örnekleri yeterli bulma derecesi ile ilgili bulgular tablo 22 'de yer almaktadır.

TABLO 22.
YAŞA GÖRE KONULAR İŞLENİRKEN VERİLEN ÖRNEKLERİN YETERLİLİK DERECESESİ

	15-17		18-20		21-23		24+		f
	f	% f	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	20	69.0	62	75.6	22	52.4	24	54.5	
Pek yeterli değil	8	27.6	14	17.1	17	40.5	18	40.9	
Hiç yeterli değil	1	3.4	6	7.3	3	7.1	2	4.5	
Toplam	29	100	82	100	42	100	44	100	1.83

*P < .05

Bu alt başlık altında konular işlenirken verilen örneklerin yeterli bulma ile kursiyerlerin yaşları arasında bir ilişki olup olmadığı açıklanmıştır. Tablo 22 'ye bakıldığında verilen örnekleri en fazla yeterli bulanların (% 76) 18 - 20 yaş grubundaki kursiyerler oldukları saptanmıştır. Bu yaş grubunu yüzde 69 'luk bir oran ile 15 - 17 yaş grubu ve yüzde 55 ile 24 ve üzeri yaş grubundaki kursiyerler izlemektedir. Konular işlenirken verilen örnekleri en fazla yetersiz bulan kursiyerler ise 21 - 23 yaş grubundadır. Verilen örnekleri yeterli bulma ile yaş arasında doğrusal bir ilişki olmasada, 20 ve altı yaş grubundaki kursiyerlerin 21 ve üstü yaş grubundaki kursiyerlere kıyasla verilen örnekleri daha yeterli buldukları belirlenmiştir. Eğitim sistemimiz düşünüldüğünde 15 -20 yaşları arasındaki kursiyerlerin örgün eğitim sistemi içinde yer alma olasılığı 21 ve üstü yaşları arasındaki kursiyerlerden daha fazladır. Bu olasılık örgün eğitim sistemi içinde yer alma olasılığı yüksek olan genç kursiyerlerin öğrenmeye daha yatkın oldukları ve verilen örnekler yardımıyla konuya daha hakim olabildikleri biçiminde düşünülebilir. Ancak diğer değişkenlerde olduğu gibi bu değişkene yönelik analiz sonucunda da yine gruplar arasındaki bu farklılıkların istatistiksel bakımdan anlamlı olmadığı ortaya çıkmıştır.

c. Eğitim Düzeyine Göre Konular İşlenirken Verilen Örneklerin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin eğitim düzeylerine göre, konular işlenirken verilen örnekleri yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 23 'de yer almaktadır.

TABLO 23.
EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KONULAR İŞLENİRKEN VERİLEN ÖRNEKLERİN
YETERLİLİK DERECESESİ

	Ortaokul		Lise		Yüksek Öğretim		f
	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	16	72.7	102	67.1	10	43.5	2.50
Pek yeterli değil	6	27.3	40	26.3	11	47.8	
Hiç yeterli değil	--	--	10	6.6	2	8.7	
Toplam	22	100	152	100	23	100	

*P < .05

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi kursiyerlerin eğitim düzeyi arttıkça konular işlenirken verilen örnekleri yeterli bulma oranı azalmaktadır. Daha açık bir anlatımla ortaokul mezunu kursiyerlerin yüzde 73 'ü konular işlenirken verilen örnekleri yeterli bulurken, lise mezunu kursiyerlerin yüzde 67 'si bu örnekleri yeterli bulmuşlardır. Yüksek öğretim mezunu kursiyerlerde ise bu oran yüzde 44 'e düşmüştür. Bu durum, kursiyerlerin eğitim düzeyi arttıkça geçmiş öğrenme tecrübelerinin de etkisiyle öğrenme sürecindeki ayrıntıları daha önemli olarak gördüklerini ve gerekli uygulamalar konusunda daha gerçekçi talepleri olduğu biçiminde yorumlanabilir. Ancak yapılan analiz sonucunda bu farklılıkların istatistiksel bakımdan anlamlı bulunmaması, bu farklılıkların tesadüfi sonuçlar olduğunu açığa kavuşturmaktadır.

4. Pratik Çalışma Süresinin Yeterlilik Derecesi

Deneklerden, pratik çalışma süresinin yeterli bulma derecelerine ilişkin elde edilen bulgular tablo 24 'te verilmiştir.

TABLO 24.
PRATİK ÇALIŞMA SÜRESİNİN YETERLİLİK DERECESESİ

	Toplam	
	f	% f
Yeterli	104	53.1
Pek yeterli değil	67	34.2
Hiç yeterli değil	25	12.7
Toplam	196	100

Pratik çalışma süresinin yeterliliğine ilişkin cevaplara bakıldığında, tablo 24 'te görüldüğü gibi, kursiyerlerin yüzde 53 'ü pratik çalışma süresini yeterli bulurken, yüzde 47 'sinin yetersiz bulduğu görülmektedir. Bilgisayar eğitimi gibi öğrenmenin doğrudan somut olaylara aktarım ile ölçülebildiği alanlarda, kursiyerlerin yaklaşık yarısının pratik çalışma süresini yeterli bulmaması, eğitim hedefine ulaşma açısından bir engel olarak düşünülebilir. Çünkü örgün eğitimdeki bilgi - beceri ağırlıklı programlardan farklı olarak yetişkin eğitimi programlarının kısa vadede ve problem çözücü eğitim süreçlerini hedeflemesi gerektiği bilinmektedir. Ayrıca pratik çalışma süresinin kursiyerlerin yüzde 34 'ü tarafından pek yeterli bulunmaması ve yüzde 13 'ü tarafından hiç yeterli bulunmaması, bilgisayar kurslarının yetişkin eğitimi amaçları konusunda yeteri kadar hassas olmadığı biçiminde düşünülebilir.

a. Cinsiyete Göre Pratik Çalışma Süresinin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin cinsiyetine göre, pratik çalışma süresini yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 25 'de yer almaktadır.

TABLO 25.
CİNSİYETE GÖRE PRATİK ÇALIŞMA SÜRESİNİN YETERLİLİK DERECEİ

	Kadın		Erkek		t
	f	% f	f	% f	
Yeterli	67	51.5	37	56.1	.12
Pek yeterli değil	48	36.9	19	28.8	
Hiç yeterli değil	15	11.5	10	15.1	
Toplam	130	100	66	100	

*P < .05

Konu cinsiyet açısından ele alındığında tablo 25 'te görüldüğü gibi kadın kursiyerlerin yüzde 52 'si, erkek kursiyerlerin ise yüzde 56 'sının pratik çalışma süresini yeterli buldukları ortaya çıkmıştır. Ancak pratik çalışma süresinin yeterliliği kursiyerlerin cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir .

b. Yaş'a Göre Pratik Çalışma Süresinin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin yaş değişkenine göre, pratik çalışma süresini yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 26 'da yer almaktadır.

TABLO 26.
YAŞA GÖRE PRATİK ÇALIŞMA SÜRESİNİN YETERLİLİK DERECEİ

	15-17		18-20		21-23		24+		f
	f	% f	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	16	57.1	38	45.8	21	52.5	29	64.4	
Pek yeterli değil	11	39.3	33	39.7	14	35.0	9	20.0	
Hiç yeterli değil	1	3.6	12	14.4	5	12.5	7	15.6	
Toplam	28	100	83	100	40	100	45	100	0.72

*P < .05

Pratik çalışma süresini yeterli bulma ile kursiyerlerin yaşları arasındaki ilişki incelendiğinde, 24 ve üstü yaş grubu kursiyerlerin yüzde 64 gibi yüksek bir oranda pratik çalışma süresini yeterli buldukları anlaşılmıştır. Pratik çalışma süresini en az (% 46) yeterli bulanlar ise 18 - 20 yaş grubu kursiyerler olmuştur. Diğer yandan 15 - 17 yaş grubu kursiyerlerin yüzde 57 'si ve 21 - 23 yaş grubu kursiyerlerin yüzde 53 'ü de pratik çalışma süresini yeterli bulmaktadır. Dikkat çekici bir sonuçta 15 - 17 yaş grubu kursiyerlerin dışında pratik çalışma süresini hiç yeterli bulmama oranının oldukça yüksek olmasıdır. Bu oran 18 - 20 yaş grubunda yüzde 14 , 21 - 23 yaş grubunda yüzde 13 , 24 ve üstü yaş grubunda yüzde 16 'dır. Ancak pratik çalışma süresinin yeterliliği kursiyerlerin yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir . Bu durum denekler arasındaki görüş farklılığının anlamlı olmaktan çok tesadüfi olduğunu ortaya çıkarmaktadır.

c. Eğitim Düzeyine Göre Pratik Çalışma Süresinin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin eğitim düzeylerine göre, pratik çalışma süresini yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 27 'de yer almaktadır.

TABLO 27.
EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE PRATİK ÇALIŞMA SÜRESİNİN YETERLİLİK DERECEİ

	Ortaokul		Lise		Yüksek Öğretim		f
	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	13	61.9	81	54.0	10	43.5	
Pek yeterli değil	8	38.1	49	32.7	10	43.5	
Hiç yeterli değil	--	--	22	14.6	3	13.0	
Toplam	21	100	150	100	23	100	1.21

*P < .05

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi pratik çalışma süresinin yeterliliği ile kursiyerlerin eğitimleri arasındaki ilişki incelendiğinde, kursiyerlerin eğitim düzeyleri arttıkça pratik çalışma süresini yeterli bulma oranı düşmektedir. Bir başka anlatımla ortaokul mezunu kursiyerlerin yüzde 62 'si , lise mezunu kursiyerlerin yüzde 54 'ü ve yüksek öğretim mezunu kursiyerlerin yüzde 44 'ü pratik çalışma süresinin yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Bununla birlikte ortaokul mezunu kursiyerler arasında pratik çalışma süresini hiç yeterli bulmayan yokken lise mezunlarının yüzde 15 'i ve yüksek öğretim mezunu kursiyerlerin yüzde 13'ü pratik çalışma süresini hiç yeterli bulmamıştır. Bu sonuçlar kursiyerlerin eğitim tecrübeleri arttıkça kendilerine yönelik öğrenme bilgilerinde de bir artış olduğunu ve dolayısıyla öğrenme konusunda kendilerine yönelik daha gerçekçi ve sağlıklı değerlendirme yapma becerileri kazandıkları biçiminde yorumlanabilir. Ancak pratik çalışma süresinin yeterliliği kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir

5. Pratik Çalışma İçin Gerekli Malzemenin Yeterlilik Derecesi

Deneklerden, pratik çalışma için gerekli malzemeleri yeterli bulma derecelerine ilişkin elde edilen bulgular tablo 28 'de verilmiştir.

TABLO 28.
PRATİK ÇALIŞMA İÇİN GEREKLİ MALZEMENİN YETERLİLİK DERECESESİ

	Toplam	
	f	% f
Yeterli	113	58.5
Pek yeterli değil	55	28.5
Hiç yeterli değil	25	13.0
Toplam	193	100

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi pratik çalışma için gerekli malzemeyi (bilgisayar, disket, vb.) yeterli bulan kursiyer oranı yüzde 59 'dur. Malzemeleri farklı derecelerde de olsa yeterli bulmayan toplam kursiyer oranı ise yüzde 42 olmuştur. Bu sonuçlar, belli bir ücret karşılığında verilen bilgisayar öğretiminin yetişkin öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamada önemli ölçüde yetersiz olduğunu göstermektedir.

a. Cinsiyete Göre Pratik Çalışma İçin Gerekli Malzemenin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin cinsiyetine göre, pratik çalışma için gerekli malzemeleri yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 29 'da yer almaktadır.

TABLO 29.
CİNSİYETE GÖRE PRATİK ÇALIŞMA İÇİN GEREKLİ MALZEMENİN YETERLİLİK DERECESESİ

	Kadın		Erkek		t
	f	% f	f	% f	
Yeterli	79	62.7	34	50.7	1.84
Pek yeterli değil	35	27.8	20	29.9	
Hiç yeterli değil	12	9.5	13	19.4	
Toplam	126	100	67	100	

***P < .05**

Konu cinsiyet değişkeni ile ele alındığında, tablo 29 'da da görüldüğü gibi, kadın kursiyerlerin yarısından fazlası (% 63) pratik çalışma için gerekli malzemeyi yeterli bulurken bu oran erkek kursiyerlerde yüzde 51 'e kadar düşmektedir. Yine yapılan analizler sonucunda pratik çalışma için gerekli malzemelerin yeterliliği kursiyerlerin cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği ortaya çıkmıştır.

b. Yaş'a Göre Pratik Çalışma İçin Gerekli Malzemenin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin yaş değişkenine göre, pratik çalışma için gerekli malzemeleri yeterli bulma derecesi ile ilgili bulgular tablo 30 'da verilmiştir.

TABLO 30.
YAŞA GÖRE PRATİK ÇALIŞMA İÇİN GEREKLİ MALZEMENİN YETERLİLİK DERESESİ

	15-17		18-20		21-23		24+		f
	f	% f	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	14	48.3	47	58.0	26	63.4	26	61.9	
Pek yeterli değil	7	24.1	29	35.8	12	29.3	7	16.7	
Hiç yeterli değil	8	27.5	5	6.2	3	7.3	9	21.4	
Toplam	29	100	81	100	40	100	42	100	1.62

*P < .05

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi, kursiyerlerin yaşlarındaki artışa paralel olarak pratik çalışma için gerekli malzemeyi yeterli bulma oranları da artmaktadır. Yani 15 - 17 yaş grubu kursiyerlerin yalnızca yüzde 48 'i malzemeleri yeterli bulurken bu oran 21- 23 yaş grubundaki kursiyerlerde yüzde 63 'e yükselmektedir. Ülkemizde bilgisayar, program ve malzeme artışının yeni olduğu gözönüne alınırsa, bu durumun genç kursiyerlerin bilgisayar malzemelerine daha fazla aşına olmalarından ve dolayısıyla bu konudaki beklentilerinin daha yüksek olabileceğinden kaynaklandığı düşünülebilir. Ancak pratik çalışma için gerekli malzemelerin yeterliliğinin kursiyerlerin yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği ve farklılıkların tesadüfi olduğu saptanmıştır.

c. Eğitim Düzeyine Göre Pratik Çalışma İçin Gerekli Malzemenin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin eğitim değişkenine göre, pratik çalışma için gerekli malzemeleri yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 31 'de verilmiştir.

TABLO 31.
EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE PRATİK ÇALIŞMA İÇİN GEREKLİ MALZEMENİN
YETERLİLİK DERECEİ

	Ortaokul		Lise		Yüksek Öğretim		f
	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	17	77.3	87	58.4	9	40.9	5.40 *
Pek yeterli değil	4	18.2	44	29.5	7	31.8	
Hiç yeterli değil	1	4.5	18	12.1	6	27.3	
Toplam	22	100	149	100	22	100	

*P < .05

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi pratik çalışma için gerekli malzemeleri yeterli bulma oranı kursiyerlerin eğitim düzeyleri artıkça düşmektedir. Bunun yanısıra malzemeleri pek yeterli bulmayan veya hiç yeterli bulmayan kursiyerlerin oranı da yine kursiyerlerin eğitim düzeylerine paralel olarak eğitim artıkça artmaktadır. Pratik çalışma için gerekli malzemeleri yeterli bulma konusunda gruplar arasında ortaya çıkan farklılıkların anlamlı olup olmadığını saptamak için yapılan analiz sonucunda, sözkonusu farklılıkların anlamlı olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan LSD testi sonucunda (ek 4) bütün grupların birbirinden istatistiksel olarak farklılaştıkları belirlenmiştir. Dolayısıyla ortaokul mezunu olan kursiyerler diğer eğitim seviyesindeki kursiyerlere göre pratik çalışma için gerekli olan malzemeleri daha fazla (% 77) yeterli bulmaktadırlar. Lise mezunu kursiyerler arasında pratik çalışma için gerekli malzemeyi yeterli bulma oranı yüzde 58 'dir. Malzeme yetersizliği en çok (% 41) yüksek öğretim mezunu kursiyerler tarafından belirtilmiştir. Kursiyerlerin eğitim seviyesi artıkça geçmiş öğrenme tecrübelerinin kazandırdığı birikim ve kıyas yapabilme olanağının daha fazla olduğu ve bu özelliklerin içinde bulundukları koşulları değerlendirme açısından avantaj kazandırdığını düşündürmektedir .

6. Kurs Yetkililerinin İş Bulma Konusunda Tanıdığı İmkanların Yeterlilik Derecesi

Deneklerden, kurs yetkililerinin iş bulma konusunda tanıdığı imkanları yeterli bulma derecelerine ilişkin elde edilen bulgular tablo 32 'de verilmiştir.

TABLO 32.
KURS YETKİLİLERİNİN İŞ BULMA KONUSUNDA TANIDIĞI İMKANLARIN
YETERLİLİK DERECEİ

	Toplam	
	f	% f
Yeterli	43	22.5
Pek yeterli değil	43	22.5
Hiç yeterli değil	105	54.9
Toplam	191	100

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi kursiyerlerin yalnızca yüzde 23 'ü kurs yetkililerinin iş bulma konusunda tanıdığı imkanları yeterli bulmuştur. Kursiyerlerin yüzde 55 'i ise kurs yetkililerinin iş bulma konusunda tanıdıkları imkanları hiç yeterli bulmamıştır. Bu sonuçlar, özel bilgisayar kurslarının; meslek kazanmak amacıyla yetişkin eğitimi programlarına katılan kursiyerlerin iş bulma konusundaki beklentilerini karşılamaktan uzak olduğunu göstermektedir. Söz konusu durum , yaygın eğitim kurumlarının öğrenci çekmek için yaptıkları reklam faaliyetleri ile gerçek konumları arasındaki boşluğun sonucu olabilir. Ayrıca bu durum yetişkin eğitimi türleri içinde mesleki ve teknik yeterlilik kazandıran eğitimlerin kapsamı içinde bulunan bilgisayar kurslarının, iş çevreleriyle ilişkilerinin zayıf olması ve somut ihtiyaçlara dayalı bir eğitim ve istihdam ilkesinden çok genel ve popüler bir eğitim süreci içinde olmasından da kaynaklanabilir.

a. Cinsiyete Göre Kurs Yetkililerinin İş Bulma Konusunda Tanıdığı İmkanların Yeterlilik Derecesi

Deneklerin cinsiyetine göre, kurs yetkililerinin iş bulma konusunda tanıdığı imkanları yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 33 'de yer almaktadır.

TABLO 33.
CİNSİYETE GÖRE KURS YETKİLİLERİNİN İŞ BULMA KONUSUNDA TANIDIĞI
İMKANLARIN YETERLİLİK DERECEİ

	Kadın		Erkek		t
	f	% f	f	% f	
Yeterli	28	21.9	15	23.8	.55
Pek yeterli değil	29	22.7	14	22.2	
Hiç yeterli değil	71	55.4	34	53.9	
Toplam	128	100	63	100	

*P < .05

Kurs yetkililerinin iş bulma konusunda tanıdığı imkanların yeterlilik derecesi cinsiyet değişkenine göre ele alındığında , tablo 33 'te görüldüğü gibi kadın ve erkek kursiyerlerinde bu konudaki görüşlerinin birbirine yakın ve olumsuz olduğu ortaya çıkmaktadır. Kadın kursiyerlerin yüzde 22 'si ve erkek kursiyerlerin yüzde 24 'ü kurs yetkililerinin iş bulma konusunda tanıdığı imkanları yeterli bulmuşlardır. Ayrıca yapılan analiz sonucunda, kurs yetkililerinin iş bulma konusunda tanıdığı imkanların yeterliliği kursiyerlerin cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir .

b. Yaş Göre Kurs Yetkililerinin İş Bulma Konusunda Tanıdığı İmkanların Yeterlilik Derecesi

Deneklerin yaş değişkenine göre, kurs yetkililerinin iş bulma konusunda tanıdığı imkanları yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 34 'de verilmiştir.

TABLO 34.
YAŞA GÖRE KURS YETKİLİLERİNİN İŞ BULMA KONUSUNDA TANIDIĞI
İMKANLARIN YETERLİLİK DERECEİ

	15-17		18-20		21-23		24+		f
	f	% f	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	9	31.0	13	15.6	6	15.8	15	36.6	2.22
Pek yeterli değil	2	6.9	25	30.1	11	28.9	5	12.2	
Hiç yeterli değil	18	62.0	45	54.2	21	55.3	21	51.2	
Toplam	29	100	83	100	38	100	41	100	

*P < .05

Tablo 34 'deki bulgular incelendiğinde, 18 - 20 ve 21 - 23 yaş grubu kursiyerlerin yalnızca yüzde 16 'sının iş bulma konusunda tanınan imkanları yeterli buldukları anlaşılmaktadır. Ayrıca 15 - 17 ile 24 ve üstü yaş grubu diğer iki gruba kıyasla iş imkanlarını daha yüksek bir oranda yeterli bulmuşsada, bu oran 15 - 17 yaş grubunda yalnızca yüzde 31 ve 24 ve üstü yaş grubunda yüzde 37 olmuştur. Ancak 15 - 17 ile 24 ve üstü yaş grubundaki kursiyerlerin göreceli olarak bu durumu diğer yaş gruplarına kıyasla yeterli bulmaları iş beklentileriyle ilgili olabilir. 24 ve üstü yaş grubundaki kursiyerlerin iş sahibi olma olasılığı daha fazladır ve bu anlamda kurstan beklentileri de daha az olabilir. Buna karşılık 15 - 17 yaş grubunun eğitimin daha üst seviyelerine geçiş dönemlerinde olması ve 18 - 23 yaşlarındaki kursiyerlere kıyasla iş hayatına atılma konusunda daha fazla zamana sahip olmaları nedeniyle işe yönelik beklentileri daha düşük olabilir. Ancak yapılan analiz sonucunda gruplar arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır. Dolayısıyla sözkonusu farklılıkların tesadüfi olduğu ortaya çıkmıştır.

c. Eğitim Düzeyine Göre Kurs Yetkililerinin İş Bulma Konusunda Tanıdığı İmkanların Yeterlilik Derecesi

Deneklerin eğitim düzeylerine göre, kurs yetkililerinin iş bulma konusunda tanıdığı imkanları yeterli bulma derecelerine ilişkin bulgular tablo 35 'de yer almaktadır.

TABLO 35.
EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURS YETKİLİLERİNİN İŞ BULMA KONUSUNDA TANIDIĞI İMKANLARIN YETERLİLİK DERECEŚİ

	Ortaokul		Lise		Yüksek Öğretim		f
	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	10	47.6	30	20.0	3	15.0	
Pek yeterli değil	3	14.3	36	24.0	4	20.0	
Hiç yeterli değil	8	38.1	84	56.0	13	65.0	
Toplam	21	100	150	100	20	100	3.57*

*P < .05

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi kursiyerlerin eğitim düzeyleri artıka kurs yetkililerinin iş bulma konusunda tanıdığı imkanları yeterli bulma oranı da düşmektedir. Ortaokul mezunu kursiyerlerin yaklaşık yarısı (% 48) iş bulma konusunda tanınan

imkanları yeterli bulurken, bu oran lise mezunu kursiyerlerde yüzde 20 'ye ve yüksek öğretim mezunu kursiyerlerde yüzde 15 'e düşmektedir. Kısacası kurs yetkililerinin iş bulma konusunda tanıdığı imkanları yeterli bulma ile kursiyerlerin eğitimi arasında ters orantı vardır ve bu ilişki yapılan analiz sonucunda istatistiksel olarak ta anlamlı bulunmuştur. Ancak farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak üzere yapılan LSD (ek 4) analizi sonucunda, farklılığın ortaokul ve lise mezunları için anlamlı olduğu belirlenmiştir. Yüksek öğretim mezunları diğer gruplardan istatistiksel olarak anlamlı sayılacak farklılıklar göstermemiştir. Bu durum lise mezunu kursiyerlerin ortaokul mezunlarına kıyasla önerilen işleri kendi niteliklerinin altında bulmalarından kaynaklanabileceği gibi, kurs yetkililerinin sağlayabildiği işlerin, verilen bilgisayar eğitimine rağmen daha vasıfsız olan ortaokul mezunlarına yönelik olma olasılığından da kaynaklanabilir.

7. Kurs Öğretmenlerinin Mesleki Bilgisinin Yeterlilik Derecesi

Deneklerden, kurs öğretmenlerinin mesleki bilgisini yeterli bulma derecelerine ilişkin elde edilen bulgular tablo 36 'da verilmiştir.

TABLO 36.
KURS ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ BİLGİSİNİN YETERLİLİK DERECESİ

	Toplam	
	f	% f
Yeterli	172	88.2
Pek yeterli değil	20	10.3
Hiç yeterli değil	3	1.5
Toplam	195	100

Tablo 36 'da görüldüğü gibi kursiyerlerin çoğunluğu (% 88) kurs öğretmenlerinin mesleki bilgisini yeterli bulmuştur. Öğretmenlerin mesleki bilgisini hiç yeterli bulmayan kursiyer oranı da (% 2) oldukça düşük olmuştur.

a. Cinsiyete Göre Kurs Öğretmenlerinin Mesleki Bilgisinin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin cinsiyetine göre, kurs öğretmenlerinin mesleki bilgisini yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 37 'de yer almaktadır.

TABLO 37.
CİNSİYETE GÖRE KURS ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ BİLGİSİNİN YETERLİLİK DERECEİ

	Kadın		Erkek		t
	f	% f	f	% f	
Yeterli	116	90.6	56	83.6	1.11
Pek yeterli değil	11	8.6	9	13.4	
Hiç yeterli değil	1	0.8	2	3.0	
Toplam	128	100	67	100	

*P < .05

Kadın kursiyerlerin neredeyse tamamı (% 91) öğretmenlerin mesleki bilgisini yeterli bulurken bu oran erkek kursiyerlerde biraz düşerek yüzde 84 olarak tespit edilmiştir. Ancak yapılan analiz sonucunda farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır.

b. Yaşa Göre Kurs Öğretmenlerinin Mesleki Bilgisinin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin yaş değişkenine göre, kurs öğretmenlerinin mesleki bilgisini yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 38 'de verilmiştir.

TABLO 38.
YAŞA GÖRE KURS ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ BİLGİSİNİN YETERLİLİK DERECEİ

	15-17		18-20		21-23		24+		f
	f	% f	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	26	89.7	74	90.2	38	92.7	34	81.0	.78
Pek yeterli değil	3	10.3	6	7.3	3	7.3	8	19.0	
Hiç yeterli değil	--	--	2	2.4	--	--	--	--	
Toplam	29	100	82	100	41	100	42	100	

*P < .05

Tablo 38 'de görüldüğü gibi, kurs öğretmenlerinin mesleki bilgi yeterliliği ile kursiyerlerin yaşları arasındaki ilişki incelendiğinde, 15 - 17 ve 18 - 20 yaş grubundaki kursiyerlerin yüzde 90 'nı öğretmenlerin mesleki bilgisini yeterli buldukları ortaya çıkmaktadır. 21 - 23 yaş grubunda bu oran yüzde 93 olmuştur. 24 ve üstü yaş grubu kursiyerlerde kurs öğretmenlerinin mesleki bilgilerini yeterli bulma oranı diğer gruplara kıyasla daha düşük (% 81) olarak tespit edilmiştir. Bu yaş grubu kursiyerlerin öğretmenler ile aralarındaki yaş farkının çok fazla olmama olasılığı öğretmenlere yönelik beklentilerinin diğer yaş grubu kursiyerlerden farklı olmasına neden olabilir. Ancak yapılan analiz sonucunda gruplar arasındaki farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır. Dolayısıyla denekler arasındaki farklılıkların anlamlı olmaktan çok tesadüfi olduğu belirlenmiştir.

c. Eğitim Düzeyine Göre Kurs Öğretmenlerinin Mesleki Bilgisinin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin eğitim düzeylerine göre, kurs öğretmenlerinin mesleki bilgisini yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 39 'da yer almaktadır.

TABLO 39.
EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURS ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ BİLGİSİNİN YETERLİLİK DERECEŚİ

	Ortaokul		Lise		Yüksek Öğretim		f
	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	21	100	136	88.9	15	75.0	
Pek yeterli değil	--	--	15	9.8	5	25.0	
Hiç yeterli değil	--	--	2	1.3	--	--	
Toplam	21	100	153	100	20	100	2.51

*P < .05

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi, kurs öğretmenlerinin mesleki bilgisini yeterli bulma oranı kursiyerlerin eğitim düzeyleri yükseldikçe azalmaktadır. Ortaokul mezunu kursiyerlerin tamamı kurs öğretmenlerinin mesleki bilgisini yeterli bulurken bu oran lise mezunu kursiyerlerde yüzde 89, yüksek öğretim mezunlarında yüzde 75' lere düşmektedir. Bu durum, kursiyerlerin örgün eğitimde geçirdikleri sürece paralel olarak eğitim aldıkları alanda daha derin bilgi arayışı içinde olma olasılıkları ve dolayısıyla öğretmenlere yönelik beklentilerinin yüksek olmasıyla ilişkili olabilir. Ancak gruplar arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek için yapılan analiz sonucunda ,farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır .

8. Kurs Öğretmenlerinin Uygulama Sırasında Ayırdığı Zamanın Yeterlilik Derecesi

Deneklerden, kurs öğretmenlerinin uygulama sırasında kendilerine ayırdıkları zamanı yeterli bulma derecelerine ilişkin elde edilen bulgular tablo 40 'da verilmiştir. Tablodan da görüldüğü gibi kursiyerlerin yüzde 71 'i kurs öğretmenlerinin uygulama sırasında kendilerine ayırdıkları zamanı yeterli bulmuşlardır.

TABLO 40.
KURS ÖĞRETMENLERİNİN UYGULAMA SIRASINDA AYIRDIĞI ZAMANIN YETERLİLİK DERECEİ

	Toplam	
	f	% f
Yeterli	138	71.1
Pek yeterli değil	52	26.8
Hiç yeterli değil	4	2.1
Toplam	194	100

a. Cinsiyete Göre Kurs Öğretmenlerinin Uygulama Sırasında Ayırdığı Zamanın Yeterlilik Derecesi

Deneklerin cinsiyetine göre, kurs öğretmenlerinin uygulama sırasında kendilerine ayırdıkları zamanı yeterli bulma derecelerine ilişkin bulgular tablo 41 'de verilmiştir.

TABLO 41.
CİNSİYETE GÖRE KURS ÖĞRETMENLERİNİN UYGULAMA SIRASINDA AYIRDIĞI ZAMANIN YETERLİLİK DERECEİ

	Kadın		Erkek		t
	f	% f	f	% f	
Yeterli	92	71.3	46	70.8	.07
Pek yeterli değil	35	27.1	17	26.1	
Hiç yeterli değil	2	1.6	2	3.1	
Toplam	129	100	65	100	

*P < .05

Tablo 41 'de görüldüğü gibi kadın ve erkek kursiyerler aynı oranda (% 71) öğretmenlerin uygulama sırasında kendilerine ayırdıkları zamanı yeterli bulmuşlardır. Kurs öğretmenlerinin uygulama sırasında kendilerine ayırdığı zamanı yeterli bulmaya ilişkin görüşlerle ilgili yapılan analiz sonucunda, kursiyerlerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olmadığı saptanmıştır .

b. Yaşa Göre Kurs Öğretmenlerinin Uygulama Sırasında Ayırdığı Zamanın Yeterlilik Derecesi

Deneklerin yaş değişkenine göre, kurs öğretmenlerinin uygulama sırasında ayırdığı zamanı yeterli bulma derecesi ile ilgili bulgular tablo 42 'de yer almaktadır.

TABLO 42.
YAŞA GÖRE KURS ÖĞRETMENLERİNİN UYGULAMA SIRASINDA AYIRDIĞI ZAMANIN YETERLİLİK DERECEİ

	15-17		18-20		21-23		24+		f
	f	% f	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	20	71.4	54	65.9	28	73.7	36	80.0	
Pek yeterli değil	8	28.6	26	31.7	9	23.7	9	20.0	
Hiç yeterli değil	--	--	2	2.4	1	2.6	--	--	
Toplam	28	100	82	100	38	100	45	100	1.12

*P < .05

Tablo 42 'den de anlaşılacağı gibi kurs öğretmenlerinin uygulama sırasında kursiyerlere ayırdıkları zamanı 18 - 20 yaş grubunun yüzde 66 'sı, yeterli bulmuştur. Ayrıca 15 - 17 yaş grubunun yüzde 71 'i , 21 - 23 yaş grubu kursiyerlerin yüzde 74 'ü , 24 ve üstü yaş grubunun yüzde 80 'ni öğretmenlerin uygulama sırasında kendilerine ayırdıkları zamanı yeterli bulmuşlardır. Yapılan analiz sonucunda kurs öğretmenlerinin uygulama sırasında kursiyerlere ayırdıkları zamanı yeterli bulmaya ilişkin görüşlerin kursiyerlerin yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği ve gruplar arasındaki farklılığın tesadüfi olduğu saptanmıştır.

c. Eğitim Düzeyine Göre Kurs Öğretmenlerinin Uygulama Sırasında Ayırdığı Zamanın Yeterlilik Derecesi

Deneklerin eğitim düzeylerine göre, kurs öğretmenlerinin uygulama sırasında ayırdığı zamanı yeterli bulma derecelerine ilişkin bulgular tablo 43 'de yer almaktadır.

TABLO 43.
EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURS ÖĞRETMENLERİNİN UYGULAMA SIRASINDA AYIRDIĞI ZAMANIN YETERLİLİK DERECEİ

	Ortaokul		Lise		Yüksek Öğretim		f
	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	14	70.0	108	71.5	16	72.7	
Pek yeterli değil	6	30.0	40	26.5	6	27.3	
Hiç yeterli değil	--	--	3	2.0	--	--	
Toplam	20	100	151	100	22	100	.04

*P < .05

Tablo 43 'te görüldüğü gibi kurs öğretmenlerinin uygulama sırasında kursiyerlere ayırdıkları zamanı yeterli bulma oranı kursiyerlerin eğitim düzeyi artıkça yükselmektedir. Daha açık bir ifadeyle ortaokul mezunlarının yüzde 70 'i , lise mezunlarının yüzde 72 'si ve yüksek öğretim mezunlarının yüzde 73 'ü öğretmenlerin uygulama sırasında kendilerine ayırdıkları zamanı yeterli bulmuşlardır. Bu durum, kursiyerlerin örgün eğitim seviyesi artıkça bağımsız çalışma yeteneğinin de artıyor olması ile ilişkili olabilir. Ancak yapılan analiz sonucunda kurs öğretmenlerinin uygulama sırasında kendilerine ayırdığı zamanı yeterli bulmaya ilişkin görüşlerin, kursiyerlerin eğitimlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermediği saptanmıştır.

9. Kurs Öğretmenlerinin Kursiyerlere Karşı Davranış Biçiminin Yeterlilik Derecesi

Deneklerden, kurs öğretmenlerinin kursiyerlere karşı davranış biçimini yeterli bulma derecelerine ilişkin elde edilen bulgular tablo 44 'de verilmiştir.

TABLO 44.
KURS ÖĞRETMENLERİNİN KURSIYERLERE KARŞI DAVRANIŞ
BİÇİMİNİN YETERLİLİK DERECEİ

	Toplam	
	f	% f
Yeterli	173	88.7
Pek yeterli değil	21	10.8
Hiç yeterli değil	1	0.5
Toplam	195	100

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi kurs öğretmenlerinin davranış biçimini kursiyerlerin çoğu (% 89) yeterli bulmuşlardır.

a. Cinsiyete Göre Kurs Öğretmenlerinin Kursiyerlere Karşı Davranış Biçiminin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin cinsiyetine göre, kurs öğretmenlerinin kursiyerlere karşı davranış biçimini yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 45 'de yer almaktadır.

TABLO 45.
CİNSİYETE GÖRE KURS ÖĞRETMENLERİNİN KURSIYERLERE KARŞI
DAVRANIŞ BİÇİMİNİN YETERLİLİK DERECEİ

	Kadın		Erkek		t
	f	% f	f	% f	
Yeterli	114	89.0	59	88.1	
Pek yeterli değil	14	10.9	7	10.4	
Hiç yeterli değil	--	--	1	1.5	
Toplam	128	100	67	100	

*P < .05

Tablo 45 'te görüldüğü gibi kadın kursiyerlerin yüzde 89 'u ve erkek kursiyerlerin yüzde 88 'i öğretmenlerin davranış biçimini yeterli bulmuşlardır. Kurs öğretmenlerinin davranış biçiminin yeterliliğinin kursiyerlerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği yapılan analiz sonucunda tespit edilmiştir.

b. Yaş Göre Kurs Öğretmenlerinin Kursiyerlere Karşı Davranış Biçiminin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin yaş değişkenine göre, kurs öğretmenlerinin kursiyerlere karşı davranış biçimini yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 46 'da verilmiştir.

TABLO 46.
YAŞA GÖRE KURS ÖĞRETMENLERİNİN KURSIYERLERE KARŞI DAVRANIŞ BİÇİMİNİN YETERLİLİK DERECEİ

	15-17		18-20		21-23		24+		f
	f	% f	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	26	89.7	76	92.7	35	87.5	36	81.8	
Pek yeterli değil	3	10.3	6	7.3	5	12.5	7	15.9	
Hiç yeterli değil	--	--	--	--	--	--	--	--	
Toplam	29	100	82	100	40	100	43	100	1.47

*P < .05

Tablo 46 'dan da anlaşılacağı gibi, 15 -17 yaş grubu ile 18 - 20 yaş grubunda bulunanlar kurs öğretmenlerinin davranış biçimini diğer gruplara kıyasla daha fazla yeterli bulmuşlardır. Bu oran 15 -17 yaş grubunda yüzde 90, 18 - 20 yaş grubunda yüzde 93 olarak tespit edilmiştir. Diğer yandan 21 - 23 yaş grubu kursiyerlerin yüzde 88 'i öğretmenlerin davranış biçiminin yeterli olduğunu belirtmişlerdir. 24 ve üstü yaş grubu kursiyerlerin ise yüzde 82 'si kurs öğretmenlerinin davranış biçiminin yeterli olduğunu düşünmektedir. Diğer yaş grupları ile kıyaslandığında bunun en düşük oran olduğu ortaya çıkmaktadır. Ancak yapılan analizler sonucunda gruplar arasındaki farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır.

c. Eğitim Düzeyine Göre Kurs Öğretmenlerinin Kursiyerlere Karşı Davranış Biçiminin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin eğitim düzeylerine göre, kurs öğretmenlerinin kursiyerlere karşı davranış biçimini yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 47 'de yer almaktadır.

TABLO 47.
EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURS ÖĞRETMENLERİNİN KURSIYERLERE KARŞI
DAVRANIŞ BİÇİMİNİN YETERLİLİK DERECESESİ

	Ortaokul		Lise		Yüksek Öğretim		f
	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	21	95.5	137	91.3	15	65.2	9.37*
Pek yeterli değil	1	4.5	13	8.7	7	30.4	
Hiç yeterli değil	--	--	--	--	1	4.3	
Toplam	22	100	150	100	23	100	

*P < .05

Konu eğitim değişkeni açısından ele alındığında, yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi, yüksek eğitim almış olan kursiyerler öğretmenlerin davranış biçimini yeterliliği konusunda diğer gruplara kıyasla daha olumsuz düşünmektedirler. Ortaokul ve lise mezunu kursiyerlerin benzer davranış biçimi gösterdiği tespit edilmiştir. Bu grupların neredeyse tamamı kurs öğretmenlerinin davranış biçiminin yeteri kadar iyi olduğunu düşünürken, yüksek öğretim mezunu kursiyerlerin yalnızca yüzde 65 'i öğretmenlerin davranış biçimini yeteri kadar iyi bulmuşlardır. Yüksek öğretim mezunu kursiyerlerin diğer eğitim düzeylerindeki kursiyerlerden bu denli farklılaşması , kurs öğretmenlerinin davranış biçiminden örgün eğitimde alışmış oldukları öğrenci - öğretmen ilişkisini bulamadıklarını göstermektedir . Ayrıca gruplar arasındaki farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını saptamak için yapılan analiz sonucunda, farklılığın anlamlı olduğu belirlenmiştir. Farklılıkların istatistiksel olarak hangi gruplar arasında olduğu da LSD testi sonucunda (ek 4) belirlenmiştir. Bu teste göre yüksek öğretim mezunları diğer gruplardan istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermiştir.

10. Kurs Ücreti İçin Gösterilen Ödeme Kolaylığının Yeterlilik Derecesi

Deneklerden, kurs ücreti için gösterilen ödeme kolaylığını yeterli bulma derecelerine ilişkin elde edilen bulgular tablo 48 'de verilmiştir.

TABLO 48.
KURS ÜCRETİ İÇİN GÖSTERİLEN ÖDEME KOLAYLIĞININ YETERLİLİK DERECEŚİ

	Toplam	
	f	% f
Yeterli	148	75.5
Pek yeterli değil	26	13.3
Hiç yeterli değil	22	11.2
Toplam	196	100

Kursiyerlerin dörtte üçü (% 76) kurs ücreti için gösterilen ödeme kolaylığını yeterli bulmuşlardır. Ancak kursiyerlerin yüzde 13 'nün kurs ücreti için gösterilen ödeme kolaylığını pek yeterli bulmadıkları, yüzde 11 'inin ise hiç yeterli bulmadıkları tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, özel bilgisayar kurslarının yetişkin öğrencilerin önemli bir bölümünün ekonomik koşullarına uygun ödeme sistemleri geliştirdiğini düşündürmektedir.

a. Cinsiyete Göre Kurs Ücreti İçin Gösterilen Ödeme Kolaylığının Yeterlilik Derecesi

Deneklerin cinsiyetine göre, kurs ücreti için gösterilen ödeme kolaylığını yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 49 'da yer almaktadır.

TABLO 49.
CİNSİYETE GÖRE KURS ÜCRETİ İÇİN GÖSTERİLEN ÖDEME KOLAYLIĞININ YETERLİLİK DERECEŚİ

	Kadın		Erkek		t
	f	% f	f	% f	
Yeterli	97	75.8	51	75.0	.24
Pek yeterli değil	18	14.1	8	11.8	
Hiç yeterli değil	13	10.1	9	13.3	
Toplam	128	100	68	100	

***P < .05**

Konu cinsiyet açısından ele alındığında, tablo 49 'da görüldüğü gibi, kadın ve erkek kursiyerlerin birbirine oldukça yakın oranlarda kurs ücreti için gösterilen ödeme kolaylığını yeterli buldukları tespit edilmiştir. Bu oran kadın kursiyerlerde yüzde 76 ve erkek kursiyerlerde yüzde 75 olmuştur. Yapılan analiz sonucunda kurs ücreti için gösterilen ödeme kolaylığı kursiyerlerin cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

b. Yaşa Göre Kurs Ücreti İçin Gösterilen Ödeme Kolaylığının Yeterlilik Derecesi

Deneklerin yaş değişkenine göre, kurs ücreti için gösterilen ödeme kolaylığını yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 50 'de verilmiştir.

TABLO 50.
YAŞA GÖRE KURS ÜCRETİ İÇİN GÖSTERİLEN ÖDEME KOLAYLIĞININ
YETERLİLİK DERECEİ

	15-17		18-20		21-23		24+		f
	f	% f	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	20	74.1	64	76.2	31	75.6	33	75.0	
Pek yeterli değil	3	11.1	10	11.9	7	17.1	6	13.6	
Hiç yeterli değil	4	14.8	10	11.9	3	7.3	5	11.3	
Toplam	27	100	84	100	41	100	44	100	.08

*P < .05

Tablo 50'de görüldüğü gibi bu konuya ilişkin olarak farklı yaş grubundaki kursiyerlerin birbirine yakın davranış biçimi gösterdikleri saptanmıştır. Daha açık bir ifadeyle 15 -17 yaş grubu kursiyerlerin yüzde 74 'ü , 18 -20 ve 21 -23 yaş grubu kursiyerlerin yüzde 76 'sı ve 24 ve üstü yaş grubu kursiyerlerin yüzde 75 'i kurs ücreti için gösterilen ödeme kolaylığının yeteri kadar iyi olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca yapılan analiz sonucunda kurs ücreti için gösterilen ödeme kolaylığına ilişkin görüşlerin kursiyerlerin yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir.

c. Eğitim Düzeyine Göre Kurs Ücreti İçin Gösterilen Ödeme Kolaylığının Yeterlilik Derecesi

Deneklerin eğitim düzeylerine göre, kurs ücreti için gösterilen ödeme kolaylığını yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 51 'de yer almaktadır.

TABLO 51.
EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURS ÜCRETİ İÇİN GÖSTERİLEN ÖDEME KOLAYLIĞININ YETERLİLİK DERECEİ

	Ortaokul		Lise		Yüksek Öğretim		f
	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	19	95.0	111	72.5	18	78.3	
Pek yeterli değil	1	5.0	22	14.4	3	13.0	
Hiç yeterli değil	--	--	20	13.1	2	8.6	
Toplam	20	100	153	100	23	100	2.20

*P < .05

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi, ortaokul mezunlarının yaklaşık tamamı (% 95) kurs ücreti için gösterilen ödeme kolaylığını yeterli bulurken bu oran, yüksek öğretim mezunlarında yüzde 78 'e, lise mezunlarında ise yüzde 73 'e düşmektedir. Gruplar arası farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını saptamak için yapılan analiz sonucunda farklar anlamlı bulunmamıştır. Dolayısıyla bu farkların anlamlı olmaktan çok tesadüfi olduğu belirlenmiştir.

11. Kurs Saatlerinin Verimli Kullanılma Derecesi

Deneklerden, kurs saatlerinin verimli kullanılma derecesine ilişkin elde edilen bulgular tablo 52 'de verilmiştir.

TABLO 52.
KURS SAATLERİNİN VERİMLİ KULLANILMA DERECEİ

	Toplam	
	f	% f
Yeterli	132	66.7
Pek yeterli değil	57	28.8
Hiç yeterli değil	9	4.5
Toplam	198	100

Tablo 52 ' de görüleceği gibi kurs saatlerinin yeteri kadar verimli kullanıldığını söyleyen kursiyerlerin oranı yüzde 67 iken, yeteri kadar verimli kullanılmadığını söyleyen kursiyerlerin oranı yüzde 33 olmuştur. Bu bulgular, kursiyerlerin üçte birinin kurs saatlerini farklı düzeylerde de olsa beklentilerinin altında bir verimle geçirdikleri sonucuna işaret etmektedir.

a. Cinsiyete Göre Kurs Saatlerinin Verimli Kullanılma Derecesi

Deneklerin cinsiyetine göre, kurs saatlerinin verimli kullanılma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 53 'de yer almaktadır.

TABLO 53.
CİNSİYETE GÖRE KURS SAATLERİNİN VERİMLİ KULLANILMA DERECEİ

	Kadın		Erkek		t
	f	% f	f	% f	
Yeterli	88	67.7	44	64.7	1.04
Pek yeterli değil	39	30.0	18	26.5	
Hiç yeterli değil	3	2.3	6	8.8	
Toplam	130	100	68	100	

*P < .05

Tablo 53 'teki bulgular incelendiğinde, kadın kursiyerlerin yüzde 68 'inin, erkek kursiyerlerin yüzde 65 'inin kurs saatlerini yeteri kadar verimli kullandıklarını düşündükleri görülmektedir. Kadın kursiyerlerin yalnızca yüzde 2 'si kurs saatlerinin hiç verimli kullanılmadığını söylerken bu oran erkek kursiyerlerde yüzde 9 'a çıkmaktadır. Ancak yapılan analiz sonucunda kurs saatlerinin verimli kullanımına ilişkin görüşlerle kursiyerlerin cinsiyetleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olmadığı saptanmıştır.

b. Yaşa Göre Kurs Saatlerinin Verimli Kullanılma Derecesi

Deneklerin yaş değişkenine göre, kurs saatlerinin verimli kullanılma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 54 'de yer almaktadır.

TABLO 54.
YAŞA GÖRE KURS SAATLERİNİN VERİMLİ KULLANILMA DERECEİ

	15-17		18-20		21-23		24+		f
	f	% f	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	16	55.2	62	73.8	28	66.7	26	60.5	
Pek yeterli değil	10	34.5	21	25.0	10	23.8	16	37.2	
Hiç yeterli değil	3	10.3	1	1.2	4	9.5	1	2.3	
Toplam	29	100	84	100	42	100	43	100	2.03

*P < .05

Kurs saatlerinin verimli kullanımına yönelik talebin kursiyerlerin yaşına paralel olarak artması gibi bir beklenti olsada , yukarıdaki tablo da görüldüğü gibi sonuçlar beklentiden farklı olmuştur. Daha açık bir ifadeyle 15- 17 yaş grubu kursiyerler kurs saatlerinin yeteri kadar verimli kullanıldığını en az (% 55) düşünen grup olmuştur . Bu konuda en olumlu düşünen grup yüzde 74 ile 18 - 20 yaş grubu olmuştur. Diğer yaş gruplarına bakıldığında, 21 -23 yaş grubu kursiyerlerin yüzde 67 'sinin , 24 ve üstü yaş grubunun yüzde 61 'inin kurs saatlerini yeteri kadar verimli kullandıklarını düşündükleri belirlenmiştir. Ancak yapılan analiz sonucunda kurs saatlerinin verimliliği kursiyerlerin yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır.

c. Eğitim Düzeyine Göre Kurs Saatlerinin Verimli Kullanılma Derecesi

Deneklerin eğitim düzeylerine göre, kurs saatlerinin verimli kullanılma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 55 'te yer almaktadır.

TABLO 55.
EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURS SAATLERİNİN VERİMLİ KULLANILMA DERECEİ

	Ortaokul		Lise		Yüksek Öğretim		f
	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	16	72.7	103	66.9	13	59.1	
Pek yeterli değil	6	27.3	44	28.6	7	31.8	
Hiç yeterli değil	—	—	7	4.5	2	9.1	
Toplam	22	100	154	100	22	100	.87

*P < .05

Tablo 55 'te görüldüğü gibi, kurs saatlerini verimli bulma kursiyerlerin eğitim düzeyleri artıkça düşmektedir. Ortaokul mezunlarının yüzde 73 'ü , lise mezunlarının yüzde 67 'si ve yüksek öğretim mezunlarının yüzde 59 'u kurs saatlerinin yeteri kadar verimli kullanıldığını belirtmişlerdir. Bu sonuçlar, kursiyerlerin örgün eğitim kurumlarındaki tecrübeleri artıkça bilgisayar kurslarından beklentilerinin de yükselme olasılığına işaret etmektedir. Ancak gruplar arasındaki farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını saptamak için yapılan analiz sonucunda, farklılıkların anlamlı olmaktan çok tesadüfi olduğunu ortaya çıkarmıştır.

12. Binaların Isı Ve Temizliğinin Yeterlilik Derecesi

Deneklerden, binaların ısı ve temizliğini yeterli bulma derecelerine ilişkin elde edilen bulgular tablo 56 'da verilmiştir.

TABLO 56.
BİNALARIN ISI VE TEMİZLİĞİNİN YETERLİLİK DERECESİ

	Toplam	
	f	% f
Yeterli	112	56.3
Pek yeterli değil	58	29.1
Hiç yeterli değil	29	14.6
Toplam	199	100

Tablo 56 'da ki bulgular incelendiğinde, kursiyerlerin yarısından fazlasının (% 56) binaların ısı ve temizliğini yeterli buldukları, yüzde 29 'nun pek yeterli bulmadığı ve yüzde 15 'nin ise hiç yeterli bulmadıkları saptanmıştır. Bu sonuçlar, deneklerin önemli bir bölümünün (% 44) eğitimlerini uygun koşullarda almadıklarını düşündüklerini göstermektedir. Eğitim ortamının konforunun yetişkinin öğrenmesinde önemli olduğu gözönüne alınırsa, bu konuda özel bilgisayar kurslarının yetersiz olduğu düşünülebilir.

a. Cinsiyete Göre Binaların Isı Ve Temizliğinin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin cinsiyetine göre, binaların ısı ve temizliğini yeterli bulma derecesi ile ilgili bulgular tablo 57 'de yer almaktadır.

TABLO 57.
CİNSİYETE GÖRE BİNALARIN ISI VE TEMİZLİĞİNİN YETERLİLİK DERECEİ

	Kadın		Erkek		t
	f	% f	f	% f	
Yeterli	68	51.9	44	64.7	1.29
Pek yeterli değil	42	32.1	16	23.5	
Hiç yeterli değil	21	16.0	8	11.8	
Toplam	131	100	68	100	

*P < .05

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi, kadın kursiyerlerin yüzde 52 'si ısı ve temizliği yeterli bulurken, bu oran erkek kursiyerlerde yüzde 65 'e yükselmiştir. Bu sonucun aile içinden başlayarak verilen eğitimden dolayı kadın kursiyerlerin erkek kursiyerlere kıyasla bu konuda daha titiz davranmalarının doğal olduğu düşünülebilir. Ancak yapılan analiz sonucunda gruplar arasındaki farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olmaktan çok tesadüfi olduğu saptanmıştır.

b. Yaşa Göre Binaların Isı Ve Temizliğinin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin yaş değişkenine göre, binaların ısı ve temizliğini yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 58 'de yer almaktadır.

TABLO 58.
YAŞA GÖRE BİNALARIN ISI VE TEMİZLİĞİNİN YETERLİLİK DERECEİ

	15-17		18-20		21-23		24+		f
	f	% f	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	18	62.1	44	53.7	25	61.0	25	56.8	.17
Pek yeterli değil	7	24.1	27	32.9	11	26.8	13	29.5	
Hiç yeterli değil	4	13.8	11	13.4	5	12.2	6	13.6	
Toplam	29	100	82	100	41	100	44	100	

*P < .05

Tablo 58 'de görüldüğü gibi, 15 - 17 yaş grubu kursiyerlerin yüzde 62 'si , 18 - 20 yaş grubu kursiyerlerin yüzde 54 'ü , 21 - 23 yaş grubu kursiyerlerin yüzde 61 'i ve 24 ve üstü yaş grubu kursiyerlerin ise yüzde 57 'si kurs binalarının ısı ve temizliğini yeterli buldukları saptanmıştır. Yapılan analiz sonucunda, binaların ısı ve temizliğinin yeterliliği konusundaki görüşlerin kursiyerlerin yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermediği belirlenmiştir.

c. Eğitim Düzeyine Göre Binaların Isı Ve Temizliğinin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin eğitim düzeylerine göre, binaların ısı ve temizliğini yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 59 'da yer almaktadır.

TABLO 59.
EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE BİNALARIN ISI VE TEMİZLİĞİNİN
YETERLİLİK DERECEİ

	Ortaokul		Lise		Yüksek Öğretim		f
	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	18	81.8	80	52.6	14	63.6	4.61*
Pek yeterli değil	4	18.2	47	30.9	7	31.8	
Hiç yeterli değil	--	--	25	16.4	1	4.5	
Toplam	22	100	152	100	22	100	

*P < .05

Konu eğitim değişkeni açısından ele alındığında, tablo 59 'da görüldüğü gibi, ortaokul mezunu olan kursiyerler arasında ısı ve temizliği yeterli bulanlar diğer gruplara kıyasla oldukça fazladır. Ortaokul mezunu kursiyerlerin yüzde 82 'si , lise mezunu kursiyerlerin yüzde 53 'ü ve yüksek öğretim mezunlarının yüzde 64 'ü binaların ısı ve temizliğini yeterli bulmuşlardır. Bu durum, ortaokul mezunu kursiyerlere kıyasla diğer kursiyerlerin daha fazla örgün eğitim kurumları içinde bulunmaları nedeniyle kıyaslama yapma olanaklarının yüksek olması ve yetişkin eğitim kurumlarından da bu yönde ki beklentilerinin daha yüksek olmasıyla ilişkili olabilir. Ayrıca gruplar arasındaki farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını anlamak için yapılan analiz sonucunda, bu farklılıkların anlamlı olduğu saptanmıştır. Farklılıkların hangi gruplar için istatistiksel olarak anlamlı olduğunu tespit etmek için yapılan LSD testi sonucunda (ek 4), ortaokul ve lise mezunu denekler arasındaki farklılıkların birbirinden anlamlı olduğu, buna karşın yüksek öğretim mezunu deneklerin diğer gruplardan olan farklılığının anlamlı olmaktan çok tesadüfi olduğu saptanmıştır.

13. Ders Aralarında Oturulan Kantinlerin, İçecek Ve Yiyecek Maddelerinin Temizliği Ve Fiyat Uygunluğunun Yeterlilik Derecesi

Deneklerden, ders aralarında oturulan kantinleri, içecek ve yiyecek maddelerinin temizliği ve fiyat uygunluğunu yeterli bulma derecelerine ilişkin elde edilen bulgular tablo 60 'ta verilmiştir.

TABLO 60.
DERS ARALARINDA OTURULAN KANTİNLERİN, İÇECEK VE YİYECEK
MADDELERİNİN TEMİZLİĞİ VE FİYAT UYGUNLUĞUNUN YETERLİLİK DERECESESİ

	Toplam	
	f	% f
Yeterli	104	53.9
Pek yeterli değil	46	23.8
Hiç yeterli değil	43	22.2
Toplam	193	100

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi, kursiyerlerin yarısından fazlasının (% 54) ders aralarında oturulan kantinlerin, içecek ve yiyecek maddelerinin temizliği ve fiyatlarını yeterli uygunlukta buldukları saptanmıştır. Ancak bu olanağı hiç yetersiz bulan kursiyer oranının da oldukça yüksek (% 22) olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, özel bilgisayar kurslarının ; kursiyerlerin dinlenme ve sosyal ilişki kurmalarına olanak sağlayan kantinlerin ve burada satılan malzemelerin, deneklerin önemli bir bölümünün beklentilerinin altında bir standartla sunduklarını düşündürmektedir.

a. Cinsiyete Göre Ders Aralarında Oturulan Kantinlerin, İçecek Ve Yiyecek Maddelerinin Temizliği Ve Fiyat Uygunluğunun Yeterlilik Derecesi

Deneklerin cinsiyetine göre, ders aralarında oturulan kantinlerin, içecek ve yiyecek maddelerinin temizliği ve fiyat uygunluğunu yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 61 'de yer almaktadır.

TABLO 61.
CİNSİYETE GÖRE DERS ARALARINDA OTURULAN KANTİNLERİN, İÇECEK VE
YİYECEK MADDELERİNİN TEMİZLİĞİ VE FİYAT UYGUNLUĞUNUN YETERLİLİK
DERECESİ

	Kadın		Erkek		t
	f	% f	f	% f	
Yeterli	74	57.4	30	46.9	1.97*
Pek yeterli değil	28	21.7	18	28.1	
Hiç yeterli değil	27	20.9	16	25.0	
Toplam	129	100	64	100	

*P < .05

. Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi erkek kursiyerler, kantinleri, içecek ve yiyecek maddelerinin temizliğini ve fiyatlarını kadın kursiyerlere kıyasla daha yetersiz buldukları saptanmıştır. Bu oran kadın kursiyerlerde yüzde 57 ve erkek kursiyerlerde yüzde 47 olarak belirlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda ders aralarında oturulan kantinlerin, içecek ve yiyecek maddelerinin temizliği ve fiyatlarının yeterliliği kursiyerlerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermiştir. Bu durum, erkek kursiyerlerin sosyal ilişki sağlayacak bir çevreye daha fazla gereksinim duyma ve zaman ayırma isteğinin sonucu olarak beklentilerinin daha yüksek olmasından kaynaklanabilir.

b. Yaşa Göre Ders Aralarında Oturulan Kantinlerin, İçecek Ve Yiyecek Maddelerinin Temizliği Ve Fiyat Uygunluğunun Yeterlilik Derecesi

Deneklerin yaş değişkenine göre, ders aralarında oturulan kantinlerin, içecek ve yiyecek maddelerinin temizliği ve fiyat uygunluğunu yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 62 'de verilmiştir.

TABLO 62.
YAŞA GÖRE DERS ARALARINDA OTURULAN KANTİNLERİN, İÇECEK VE
YİYECEK MADDELERİNİN TEMİZLİĞİ VE FİYAT UYGUNLUĞUNUN
YETERLİLİK DERECEİ

	15-17		18-20		21-23		24+		f
	f	% f	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	18	62.1	43	54.4	23	56.1	20	45.4	
Pek yeterli değil	4	13.8	16	20.2	10	24.4	16	36.4	
Hiç yeterli değil	7	24.1	20	25.3	8	19.5	8	18.1	
Toplam	29	100	79	100	41	100	44	100	.22

*P < .05

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi, 15-17 yaşları arasındaki kursiyerlerin konuyu diğer yaş gruplarına kıyasla daha yeterli buldukları saptanmıştır. Bu oran 15 -17 yaş grubunda yüzde 62 'i , 18 - 20 yaş grubunda yüzde 54, 21 - 23 yaş grubunda yüzde 56 ve 24 ve üstü yaş grubunda ise yüzde 45 olmuştur. Yapılan analiz sonucunda ders aralarında oturulan kantinlerin, içecek ve yiyecek maddelerinin temizliği ve fiyatlarının yeterliliği kursiyerlerin yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermediği tespit edilmiştir. Dolayısıyla gruplar arasındaki farklılıkların anlamlı olmaktan çok tesadüfi olduğu ortaya çıkmıştır.

c. Eğitim Düzeyine Göre Ders Aralarında Oturulan Kantinlerin, İçecek Ve Yiyecek Maddelerinin Temizliği Ve Fiyat Uygunluğunun Yeterlilik Derecesi

Deneklerin eğitim düzeylerine göre, ders aralarında oturulan kantinlerin, içecek ve yiyecek maddelerinin temizliği ve fiyat uygunluğunu yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 63 'de yer almaktadır.

TABLO 63.
EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE DERS ARALARINDA OTURULAN KANTİNLERİN,
İÇECEK VE YİYECEK MADDELERİNİN TEMİZLİĞİ VE FİYAT
UYGUNLUĞUNUN YETERLİLİK DERECEŚİ

	Ortaokul		Lise		Yüksek Öğretim		f
	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	14	70.0	79	52.3	11	55.0	
Pek yeterli değil	3	15.0	35	23.2	8	40.0	
Hiç yeterli değil	3	15.0	37	24.5	1	5.0	
Toplam	20	100	151	100	20	100	.96

*P < .05

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi, ders aralarında oturulan kantinlerin, içecek ve yiyecek maddelerinin temizliği ve fiyatlarını yeterli bulma eğilimi ortaokul mezunu kursiyerler arasında daha fazladır. Bu oran ortaokul mezunu kursiyerler için yüzde 70, lise mezunu kursiyerler için yüzde 52 ve yüksek öğretim mezunu kursiyerler için yüzde 55 olarak tespit edilmiştir. Ancak gruplar arasındaki farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını saptamak için yapılan analiz sonucunda, gruplar arasındaki farklılıkların anlamlı olmaktan çok, tesadüfi olduğu ortaya çıkmıştır.

14. Kursa Başlamadan Önce Kurs Hakkında Verilen Bilgilerin / Ön Tanıtımın Yeterlilik Derecesi

Deneklerden, kursa başlamadan önce kurs hakkında verilen bilgileri, ön tanıtımı yeterli bulma derecelerine ilişkin elde edilen bulgular tablo 64 'de verilmiştir.

TABLO 64.
KURSA BAŞLAMADAN ÖNCE KURS HAKKINDA VERİLEN BİLGİLERİN
/ ÖN TANITIMIN YETERLİLİK DERECEŚİ

	Toplam	
	f	% f
Yeterli	93	46.5
Pek yeterli değil	67	33.5
Hiç yeterli değil	40	20.0
Toplam	200	100

Tablo 64 'de görüldüğü gibi, kursa başlamadan önce kurs hakkında verilen bilgiler ve ön tanıtımı yeterli bulan kursiyer oranı sadece yüzde 47 olmuştur. Bu sonuçlar özel bilgisayar kurslarının, yetişkinin eğitim ihtiyacını saptamasında yardımcı olan, tanıtım ve bilgi verme faaliyetlerini yeterli düzeyde vermediklerini düşündürmektedir.

a. Cinsiyete Göre Kursa Başlamadan Önce Kurs Hakkında Verilen Bilgilerin / Ön Tanıtımın Yeterlilik Derecesi

Deneklerin cinsiyetine göre, kursa başlamadan önce kurs hakkında verilen bilgileri, ön tanıtımı yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 65 'te verilmiştir.

TABLO 65.
CİNSİYETE GÖRE KURSA BAŞLAMADAN ÖNCE KURS HAKKINDA VERİLEN BİLGİLERİN / ÖN TANITIMIN YETERLİLİK DERECEİ

	Kadın		Erkek		t
	f	% f	f	% f	
Yeterli	60	45.5	33	48.5	1.37
Pek yeterli değil	46	34.8	21	30.9	
Hiç yeterli değil	26	19.7	14	20.6	
Toplam	132	100	68	100	

*P < .05

Tablo 65 'te görüldüğü gibi, kursa başlamadan önce kurs hakkında verilen bilgiler ve öntanıtımı yeterli bulan kadın kursiyerler oranı yüzde 46 ve erkek kursiyerler oranı yüzde 49 olmuştur. Yapılan analiz sonucunda, kursa başlamadan önce kurs hakkında verilen bilgiler ve öntanıtım yeterliliğine ilişkin görüşlerin kursiyerlerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermediği belirlenmiştir.

b. Yaşa Göre Kursa Başlamadan Önce Kurs Hakkında Verilen Bilgilerin / Ön Tanıtımın Yeterlilik Derecesi

Deneklerin yaş değişkenine göre, kursa başlamadan önce kurs hakkında verilen bilgileri / ön tanıtımı yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 66 'da verilmiştir.

TABLO 66.
YAŞA GÖRE KURSA BAŞLAMADAN ÖNCE KURS HAKKINDA VERİLEN
BİLGİLERİN / ÖN TANITIMIN YETERLİLİK DERECEİ

	15-17		18-20		21-23		24+		f
	f	% f	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	15	53.6	39	45.9	19	45.2	20	44.4	
Pek yeterli değil	7	25.0	27	31.8	14	33.3	19	42.2	
Hiç yeterli değil	6	21.4	19	22.3	9	21.4	11	13.3	
Toplam	28	100	85	100	42	100	45	100	.77

*P < .05

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi kursa başlamadan önce kurs hakkında verilen bilgiler ve ön tanıtımı yeterli bulma oranı kursiyerlerin yaşı yükseldikçe düşmektedir. Yaşları 15 - 17 olan kursiyerlerin yüzde 54 'ü , 18 -20 yaş grubundaki kursiyerlerin yüzde 46 'sı, 21 - 23 yaş grubundaki kursiyerlerin yüzde 45 'i , 24 ve üstü yaş grubundaki kursiyerlerin ise yüzde 44'ü kurs başlamadan verilen bilgileri ve ön tanıtımı yeterli bulmaktadır. Dikkat çekici bir sonuçta, 15 -17 yaş grubu dışında, diğer gruplardaki kursiyerler arasında kurs hakkında verilen bilgileri ve ön tanıtımı yeterli bulanların bulmayanlardan az olmasıdır. Ancak gruplar arasındaki farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını saptamak için yapılan analiz sonucunda, bu görüş farklılıklarının anlamlı olmadığı belirlenmiştir.

c. Eğitim Düzeyine Göre Kurs Başlamadan Önce Kurs Hakkında Verilen Bilgilerin / Ön Tanıtımın Yeterlilik Derecesi

Deneklerin eğitim düzeylerine göre, kursa başlamadan önce kurs hakkında verilen bilgileri / ön tanıtımı yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 67 'de verilmiştir.

TABLO 67.
EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURSA BAŞLAMADAN ÖNCE KURS HAKKINDA
VERİLEN BİLGİLERİN / ÖN TANITIMIN YETERLİLİK DERECEİ

	Ortaokul		Lise		Yüksek Öğretim		f
	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	13	59.1	69	44.5	11	47.8	
Pek yeterli değil	7	31.8	52	33.5	8	34.5	
Hiç yeterli değil	2	9	34	22.0	4	17.3	
Toplam	22	100	155	100	23	100	1.13

*P < .05

Tablo 67 'de sunulan bulgulardan da anlaşılacağı gibi, ortaokul mezunu kursiyerlerin yarısından fazlası (% 60) kurs hakkında verilen bilgileri ve ön tanıtımı yeterli bulurken , bu oran lise ve yüksek öğretim mezunlarında düşmektedir. Lise mezunu kursiyerlerin yüzde 44 'ü , yüksek öğretim mezunu kursiyerlerin yüzde 48 'i kurs başlamadan önce verilen bilgileri yeterli bulmuşlardır. Ancak yapılan analiz sonucunda kursa başlamadan önce kurs hakkında verilen bilgiler ve ön tanıtım yeterliliği kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermediği saptanmıştır. Dolayısıyla gruplar arası farklılıkların anlamlı olmaktan çok tesadüfi olduğu belirlenmiştir.

15. Kurs Yetkililerinin Öğrenciler İçin Hazırladığı Ders Dışı Etkinliklerin Yeterlilik Derecesi

Deneklerden, kurs yetkililerinin öğrenciler için hazırladığı ders dışı etkinlikleri yeterli bulma derecelerine ilişkin elde edilen bulgular tablo 68 'de verilmiştir.

TABLO 68.
KURS YETKİLİLERİNİN ÖĞRENCİLER İÇİN HAZIRLADIĞI DERS DIŞI
ETKİNLİKLERİN YETERLİLİK DERECESESİ

	Toplam	
	f	% f
Yeterli	49	24.9
Pek yeterli değil	33	16.8
Hiç yeterli değil	115	58.4
Toplam	197	100

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi kursiyerlerin yalnızca yüzde 25 'i ders dışı etkinlikleri yeterli bulmuştur. Kursiyerlerin önemli bir bölümünün ise (% 58) bu etkinlikleri hiç yeterli bulmadıkları saptanmıştır. Bu sonuçlar, verilen eğitimin dersane dışındaki faaliyetlerle desteklenmediğini düşündürmektedir.

a. Cinsiyete Göre Kurs Yetkililerinin Öğrenciler İçin Hazırladığı Ders Dışı Etkinliklerin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin cinsiyetine göre, kurs yetkililerinin öğrenciler için hazırladığı ders dışı etkinlikleri yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 69 'da yer almaktadır.

TABLO 69.
CİNSİYETE GÖRE KURS YETKİLİLERİNİN ÖĞRENCİLER İÇİN HAZIRLADIĞI
DERS DIŞI ETKİNLİKLERİN YETERLİLİK DERECESESİ

	Kadın		Erkek		t
	f	% f	f	% f	
Yeterli	32	24.8	17	25.0	
Pek yeterli değil	24	18.6	9	13.2	
Hiç yeterli değil	73	56.6	42	61.7	
Toplam	129	100	68	100	
					.07

*P < .05

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi, hem kadın hem erkek kursiyerler ders dışı etkinlikleri aynı düzeyde (% 25) yeterli bulmuşlardır. Ayrıca yapılan analiz sonucunda, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olmadığı saptanmıştır.

b. Yaş'a Göre Kurs Yetkililerinin Öğrenciler İçin Hazırladığı Ders Dışı Etkinliklerin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin yaş değişkenine göre, kurs yetkililerinin öğrenciler için hazırladığı ders dışı etkinlikleri yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 70 'de yer almaktadır.

TABLO 70.
YAŞA GÖRE KURS YETKİLİLERİNİN ÖĞRENCİLER İÇİN HAZIRLADIĞI DERS DİŞİ ETKİNLİKLERİN YETERLİLİK DERECEİ

	15-17		18-20		21-23		24+		f
	f	% f	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	9	32.1	24	28.6	5	11.9	11	25.6	
Pek yeterli değil	4	14.3	14	16.7	11	26.2	4	9.3	
Hiç yeterli değil	15	53.6	46	54.7	26	61.9	28	65.2	
Toplam	28	100	84	100	42	100	43	100	.73

*P < .05

Tablo 70 'te görüldüğü gibi kurs yetkililerinin hazırladığı ders dışı etkinliklerin yeterliliği, her yaş grubunda kursiyerlerin yarısından fazlasınca hiç yeterli bulunmamıştır. Ders dışı etkinlikleri en fazla 15 -17 yaş grubu (% 32) ve en az 21 - 23 yaş grubu (% 12) kursiyerler yeterli bulmuşlardır. Ancak yapılan analiz sonucunda gruplar arası farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olmaktan çok tesadüfi olduğu saptanmıştır.

c. Eğitim Düzeyine Göre Kurs Yetkililerinin Öğrenciler İçin Hazırladığı Ders Dışı Etkinliklerin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin eğitim düzeylerine göre, kurs yetkililerinin öğrenciler için hazırladığı ders dışı etkinlikleri yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 71 'de verilmiştir.

TABLO 71.
EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURS YETKİLİLERİNİN ÖĞRENCİLER İÇİN
HAZIRLADIĞI DERS DIŞI ETKİNLİKLERİN YETERLİLİK DERECEİ

	Ortaokul		Lise		Yüksek Öğretim		f
	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	8	36.4	37	24.2	4	18.2	
Pek yeterli değil	4	18.2	29	18.9	--	--	
Hiç yeterli değil	10	45.4	87	56.9	18	81.8	
Toplam	22	100	153	100	22	100	

*P < .05

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi, kurs yetkililerinin hazırladığı ders dışı etkinlikleri yeterli bulma oranları her eğitim seviyesinde çok düşük olmuştur. Ancak kursiyerlerin eğitim seviyesi yükseldikçe bu oran daha da düşmektedir. Ortaokul mezunlarının yüzde 36 'sı , lise mezunlarının yüzde 24 'ü ve yüksek öğretim mezunlarının yüzde 18 'i hazırlanan ders dışı etkinlikleri yeterli bulmuşlardır. Özellikle yüksek öğretim mezunlarında hazırlanan ders dışı etkinlikleri hiç yeterli bulmama oranı oldukça yüksektir (% 82). Bu oran ortaokul mezunlarında yüzde 45 ve lise mezunlarında yüzde 57 'dir. Ancak yapılan analiz sonucunda, kurs yetkililerinin hazırladığı ders dışı etkinliklerin yeterliliği kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermediği saptanmıştır.

16. Kurs Yetkililerinin Hazırladığı Sosyal Etkinliklerin Yeterlilik Derecesi

Deneklerden, kurs yetkililerinin hazırladığı sosyal etkinlikleri yeterli bulma derecelerine ilişkin elde edilen bulgular tablo 72 'de verilmiştir.

TABLO 72.
KURS YETKİLİLERİNİN HAZIRLADIĞI SOSYAL ETKİNLİKLERİN YETERLİLİK
DERECESİ

	Toplam	
	f	% f
Yeterli	34	17.3
Pek yeterli değil	33	16.8
Hiç yeterli değil	129	65.8
Toplam	196	100

Tablo 72 'de görüldüğü gibi , kursiyerlerin önemli bir bölümü (% 66) kurs yetkililerinin hazırladığı sosyal etkinlikleri hiç yeterli bulmamaktadır. Kursiyerlerin yalnızca yüzde 17 'si hazırlanan etkinlikleri yeterli bulmuştur. Bu sonuçlar, özel bilgisayar kurslarının, kursiyerlerin beklentisinin altında sosyal etkinlikler hazırladıklarını düşündürmektedir.

a. Cinsiyete Göre Kurs Yetkililerinin Hazırladığı Sosyal Etkinliklerin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin cinsiyetine göre, kurs yetkililerinin hazırladığı sosyal etkinlikleri yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 73 'de yer almaktadır.

TABLO 73.
CİNSİYETE GÖRE KURS YETKİLİLERİNİN HAZIRLADIĞI SOSYAL
ETKİNLİKLERİN YETERLİLİK DERECEİ

	Kadın		Erkek		t
	f	% f	f	% f	
Yeterli	22	17.2	12	17.6	.15
Pek yeterli değil	24	18.8	9	13.2	
Hiç yeterli değil	82	64.1	47	69.1	
Toplam	128	100	68	100	

*P < .05

Tablo 73 'te görüldüğü gibi kadın ve erkek kursiyerlerin hazırlanan sosyal etkinlikleri yeterli bulma oranı birbirine çok yakındır. Bu oran kadın kursiyerlerde yüzde 17, erkek kursiyerlerde yüzde 18 olmuştur. Ayrıca yapılan analiz sonucunda, kurs yetkililerinin hazırladığı sosyal etkinliklerin yeterliliği kursiyerlerin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermediği saptanmıştır.

b. Yaşa Göre Kurs Yetkililerinin Hazırladığı Sosyal Etkinliklerin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin yaş değişkenine göre, kurs yetkililerinin hazırladığı sosyal etkinlikleri yeterli bulma dereceleri ile ilgili bulgular tablo 74 'de yer almaktadır.

TABLO 74.
YAŞA GÖRE KURS YETKİLİLERİNİN HAZIRLADIĞI SOSYAL ETKİNLİKLERİN
YETERLİLİK DERECEİ

	15-17		18-20		21-23		24+		f
	f	% f	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	8	28.6	19	22.6	2	5.0	5	11.4	
Pek yeterli değil	1	3.6	17	20.2	6	15	9	20.5	
Hiç yeterli değil	19	67.8	48	57.1	32	80	30	68.1	
Toplam	28	100	84	100	40	100	44	100	3.12*

*P < .05

Konu yaş değişkeni açısından ele alındığında, tablo 74 'de görüldüğü gibi, 21-23 yaş grubundaki kursiyerlerin diğer yaş gruplarına kıyasla hazırlanan sosyal etkinlikleri daha az yeterli buldukları ortaya çıkmıştır. 15-17 yaş grubundaki kursiyerler ise hazırlanan sosyal etkinlikleri en fazla yeterli bulan kursiyerler olmuştur . Bu durum kurs yetkililerinin hazırladıkları sosyal etkinliklerde kursiyerlerin yaşlarından dolayı oluşan farklılıkları dikkate almadıkları ve bir kesimi ihmal ettiklerini düşündürmektedir. Bu düşünce yapılan analiz sonucunda, gruplar arası farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olması ile de büyük ölçüde doğrulanmıştır. Yapılan LSD testi sonucunda (ek 4) , 21- 23 yaş grubundaki kursiyerlerin, 15 -17 ve 18 - 20 yaş grubundaki kursiyerlerden anlamlı olarak farklılaştığı saptanmıştır. Diğer yaş grupları arasındaki farklılıkların ise anlamlı olmaktan çok, tesadüfi olduğu ortaya çıkmıştır.

c. Eğitim Düzeyine Göre Kurs Yetkililerinin Hazırladığı Sosyal Etkinliklerin Yeterlilik Derecesi

Deneklerin eğitim düzeylerine göre, kurs yetkililerinin hazırladığı sosyal etkinlikleri yeterli bulma derecesi ile ilgili bulgular tablo 75 'de yer almaktadır.

TABLO 75.
EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURS YETKİLİLERİNİN HAZIRLADIĞI SOSYAL
ETKİNLİKLERİN YETERLİLİK DERECEİ

	Ortaokul		Lise		Yüksek Öğretim		f
	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	4	18.2	28	18.4	2	9.1	
Pek yeterli değil	6	27.3	24	15.8	3	13.6	
Hiç yeterli değil	12	54.5	100	65.8	17	77.3	
Toplam	22	100	152	100	22	100	.18

*P < .05

Tablo 75 ' te görüldüğü gibi, ortaokul ve lise mezunu kursiyerler kurs yetkililerinin hazırladığı sosyal etkinlikleri aynı oranda (% 18) yeterli bularak, benzer davranış biçimi göstermişlerdir. Bu oran yüksek öğretim mezunlarında diğer gruplara kıyasla daha düşüktür (% 9). Ancak yapılan analiz sonucunda kurs yetkililerinin hazırladığı sosyal etkinliklerin yeterliliği konusundaki görüşlerin kursiyerlerin eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermediği saptanmıştır.

G. Kursun Genel Yeterlilik Derecesi

Bu bölümde araştırmanın yedinci amaç sorusu incelenmiştir. Soru " Özel bilgisayar kursları genel olarak değerlendirildiğinde yeterli midir ?" biçiminde ifade edilmiştir. Deneklerin verdikleri cevaplar yüzde olarak tablo 76 'da sunulmuştur.

TABLO 76.
KURSun GENEL YETERLİLİK DERECEİ

	Toplam	
	f	% f
Yeterli	112	57.1
Pek yeterli değil	78	39.8
Hiç yeterli değil	6	3.01
Toplam	196	100

Kursiyerlerin devam ettikleri kursu çeşitli açılardan düşünerek genel olarak değerlendirmeleri istenildiğinde, tablo 76 'da görüldüğü gibi, kursiyerlerin yalnızca yüzde 57 'si aldıkları bilgisayar kursunu yeterli bulmuşlardır. Kursu genel olarak pek yeterli bulmayan kursiyer oranı yaklaşık yüzde 40 ve hiç yeterli bulmayan kursiyer oranı yüzde 3 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, kursiyerlerin önemli bir bölümü tarafından özel bilgisayar kurslarının aksayan yanları olduğunu düşündüklerini göstermektedir.

H. Özel Bilgisayar Kurslarının Genel Yeterlilik Derecesi İle Kursiyerlerin Demografik Yapıları Arasındaki İlişki

Bu bölümde araştırmanın sekizinci amaç sorusu incelenmiştir. Bu soru "Özel bilgisayar kurslarının genel yeterliliği ile, kursiyerlerin cinsiyet, yaş ve eğitim durumu gibi kişisel özellikleri arasında bir ilişki var mıdır ? " biçiminde ifade edilmiştir. Deneklerin verdikleri cevaplar yüzde olarak tablolarda sunulmuştur.

1. Cinsiyete Göre Kursun Genel Yeterlilik Derecesi

Deneklerin cinsiyetine göre, kursun genel yeterlilik derecesine ilişkin görüşleri ile ilgili bulgular tablo 77 'de yer almaktadır.

TABLO 77.
CİNSİYETE GÖRE KURSUN GENEL YETERLİLİK DERECESİ

	Kadın		Erkek		t
	f	% f	f	% f	
Yeterli	75	58.1	37	55.2	.83
Pek yeterli değil	52	40.3	26	38.8	
Hiç yeterli değil	2	1.6	4	6.0	
Toplam	129	100	67	100	

*P < .05

Tablo 77 'de görüldüğü gibi, kadın kursiyerlerin yüzde 58 'inin ve erkek kursiyerlerin yüzde 55 'inin kursu genel olarak yeterli buldukları saptanmıştır. Yapılan analiz sonucunda kursun genel yeterliliğinin kursiyerlerin cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar göstermediği saptanmıştır.

2. Yaş'a Göre Kursun Genel Yeterlilik Derecesi

Deneklerin yaş değişkenine göre, kursun genel yeterlilik derecesine ilişkin görüşleri ile ilgili bulgular tablo 78 'de yer almaktadır.

TABLO 78.
YAŞA GÖRE KURSUN GENEL YETERLİLİK DERECEŚİ

	15-17		18-20		21-23		24+		f
	f	% f	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	21	72.4	44	54.3	23	56.1	24	53.3	
Pek yeterli değil	5	17.2	36	44.4	18	44.0	19	42.2	
Hiç yeterli değil	3	10.3	1	1.2	--	--	2	4.4	
Toplam	29	100	81	100	41	100	45	100	.35

*P < .05

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi , kursu en fazla (% 72) 15 -17 yaş grubu kursiyerlerin yeterli buldukları saptanmıştır. Diğer yaş grupları incelendiğinde, kursiyerlerin birbirine yakın oranlarda kursu genel olarak yeterli buldukları belirlenmiştir. Ayrıca yapılan analiz sonucunda yine bir önceki değişkende olduğu gibi gruplar arası farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olmaktan çok, tesadüfi olduğu ortaya çıkmıştır.

3. Eğitim Düzeyine Göre Kursun Genel Yeterlilik Derecesi

Deneklerin eğitim düzeylerine göre, kursun genel yeterlilik derecesine ilişkin görüşleri ile ilgili bulgular tablo 79 'da yer almaktadır.

TABLO 79.
EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURSUN GENEL YETERLİLİK DERECEİ

	Ortaokul		Lise		Yüksek Öğretim		f
	f	% f	f	% f	f	% f	
Yeterli	18	85.7	81	53.3	13	56.5	
Pek yeterli değil	3	14.3	66	43.4	9	39.1	
Hiç yeterli değil	--	--	5	3.3	1	4.3	
Toplam	21	100	152	100	23	100	3.91*

*P < .05

Tablo 79 'da görüldüğü gibi, kursu en fazla (% 86) ortaokul mezunu kursiyerler yeterli bulmuşlardır. Bu oran lise mezunlarında yüzde 53 ve yüksek öğretim mezunlarında yüzde 57 olarak saptanmıştır. Yapılan analiz sonucunda gruplar arası farklılıkların anlamlı olduğu saptanmıştır. Bu farklılıkların kaynağını belirlemek amacıyla yapılan LSD testi sonucunda (ek 4) ise , lise ve yüksek öğretim mezunlarının birbirinden farklılaşmadığı, ancak ortaokul mezunlarının her iki gruptan istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar gösterdiği ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar, deneklerin örgün eğitim düzeyleri artıkça kazandıkları tecrübelerin ışığında özel bilgisayar kurslarından beklentilerinin de yüksek olduğunu göstermektedir.

BÖLÜM V

ÖZET, YARGI VE ÖNERİLER

Özet

Gönüllülük esasına dayalı olan yetişkin eğitiminde, yetişkinlerin katıldıkları eğitimleri tercih nedenleri ve bu eğitimlere ilişkin görüşleri, program hazırlama ve istenilir eğitim ortamı yaratma bakımından büyük önem taşımaktadır. Araştırmanın genel amacı, İstanbul İli Anadolu Yakasındaki özel bilgisayar kurslarına katılanların sözkonusu kursları tercih nedenlerini ve bu kurslara ilişkin görüşlerini belirlemek; bu tercih nedenleri ve görüşler ile kursiyerlerin yaş, cinsiyet ve eğitim durumu gibi kişisel özellikleri arasında bir ilişkinin olup olmadığını ortaya çıkarmaktır. Araştırma 13 bilgisayar kursuna katılan 202 kişi ile görüşülerek gerçekleştirilmiştir. Araştırmada tarama modeli kullanılmış, ve anket tekniği kullanılarak veri toplanılmıştır. Elde edilen verilerden özetle aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmıştır.

1. Kursiyerlerin Demografik Özellikleri

Bilgisayar eğitimi almak üzere bilgisayar kursuna katılan kursiyerlerin % 66'sını kadınlar oluşturmaktadır. Kursiyerler en fazla (% 43) 18 - 20 yaş grubunda yoğunlaşmışlardır. Kursiyerlerin % 14'ü 15 - 17 , yüzde 21 'i 21 - 23 yaşlarındadır. Yaşı 24 ve üstü olan kursiyer oranı yüzde 22 olmuştur. Kursiyerlerin çoğunluğu (% 78) lise mezunudur. Ortaokul ve yüksek öğretim almış kursiyer oranı (%11) birbirine eşittir.

2. Özel Bilgisayar Kursuna Katılma Nedenleri

Kursiyerlerin en sık (% 31) tekrarladıkları kursa katılma nedenleri "İşte daha iyi bir konum sağlamak " ve "İş bulmaya yardımcı olması" olmuştur. Kursiyerlerin belirttikleri kursa katılma nedenlerinin yüzde 76 'sı iş beklentisiyle ilgili olmuştur. İş beklentisi dışındaki nedenlerin başında (% 12) "Boş vakitleri değerlendirme " gelmiştir.

Konu demografik değişkenler açısından ele alındığında sonuçların benzer olduğu görülmektedir. Yani kadınların kursa katılma nedenlerinin başında “İş bulmaya yardımcı olması” gelmektedir. Buna karşın erkek kursiyerlerin en sık tekrarladıkları neden “İşte daha iyi bir konum sağlamak “ olmuştur. Kadın ve erkek kursiyerler arasındaki farklılıklar sadece “İş bulmaya yardımcı olması” seçeneğinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur, diğer farklılıkların anlamlı olmaktan çok tesadüfi olduğu saptanmıştır.

Kursa katılma nedenleri yaş değişkeni açısından ele alındığında, 15 - 17 yaş grubundaki kursiyerlerin daha çok kursun iş bulmalarına yardımcı olacağı beklentisi içinde oldukları, daha ileri yaş grupların ise kurs sonunda işlerinde daha iyi bir konum sağlayacakları ve yeni bir iş bulmalarına yardımcı olacağı beklentisi içinde oldukları görülmüştür. 15-17 yaş grubunda ikinci en sık tekrarlanan neden “sadece öğrenmek “ olmuştur. Daha üst yaş gruplarının ise en sık tekrarladıkları nedenler yine işe yönelik olmuştur. Sadece öğrenmek amacıyla kursa katılma 24 ve üstü yaş grubu kursiyer arasında da sık tekrarlanan (% 17) bir neden olduğu saptanmıştır. Gruplar arası farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığı incelendiğinde, 15 - 17 yaş grubundaki kursiyerlerin kurs sonunda iş bulma beklentilerinin diğer gruplara kıyasla daha yüksek olduğu ve bu farklılığın, 18 - 20 yaş grubu hariç, istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır. Kursu daha çok “işte daha iyi bir konum sağlamak “ amacıyla en fazla (% 41) 24 ve üstü yaş grubu kursiyerler tercih etmekte ancak farklılık yalnızca 15 - 17 yaş grubu için anlamlı bulunmuştur. Sadece öğrenmek amacıyla kursa katılma nedeni en sık (% 21) 15 - 17 yaş grubu kursiyerler tarafından belirtilmiştir ve bu farklılık 18 - 20 yaş grubu kursiyerler ile kıyaslandığında istatistiksel olarak ta anlamlı bulunmuştur.

Kursa katılma nedenleri kursiyerlerin eğitim konumlarına göre incelendiğinde, bütün gruplar için en sık tekrarlanan ilk iki neden yine “İş bulmaya yardımcı olması” ve “İşte daha iyi bir konum sağlamak“ olmuştur. Kursiyerlerin eğitim düzeyleri ile kursa katılma nedenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Daha açık bir ifadeyle ortaokul mezunu kursiyerler arasında çağa ayak uydurmak için kursa katılım lise mezunu kursiyerlere kıyasla fazladır. Kursun iş bulmaya yardımcı olacağı

beklentisi ortaokul mezunu kursiyerler arasında yüksek öğretim mezunu kursiyerlere kıyasla daha yüksek olmuştur.

3. Özel Bilgisayar Kurslarını Seçerken Kursiyerlerin Önem Verdikleri Özellikler

Kursiyerlerin herhangi bir bilgisayar kursu seçiminde önem verdikleri ilk üç özelliği ; pratik çalışma süresi (%17), konular işlenirken verilen örneklerin yeterliliği (%15) ve programın kapsamı (%12) olarak sıralamışlardır. En az önem (% 1) verilen özellik ise kurs yetkililerinin öğrenciler için hazırladığı ders dışı etkinlikler olmuştur.

Kurs seçimini etkileyen özellikler kursiyerlerin cinsiyet, yaş ve eğitim seviyelerine göre incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı sayılabilecek farklılıklar bulunmamıştır.

4. Kursiyerlerin Aldıkları Bilgisayar Eğitimi Konusundaki Görüşleri

Özel bilgisayar kurslarının , süre, kapsam, eğitim ortamı ve sosyal etkinlikler bakımından ne derece yeterli olduğu konusunda kursiyerlerin görüşleri alınmıştır. Ayrıca kursiyerlerin yaş, cinsiyet ve eğitim seviyeleri gibi kişisel özellikleri ile aldıkları bilgisayar eğitimine ilişkin görüşleri arasında bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Süre açısından bilgisayar kursları düşünüldüğünde kursiyerlerin genelinde 'Kursun toplam süresini' yeterli bulan kursiyer oranı % 74'tür. 'Pratik çalışma süresini yeterli bulan kursiyer oranı % 53'tür. 'Kurs öğretmenlerinin uygulama sırasında ayırdığı zamanı yeterli bulan kursiyer oranı ise % 71 olmuştur.

Kursun toplam süresini yeterli bulan kadın ve erkek kursiyerler oranı birbirine oldukça yakındır (Kadın % 74, erkek % 72). Kursun toplam süresinin yeterliliği kursiyerlerin yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermiştir. 18-20 ve 21-23 yaşları arasındaki kursiyerler 24 ve üzeri yaş grubundaki kursiyerlere göre kurs süresini daha yeterli bulmuşlardır. Ancak kursun toplam süresinin yeterliliği eğitim seviyelerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

Pratik çalışma süresinin yeterliliği kursiyerlerin cinsiyetine, yaşına ve eğitim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

Kurs öğretmenlerinin uygulama sırasında kursiyerlere ayırdığı zamanın yeterliliği kursiyerlerin kişisel özelliklerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

Aldıkları bilgisayar eğitimini kapsam açısından değerlendiren kursiyerlerin programın kapsamını yeterli bulma oranı % 59 'dur. Programın kapsamının yeterli bulunması, kursiyerlerin cinsiyeti, yaşı ve eğitimine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma göstermemiştir.

Konular işlenirken verilen örnekleri yeterli bulan kursiyer oranı % 65 'tir. Kursiyerlerin cinsiyetleri, yaşları ve eğitim durumları ile konular işlenirken verilen örneklerin yeterliliği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Kursiyerlerin büyük bir çoğunluğu (% 88) kurs öğretmenlerinin mesleki bilgisinin yeterli olduğunu düşünmektedir. Kurs öğretmenlerinin mesleki bilgisini yeterli görme ile kursiyerlerin cinsiyet, yaş ve eğitim düzeyi gibi kişisel özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı sayılabilecek bir farklılık bulunmamıştır.

Kursiyerlerin % 67'si kurs saatlerinin verimli kullanıldığını belirtmişlerdir. Kurs saatlerinin verimli kullanılması ile kursiyerlerin kişisel özellikleri arasında istatistiksel olarak anlamlı sayılabilecek farklar yoktur.

Kursiyerlerin kendileri için hazırlanan eğitim ortamları hakkındaki görüşleri söz konusu olduğunda; kursiyerlerin % 59'u pratik çalışma için gerekli malzemelerin yeterli olduğunu söylemişlerdir. Kursiyerlerin cinsiyeti ve yaşları ile pratik çalışma için gerekli malzemenin yeterliliği konusunda istatistiksel olarak anlamlı sayılabilecek bir farklılık bulunmamıştır. Kursiyerlerin eğitim seviyeleri artıkça pratik çalışma için gerekli malzemeyi yeterli bulma oranı da azalmaktadır. Bu oran ortaokul mezunları için % 77, lise mezunları için % 58 ve ve yüksek öğretim mezunları için % 41 'dir. Bu farklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Kursiyerlerin büyük bir çoğunluğu % 89'u kurs öğretmenlerinin kendilerine olan davranış biçiminin yeterli olduğunu düşünmektedir. Kurs öğretmenlerinin davranış

biçiminin yeterli olması kursiyerlerin cinsiyetine ve yaşına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma göstermemiştir. Ortaokul (% 96) ve lise mezunu (% 91) kursiyerlerin hemen hemen hepsi kurs öğretmenlerinin kendilerine karşı olan davranışlarının yeterli olduğunu düşünürken, yüksek öğretim mezunu kursiyerlerde bu oran % 65 olmuştur. Bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Kursiyerlerin % 76'sı kurs ücreti için gösterilen ödeme kolaylığını yeterli bulmuşlardır. Kurs ücretlerini yeterli bulma, kursiyerlerin cinsiyet, yaş ve eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma göstermemiştir.

Binaların ısı ve temizliğini yeterli bulan kursiyer oranı % 56'dır. Binaların ısı ve temizliğini yeterli bulma kursiyerlerin cinsiyetine ve yaşına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma göstermemiştir. Ortaokul mezunu olan kursiyerler arasında binaların ısı ve temizliğini yeterli bulma oranı (% 82) lise ve yüksek öğretim mezunlarına göre daha fazladır. Bu oran lise mezunlarında % 53 ve yüksek öğretim mezunlarında % 64'dür.

Kursiyerlerin genelinde ders aralarında oturulan kantinlerin, içecek ve yiyecek maddelerinin temizliği ve fiyatlarını yeterli uygunlukta bulma oranı % 54'tür. Kadın kursiyerlerin % 57'si, erkek kursiyerlerin ise % 47'si ders aralarında oturulan kantinlerin, içecek ve yiyecek maddelerinin temizliği ve fiyatlarını yeterli uygunlukta bulmaktadır. Bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır.

Kursa başlamadan önce kurs hakkında verilen bilgileri / ön tanıtımı yeterli bulan kursiyer oranı yalnızca % 47'dir. Kursiyerlerin bu konu hakkındaki görüşleri kursiyerlerin yaş, cinsiyet ve eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma göstermemiştir.

Kursiyerlerin kendileri için hazırlanan sosyal etkinlikler hakkındaki görüşleri söz konusu olduğunda; Kursiyerlerin yalnızca dörtte biri (% 25) kurs yetkililerinin kendileri için hazırladığı ders dışı etkinlikleri yeterli bulmuştur. Sosyal etkinlikleri yeterli bulma oranı ise % 17'dir. Kurs yetkililerinin iş bulma konusunda tanıdığı imkanları yeterli bulma oranı da % 23'tür.

Ders dışı etkinliklerin yeterliliği kursiyerlerin kişisel özelliklerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

Hazırlanan sosyal etkinlikleri yeterli bulma kursiyerlerin cinsiyetine ve eğitim düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma göstermemiştir. Kursiyerlerin yaşları ile hazırlanan sosyal etkinlikleri yeterli bulma arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. En fazla 15-17 yaşları arasındaki kursiyerler (% 29) hazırlanan sosyal etkinlikleri yeterli bulmaktadır.

Kursiyerlerin % 57'si kursu genel olarak düşündüklerinde yeterli bulmuşlardır. Kursiyerlerin cinsiyet ve yaşları ile kursun genel yeterliliği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Ancak kursiyerlerin eğitim düzeyleri ile kursun genel yeterliliği arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Ortaokul mezunu kursiyerlerin çoğunluğu (% 86) kursu genel olarak yeterli bulmuşken, kursu genel olarak yeterli bulma oranı, lise ve yüksek öğretim mezunları arasında daha düşük düzeyde olmuştur. Lise mezunları için bu oran % 53 ve yüksek öğretim mezunları için % 57 olarak belirlenmiştir.

YARGILAR

Araştırma sonucunda aşağıdaki yargılara ulaşılmıştır.

Kadınlar, erkeklere göre özel bilgisayar kurslarına daha fazla katılma eğilimi içindedirler. Bilgisayar kurslarının daha çok hizmet sektöründe yaygın olan kullanıcı düzeyinde eğitim vermesi, bu kurslara katılımı kadınlar açısından daha cazip hale getiren bir neden olabilir.

Kursiyerlerin yaş dağılımına baktığımızda, kursiyerlerin en yoğun 18 - 20 yaş grubunda olduğu görülmektedir. Bu durum, bu yaş grubu içindeki bireylerin diğer yaş gruplarına kıyasla meslek hayatlarına yön verme çabalarının daha yoğun olmasından kaynaklanmaktadır.

Konuya eğitim düzeyi bakımından yaklaşıldığında, lise mezunlarının sözkonusu kursları diğer öğretim seviyesindeki mezunlara göre daha fazla tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Bu sonuç lise mezunlarının bilgisayar kurslarını bir iş bulma aracı olarak gördüklerini ortaya çıkarmaktadır.

Bilgisayar kursuna katılanlar en çok "işte daha iyi bir konum sağlama ve "iş bulmaya yardımcı olması" bakımından bu kursları tercih etmektedirler.

Ancak kursiyerlerin cinsiyeti ile kursa katılma nedenleri arasındaki ilişki incelendiğinde, kadın kursiyerlerin kursa katılma nedenlerinin başında "iş bulmama yardımcı olacağı " gelmektedir. Erkek kursiyerlerin kursa katılma nedenlerinin başında ise "İşimde daha iyi bir konum sağlayacağı" olmuştur. İş bulmama yardımcı olacağı için kursa katıldım diyen kadın oranı erkeklerden fazladır ve bu fark istatistiksel olarak anlamlıdır.

Kursiyerlerin yaşları ile kursa katılma nedenleri arasındaki ilişki incelendiğinde, kursiyerlerin yaşı artıkça, katılma nedeni iş bulma beklentisinden, işte daha iyi bir konum sağlama çabası veya yeni bir iş bulma beklentisine dönüşmektedir. İşe yönelik beklentiler dışında ki nedenlerle kursa katılma en sık 15 -17 yaş grubu denekler tarafından belirtilmiştir.

Kursiyerlerin eğitim düzeyleri ile kursa katılma nedenleri arasındaki ilişki incelendiğinde, çağa ayak uydurmak için kursa katıldım diyen ortaokul mezunu kursiyerler lise mezunu kursiyerlerden daha fazladır. İş bulmaya yardımcı olacağı için kursa katıldım diyen ortaokul mezunu kursiyerler yüksek öğretim mezunu kursiyerlerden daha fazladır.

Pratik çalışma süresi , konular işlenirken verilen örneklerin yeterliliği kurs seçimini etkileyen en önemli özelliklerdir. Öğretilen bilgilerin doğal ortamda gösterilmesi vb. ders dış etkinlikler ise en az önem verilen özelliktir. Kurs yetkililerinin yapacakları bir geliştirme çalışmasında eğer kaynaklar sınırlı ise öncelik vermeleri gereken konuların pratik çalışma süresi ve konular işlenirken verilen örnekler olduğu görülmektedir. Ancak bu özellikler cinsiyet, yaş ve eğitim düzeylerine göre farklılık göstermemektedir.

Kursiyerlerin devam ettikleri bilgisayar eğitimi hakkındaki görüşleri incelendiğinde; bilgisayar kursları için belirlenen sürenin büyük ölçüde yeterli bulunduğu görülmektedir. Ayrıca kurslarda öğrencilere pratik çalışma için sağlanan malzemeler kursiyerlerin yarısından fazlasının beklentilerini karşılayacak ölçüdedir. Bununla birlikte ortaokul mezunu kursiyerler lise ve yüksek öğretim mezunlarına kıyasla pratik çalışma için gerekli malzemeleri daha yeterli bulmuşlardır. Bilgisayar kurslarını düzenleyen firmalar kursa katılanların iş bulmalarını sorumluluk olarak kabul etmemekte, dolayısıyla bu konuya gereken özeni göstermemektedirler. Kurs öğretmenleri genel olarak kursa katılanlarla iyi bir etkileşim içerisindeyler. Ancak yüksek öğretim mezunları ortaokul ve lise mezunlarına kıyasla bu etkileşimi daha az yeterli bulmaktadırlar. Bilgisayar kurslarında genel hizmetlerin yönetimine ilişkin isteklerin kursiyerlerin yarısından fazlasının beğenisini kazanacak nitelikte olduğu görülmektedir. Bununla birlikte ortaokul mezunu kursiyerler lise ve yüksek öğretim mezunlarına kıyasla ortamdaki daha hoşnutturlar. Kursiyerlerin birbirleriyle iletişim kurmasına, ders saatlerinde öğrenilen bilgilerin tartışılmasına olanak sağlayan kantinlerin, içecek ve yiyecek maddelerinin temizliği ve fiyatlarının yeterliliği kursiyerlerin yarısından biraz fazlası tarafından uygun bulunmuştur. Özellikle yiyecek ve içecek maddelerinin temizliği ve fiyatı konusunda erkek kursiyerler kadınlara göre daha olumsuz düşünceye sahiptirler. Kursiyerlerin yaklaşık beşte biri kurs yetkililerinin hazırladığı sosyal etkinlikleri yeterli bulmuştur. Yaşları 21 - 23 olan kursiyerler yetkililerce hazırlanan sosyal etkinlikleri 15 - 17 ve 18 - 20 yaş grubu kursiyerlere kıyasla daha az yeterli bulmuşlardır. Kursiyerlerin yarısından fazlası kursu genel olarak yeterli bulmaktadır. Kursları genel olarak yeterli bulma düzeyi kursiyerlerin eğitim düzeyleri artıkça düşmektedir.

ÖNERİLER

Araştırma sonunda elde edilen bulgulara dayalı olarak uygulamacılara ve araştırmacılara yönelik olarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

1. Uygulamacılara İlişkin Öneriler

- a. Kursiyerlerin beklentilerini karşılama düzeylerinde farklılıklar saptanmıştır. Bu farklılıkları gidermek için kurs yetkililerinin, öğrencileri için öğrenme farklılıklarını saptayacak rehberlik çalışmaları hazırlamalıdır.
- b. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından tespit edilen kurs saatlerinin, kursiyerlerin algılama kapasitelerindeki farklılıklar göz önüne alınarak belirlenen sürede öğrenme güçlüğü çeken kursiyerler için ek saatler ile veya ders saatleri içinde daha yoğun ilgi ile gerekli duydukları zaman verilmelidir.
- c. Programın kapsamını yetersiz bulan kursiyerlerin ihtiyaçlarının karşılanması için her konu bitiminde kursiyerlerin öğrenmek istedikleri konuların neler olduğu sorulmalı en fazla ihtiyaç duyulan konular program kapsamına alınmalıdır.
- d. Konular işlenirken verilen örnekleri yeterli bulmayan öğrenciler için istenilen konularda örnekler aşamalı çözümleriyle hazırlanmalı gerekirse yazılı olarak öğrencilere sunulmalı, anlaşılmayan örneklerin öncelikle kursiyerlerin kendi aralarında tartışılması için ortam yaratılmalıdır. Bu aşamada da çözümü anlaşılmayan örnekler kurs öğretmenleriyle tartışılmalıdır.
- e. Kursların pratik çalışmalara daha fazla zaman ayıracak biçimde içerik ve süre yönünden düzenlenmesi için gerekli araştırmalar ve düzenlemeler yapılmalıdır.
- f. Pratik çalışma için gerekli olan malzemelerin yetersizliği sorununu çözmek için, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından saptanan standartların yerine getirilip getirilmediği sürekli olarak kontrol edilmeli yapılacak araştırmalara dayalı olarak gerekirse yeniden belirlenmelidir.
- g. Gerek kursiyerlerin öğrendiklerini gerçek iş koşullarında uygulamalarına olanak sağlamak, gerekse iş bulmalarına yardımcı olabilmek için iş çevreleriyle ilişki kurularak, kursiyerlerin iş yerlerinde staj yapmalarına olanak sağlanmalıdır.

- h. Kurs saatlerinin yeteri kadar verimli kullanılmadığını söyleyen kursiyerlerin ihtiyaçlarının giderilebilmesi için belli periyotlarla yazılı veya sözlü olarak kurs saatlerinin kullanımına ilişkin görüşleri alınmalı ve elde edilen bilgilere göre program kapsamında gerekli değişiklikler yapılmalıdır.
- i. Kurs yetkililerinin rahat bir öğretim ortamı yaratmaları açısından binaların ısı ve temizliğine, ders aralarında oturan kantinlerin düzenine, içecek ve yiyecek maddelerinin temizliğine ve fiyatlarına daha fazla özen göstermelidirler.
- j. Kursiyerlerin kurs başladıktan sonra karşılaşılabilecekleri olumsuzlukları (bilgisayar eğitimine ilgi duymadığını anlamak, programın kapsamından memnun olmamak, vb .) en aza indirmek için kurs yetkilileri kursa başlamadan önce kurs hakkında daha fazla tanıtım yapmalıdırlar.

2. Araştırmacılara İlişkin Öneriler

- a. Bilgisayar kursuna katılanlar ile yapılan bu araştırmada, herhangi bir problem alanında yoğunlaşılmamış, kursiyerlerin tercih ve beklentileri ile ilgili problem alanlarının neler olduğunun ve nelerin çalışılması gerektiği saptanmıştır, bu problem alanlarında yoğunlaşarak derinlemesine bilgiler elde edilebilir.
- b. Mesleki eğitim veren özel kurs katılımcılarının demografik özelliklerinin, öğrenme güdülerinin ve ihtiyaçlarının neler olduğu daha geniş kapsamlı ve farklı meslek alanlarını içerecek şekilde tarama çalışmaları ile tanımlanabilir.
- c. İş ve İşçi Bulma Kurumu, Belediyeler vb devlet veya özel kuruluşların personeline yönelik olarak düzenlenen kurslar için kursiyerlerin ihtiyaçları, demografik özellikleri ve kurum ilişkilerini kapsayan tarama çalışmaları yapılabilir.
- d. Bu araştırmada incelenen sorun alanlarına yönelik detaylı araştırmalar yapılmalıdır.

EK 1. ÖRNEKLEMİ OLUŞTURAN ÖZEL BİLGİSAYAR
KURSLARININ ÖĞRENCİ ADEDİ VE ÖRNEK
SAYISI

ÇİZELGE 1
ÖRNEKLEMİ OLUŞTURAN ÖZEL BİLGİSAYAR KURSLARININ ÖĞRENCİ ADEDİ VE
ÖRNEK SAYISI

	Toplam Öğrenci Sayısı	Örnek Sayısı	%
Ahmet Şimşek Bilgisayar ve İngilizce Kursu	600	61	10.2
B.F.S. Bilgisayar İngilizce Kursu	20	2	10.0
Bigem Bilgisayar ve İngilizce Kursu	90	14	15.5
Gözen Bilgisayar Eğitim Merkezi Kursu (Üsküdar)	130	15	11.5
Gözen Bilgisayar Eğitim Merkezi Kursu (Kadıköy)	110	8	7.3
İstanbul Bilgisayar ve İngilizce Kursu	60	7	11.7
K.B.M. Bilkut Bilgisayar Merkezi Kursu	20	7	35.0
Marmara Üniv. Eğitim ve Yrd. Vakfı Yabancı Dil ve Bilgisayar Kursu	50	17	36.0
Marmara Bilgisayar Merkezi Kursu	20	5	25.0
Özkent Lisan ve Bilgisayar Kursu	18	5	11.1
Pen - Bim	60	22	36.6
Sibem İngilizce ve Bilgisayar Kursu	120	13	10.8
Şampiyon Dakt. Sekr. ve Bilgisayar Kursu	576	26	4.5
Genel Toplam	1874	202	--

EK 2. ANKET FORMU

ANKET FORMU

Sayın Kursiyer,

Bu anket , Özel Bilgisayar Kurslarına devam eden kursiyerlerin bu kursları tercih etme nedenleri ve aldıkları kurs programına yönelik görüşleri konusunda yapılan bir bilimsel araştırmaya veri sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Anket formu iki bölüm halinde hazırlanmıştır. Her bölümde sorulara nasıl cevap vereceğiniz bölüm başında açıklanmıştır.

Vereceğiniz cevaplar sadece, yüksek lisans tezinde kullanılacaktır. Başka hiç bir kurum ya da kişiye verilmeyecektir. Adınızı yazmanız zorunlu değildir.

Araştırmanın amacına ulaşması, sizin vereceğiniz cevapların içten ve gerçeğe uygun olmasına bağlıdır.

Değerli yardım ve katkılarınız için teşekkür ederim.

Berna Kalkay
Yıldız Teknik Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM I

KURSIYERLERE İLİŞKİN BİLGİLER

Aşağıdaki soruları okuyunuz ve size uygun ifade için ayraç içine (X) işareti koyunuz.

S.1. Cinsiyetiniz nedir ?

- () Kadın
() Erkek

S.2. Kaç yaşındasınız ?

- () 15-17
() 18-20
() 21-23
() 24-26
() 27ve üzeri yaş

S.3. Medeni Durumunuz nedir ?

- () Evli
() Bekar

S.4. En son bitirdiğiniz okul ?

- () Ortaokul
() Lise
() Meslek Lisesi
() Yüksek Okul
() Üniversite

S.5. İş konumunuz nedir ?

- () İşsizim
() Geçici bir işte çalışıyorum
() Sürekli bir işte çalışıyorum
() İş aramıyorum

Diğer (Yazınız)

S.7 Daha önce herhangi bir başka kursa gittiniz mi veya şu anda gidiyor musunuz ?

- () Evet ise (Hangi konuda olduğunu yazınız)

- () Hayır

BÖLÜM II

Anketin bu bölümünde Kursiyerlerin bilgisayar eğitimini tercih etme nedenleri ile, kursa ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. İlk olarak tercih nedenlerine ilişkin veri toplamayı amaçlayan soru yer almıştır. Bu soruyu katıldığınız kursu değerlendirmeniz için kullanacağınız 16 soru izlemiştir. Ayrıca yine bu bölümde bilgisayar kurslarını seçerken önem verdiğiniz özelliklerin belirlenmesi amacıyla hazırlanan bir soruya da yer verilmiştir.

Anketi istenilen biçimde cevaplandırabilmeniz için, her soru grubu ile ilgili açıklamaları dikkatle okuyunuz.

A. BİLGİSAYAR KURSUNU TERCİH ETME NEDENLERİ

Bilgisayar kursunu tercih etme nedeninizi veya nedenlerinizi aşağıda yer alan her bir olası tercih nedeni karşısındaki ayraç içine (X) işareti koyarak belirtiniz.

S.8 Neden bir bilgisayar kursuna gitmek istediniz ? (ÇOK CEVAP OLABİLİR)

- () İş bulmama yardımcı olacağı için
- () İşimde daha iyi bir konum sağlayacağı için
- () Yeni bir iş bulmama yardımcı olacağı için
- () Boş vakitlerimi değerlendirmek için
- () Sadece öğrenmek için
- () Arkadaş edinmek için
- () Böyle bir kursa devam edip bitirenlere değer verildiği için
- () Ek bir iş yapabilmek için

Diğer (Yazınız)

B. ALDIĞINIZ BİLGİSAYAR KURSU HAKKINDAKİ GÖRÜŞ VE DÜŞÜNCELERİNİZ

Bu kısımda yer alan 16 soruyu doğru cevaplandırabilmek için her sorudaki değerlendirme ölçütü karşısında bulunan seçeneklerden uygun gördüğünüz birisini ifade eden ayraç içine (X) işareti koyunuz.

	YETERLİ	PEK YETERLİ DEĞİL	HİÇ YETERLİ DEĞİL
S.9 Kursun toplam süresi yeterli mi ?	()	()	()
S.10. Programın kapsamı yeterli mi ?	()	()	()
S.11. Konular işlenirken verilen örnekler yeterli mi ?	()	()	()
S.12. Pratik çalışma süresi yeterli mi ?	()	()	()
S.13. Pratik çalışma için gerekli malzeme yeterli mi (Bilgisayar, disket vb.)?	()	()	()
S.14. Kurs saatlerinin verimli kullanımı yeterli mi (disiplin sağlama, devamlılık vb.)?	()	()	()
S.15. Kurs öğretmenlerinin mesleki bilgisi yeterli mi	()	()	()
S.16. Kurs öğretmenlerinin uygulama sırasında size ayırıldığı zaman yeterli mi ?	()	()	()
S.17. Kurs öğretmenlerinin size karşı olan davranış biçimi yeteri kadar iyi mi ?	()	()	()
S.18. Kurs ücreti için gösterilen ödeme kolaylığı yeterli mi ?	()	()	()
S.19. Binaların ısı ve temizliği yeterli mi ?	()	()	()
S.20. Ders aralarında oturulan kantinlerin, içecek ve yiyecek maddelerinin temizliği ve fiyatları yeterli uygunlukta mı ?	()	()	()
S.21. Kursu başlamadan önce kurs hakkında size verilen bilgiler/ ön tanıtım yeterli mi ?	()	()	()
S.22. Kurs yetkililerinin öğrenciler için hazırladığı ders dışı etkinlikler yeterli mi (öğretilen bilgilerin doğal ortamlarında gösterilmesi vb.)	()	()	()
S.23. Kurs yetkililerinin hazırladığı sosyal etkinlikler yeterli mi (geziler, yarışmalar vb.) ?	()	()	()
S.24. Kurs yetkililerinin iş bulma konusunda size tanıdığı imkanlar yeterli mi?	()	()	()

C. BİLGİSAYAR KURSLARINI TERCİH ETMEDE ÖNEMLİ GÖRÜLEN ÖZELLİKLER

Aşağıda yazılı olan özelliklerin hepsini dikkatle okuduktan sonra 1,2 ve 3 sırada önemli olduğunu düşündüğünüz özelliğin karşısındaki ayraça (X) işaretini koyunuz.

S.25. Aşağıda listelenen özelliklerden mesleki beceri kazandıran bir kurs seçerken sizin için önemli olduğunu düşündüğünüz ilk üç özelliği önem derecesine göre seçer misiniz ?

	1. SIRADA	2. SIRADA	3. SIRADA
Kursun toplam süresi	()	()	()
Programın kapsamı	()	()	()
Konular işlenirken verilen örneklerin yeterliliği	()	()	()
Pratik çalışma süresi	()	()	()
Pratik çalışma için gerekli malzeme yeterliliği (Bilgisayar, disket vb.)	()	()	()
Kurs saatlerinin verimli kullanımı (disiplin sağlama , devamlılık vb.)	()	()	()
Kurs öğretmenlerinin mesleki bilgisi	()	()	()
Kurs öğretmenlerinin uygulama sırasında size ayırdığı zaman	()	()	()
Kurs öğretmenlerinin size karşı olan davranış biçimi (ilgi,gülyüzlülük vs)	()	()	()
Kurs ücreti için gösterilen ödeme kolaylığı	()	()	()
Binaların ısı ve temizliği	()	()	()
Ders aralarında oturulan kantinlerin, içecek ve yiyecek maddelerinin temizliği ve fiyatlarının uygunluğu	()	()	()
Kursa başlamadan önce kurs hakkında size verilen bilgiler / ön tanıtım	()	()	()
Kurs yetkililerin öğrenciler için hazırladığı ders dışı etkinlikler (öğretilen bilgilerin doğal ortamlarında gösterilmesi vb.)	()	()	()
Kurs yetkililerinin hazırladığı sosyal etkinlikler (geziler, yarışmalar vb.)	()	()	()
İş bulma konusunda size tanınan imkanlar	()	()	()

D. BİLGİSAYAR KURSUNA İLİŞKİN GENEL DEĞERLENDİRME

Katıldığınız kurs hakkındaki genel düşüncenizi en iyi ifade eden değerlendirme ölçütü karşısında bulunan ayraça (X) işareti koyunuz.

S.26. Katıldığınız kursu genel olarak değerlendirdiğinizde hangi düzeyde yeterli buluyorsunuz ?

	YETERLİ	PEK YETERLİ DEĞİL	HİÇ YETERLİ DEĞİL
Kursun genel yeterliliği	()	()	()

EK 3. VARYANS TABLOLARI

TABLO 1
YAŞA GÖRE KURSUN TOPLAM
SÜRESİNİN YETERLİLİK DERECEİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplarası	3	2.46	.82	3.31*
Grup içi	195	48.22	.25	
Toplam	198	50.67		

* $P < .05$

TABLO 2
EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURSUN
TOPLAM SÜRESİNİN YETERLİLİK
DERECESİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplarası	2	.28	.14	.55
Grup içi	196	50.39	.26	
Toplam	198	50.67		

TABLO 3
YAŞA GÖRE PROGRAMIN KAPSAMININ
YETERLİLİK DERECEİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplarası	3	1.26	.42	1.27
Grup içi	195	64.04	.33	
Toplam	198	65.30		

TABLO 4
EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE PROGRAMIN
KAPSAMININ YETERLİLİK DERECEİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplarası	2	.60	.30	.92
Grup içi	196	64.69	.33	
Toplam	198	65.30		

TABLO 5
YAŞA GÖRE KONULAR İŞLENİRKEN
VERİLEN ÖRENEKLERİN YETERLİLİK
DERECESİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplarası	3	1.98	.66	1.83
Grup içi	193	69.71	.36	
Toplam	196	71.69		

TABLO 6
EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KONULAR
İŞLENİRKEN VERİLEN ÖRENEKLERİN
YETERLİLİK DERECEİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplarası	2	1.80	.90	2.50
Grup içi	194	69.90	.36	
Toplam	196	71.70		

TABLO 7
YAŞA GÖRE PRATİK ÇALIŞMA SÜRESİNİN
YETERLİLİK DERECEİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplarası	3	1.05	.35	.72
Grup içi	190	92.13	.49	
Toplam	193	93.18		

TABLO 8
EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE PRATİK ÇALIŞMA
SÜRESİNİN YETERLİLİK DERECEİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplarası	2	1.17	.58	1.21
Grup içi	191	92.02	.48	
Toplam	193	93.18		

TABLO 9
YAŞA GÖRE PRATİK ÇALIŞMA İÇİN
GEREKLİ MALZEMENİN YETERLİLİK
DERECESİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplarasası	3	2.28	.76	1.62
Grup içi	185	86.94	.47	
Toplam	188	89.22		

$P < .05$

TABLO 11
YAŞA GÖRE KURS YETKİLİLERİNİN İŞ
BULMA KONUSUNDA TANIDIĞI
İMKANLARIN YETERLİLİK DERECESİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplarasası	3	4.31	1.44	2.22
Grup içi	123	79.66	.65	
Toplam	126	83.97		

TABLO 13
YAŞA GÖRE KURS ÖĞRETMENLERİNİN
MESLEKİ BİLGİSİNİN YETERLİLİK
DERECESİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplarasası	3	.30	.10	.78
Grup içi	190	24.73	.13	
Toplam	193	25.03		

TABLO 15
YAŞA GÖRE KURS ÖĞRETMENLERİNİN
UYGULAMA SIRASINDA AYIRDIĞI
ZAMANIN YETERLİLİK DERECESİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplarasası	3	.82	.27	1.12
Grup içi	189	45.75	.24	
Toplam	192	46.57		

TABLO 10
EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE PRATİK ÇALIŞMA
İÇİN GEREKLİ MALZEMENİN YETERLİLİK
DERECESİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplarasası	2	4.90	2.45	5.40*
Grup içi	186	84.32	.45	
Toplam	188	89.22		

TABLO 12
EĞİTİME DÜZEYİNE GÖRE YETKİLİLERİNİN
İŞ BULMA KONUSUNDA TANIDIĞI
İMKANLARIN YETERLİLİK DERECESİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplarasası	2	4.57	2.29	3.57*
Grup içi	124	79.40	.64	
Toplam	126	83.97		

* $P < .05$

TABLO 14
EĞİTİME DÜZEYİNE GÖRE KURS
ÖĞRETMENLERİNİN MESLEKİ BİLGİSİNİN
YETERLİLİK DERECESİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplarasası	2	.64	.32	2.51
Grup içi	191	24.39	.13	
Toplam	193	25.03		

TABLO 16
EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURS
ÖĞRETMENLERİNİN UYGULAMA
SIRASINDA AYIRDIĞI ZAMANIN
YETERLİLİK DERECESİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplarasası	2	1.96	9.78	.04*
Grup içi	190	46.55	.25	
Toplam	192	46.57		

* $P < .05$

TABLO 17
YAŞA GÖRE KURS ÖĞRETMENLERİNİN
KURSIYERLERE KARŞI DAVRANIŞ
BİÇİMİNİN YETERLİLİK DERECESESİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplarasası	3	.50	.17	1.47
Grup içi	191	21.79	.11	
Toplam	194	22.29		

TABLO 18
EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE KURS
ÖĞRETMENLERİNİN KURSIYERLERE
KARŞI DAVRANIŞ BİÇİMİNİN YETERLİLİK
DERECESİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplarasası	2	1.98	.99	9.37
Grup içi	192	20.31	.11	
Toplam	194	22.29		

TABLO 19
YAŞA GÖRE KURS ÜCRETİ İÇİN
GÖSTERİLEN ÖDEME KOLAYLIĞININ
YETERLİLİK DERECESESİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplarasası	3	8.75	2.92	.08
Grup içi	185	69.32	.38	
Toplam	188	69.41		

TABLO 20
EĞİTİME GÖRE KURS ÜCRETİ İÇİN
GÖSTERİLEN ÖDEME KOLAYLIĞININ
YETERLİLİK DERECESESİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplarasası	2	1.60	.80	2.20
Grup içi	186	67.81	.37	
Toplam	188	69.41		

TABLO 21
YAŞA GÖRE KURS SAATLERİNİN VERİMLİ
KULLANIMININ YETERLİLİK DERECESESİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplarasası	3	1.97	.66	2.03
Grup içi	194	62.63	.32	
Toplam	197	64.59		

TABLO 22
EĞİTİME GÖRE KURS SAATLERİNİN
VERİMLİ KULLANIMININ YETERLİLİK
DERECESİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplarasası	2	.57	.29	.87
Grup içi	195	64.02	.33	
Toplam	197	64.59		

TABLO 23
YAŞA GÖRE BİNALARIN ISI VE
TEMİZLİĞİNİN YETERLİLİK DERECESESİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplarasası	3	.27	8.84	
Grup içi	192	100.0	.52	
Toplam	195	100.3		

TABLO 24
EĞİTİME GÖRE BİNALARIN ISI VE
TEMİZLİĞİNİN YETERLİLİK DERECESESİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplarasası	2	4.58	2.29	4.61*
Grup içi	193	95.69	.50	
Toplam	195	100.27		

* P < .05

TABLO 25
YAŞA GÖRE DERS ARALARINDA
OTURULAN KANTİNLERİN, İÇECEK VE
YİYECEK MADDELERİNİN TEMİZLİĞİ VE
FİYATLARININ YETERLİLİK DERECEŚİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplararası	3	.31	.10	.22
Grup içi	164	77.66	.47	
Toplam	167	77.98		

TABLO 26
EĞİTİME GÖRE DERS ARALARINDA
OTURULAN KANTİNLERİN, İÇECEK VE
YİYECEK MADDELERİNİN TEMİZLİĞİ VE
FİYATLARININ YETERLİLİK DERECEŚİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplararası	2	.90	.45	.96
Grup içi	165	77.08	.47	
Toplam	167	77.98		

TABLO 27
YAŞA GÖRE KURSA BAŞLAMADAN ÖNCE
KURS HAKKINDA VERİLEN BİLGİLERİN /
ÖN TANITIMIN YETERLİLİK DERECEŚİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplararası	3	1.11	.37	.77
Grup içi	177	84.25	.48	
Toplam	180	85.36		

TABLO 28
EĞİTİME GÖRE KURSA BAŞLAMADAN
ÖNCE KURS HAKKINDA VERİLEN
BİLGİLERİN / ÖN TANITIMIN YETERLİLİK
DERECEŚİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplararası	2	1.07	.54	1.13
Grup içi	178	84.29	.47	
Toplam	180	85.36		

TABLO 29
YAŞA GÖRE KURS YETKİLİLERİNİN
ÖĞRENCİLER İÇİN HAZIRLADIĞI DERS DIŞI
ETKİNLİKLERİN YETERLİLİK DERECEŚİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplararası	3	1.56	.52	.73
Grup içi	114	82.00	.72	
Toplam	117	83.57		

TABLO 30
EĞİTİME GÖRE KURS YETKİLİLERİNİN
ÖĞRENCİLER İÇİN HAZIRLADIĞI DERS
DIŞI ETKİNLİKLERİN YETERLİLİK
DERECEŚİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplararası	2	1.21	.60	.84
Grup içi	115	82.36	.72	
Toplam	117	83.57		

TABLO 31
YAŞA GÖRE KURS YETKİLİLERİNİN
HAZIRLADIĞI SOSYAL ETKİNLİKLERİN
YETERLİLİK DERECEŚİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplararası	3	6.12	2.04	3.12*
Grup içi	102	66.64	.65	
Toplam	105	72.76		

* P < .05

TABLO 32
EĞİTİME GÖRE KURS YETKİLİLERİNİN
HAZIRLADIĞI SOSYAL ETKİNLİKLERİN
YETERLİLİK DERECEŚİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplararası	2	.26	.13	.18
Grup içi	103	72.50	.70	
Toplam	105	72.76		

TABLO 33
YAŞA GÖRE KURSUN GENEL YETERLİLİK
DERECEŚİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplararası	3	.33	.11	.351
Grup içi	192	60.34	.31	
Toplam	195	60.67		

TABLO 34
EĞİTİME GÖRE KURSUN GENEL
YETERLİLİK DERECEŚİ

Varyans Kaynağı	SD	KT	KO	F
Gruplararası	2	2.36	1.18	3.91
Grup içi	193	58.31	.30	
Toplam	195	60.67		

EK 4. LSD TABLOLARI

TABLO 1
KURSun TOPLAM SÜRESİNİN YETERLİLİK DERECEsİ

Yaş	Ortalamlar Farkı	Std. Hata	Anlamlılık Düzeyi	
1	2	.184	.110	.096
	3	.241	.123	.051
	4	-3.704	.121	.760
2	1	-.184	.110	.096
	3	5.686	.094	.545
	4	-.221*	.092	.017
3	1	-.241	.123	.051
	2	-5.686	.094	.545
	4	-.278*	.107	.010
4	1	3.704	.121	.760
	2	.221*	.092	.017
	3	.278*	.107	.010

* P< .05

TABLO 2
PRATİK ÇALIŞMA İÇİN GEREKLİ MALZEMENİN YETERLİLİK DERECEsİ

Eğitim		Ortalamlar Farkı	Std. Hata	Anlamlılık Düzeyi
1	2	-.316*	.157	.046
	3	-.673*	.205	.001
2	1	.316*	.157	.046
	3	-.357*	.154	.022
3	1	.673*	.205	.001
	2	.357*	.154	.022

* P< .05

TABLO 3
KURs YETKİLİLERİNİN İŞ BULMA KONUSUNDA TANIDIĞI İMKANLARIN YETERLİLİK DERECEsİ

Eğitim	Ortalamlar Farkı	Std. Hata	Anlamlılık Düzeyi	
1	2	-.583*	.221	.010
	3	-.624	.318	.052
2	1	.583*	.221	.010
	3	-4.14	.254	.871
3	1	.624	.318	.052
	2	4.14	.254	.871

* P< .05

TABLO 4
KURS ÖĞRETMENLERİNİN DAVRANIŞ BİÇİMİNİN
YETERLİLİK DERECESESİ

Eğitim	Ortalamalar Farkı	Std. Hata	Anlamlılık Düzeyi
1 2	-4.12	.074	.579
3	-.346*	.097	.000
2 1	4.12	.074	.579
3	-.305*	.073	.000
3 1	.346*	.097	.000
2	.305*	.073	.000

* P<. 05

TABLO 5
BİNALARIN ISI VE TEMİZLİĞİNİN YETERLİLİK DERECESESİ

Eğitim	Ortalamalar Farkı	Std. Hata	Anlamlılık Düzeyi
1 2	-.456*	.161	.005
3	-.227	.212	.286
2 1	.456*	.161	.005
3	.229	.161	.155
3 1	.227	.212	.286
2	-.229	.161	.155

* P<. 05

TABLO 6
KURSun TOPLAM SÜRESİNİN YETERLİLİK DERECESESİ

Yaş	Ortalamalar Farkı	Std. Hata	Anlamlılık Düzeyi
1 2	-.270	.250	.283
3	-.808*	.288	.006
4	-.358	.288	.217
2 1	.270	.250	.283
3	-.538*	.212	.013
4	-8.77	.212	.680
3 1	.808*	.288	.006
2	.538*	.212	.013
4	.450	.256	.081
4 1	.358	.288	.217
2	8.77	.212	.680
3	-.450	.256	.081

* P<. 05

TABLO 7
BİNALARIN ISI VE TEMİZLİĞİNİN YETERLİLİK DERECEİ

Eğitim	Ortalamalar Farkı	Std. Hata	Anlamlılık Düzeyi
1 2	-.357*	.128	.005
1 3	-.335*	.166	.045
2 1	.357*	.128	.005
2 3	2.17	.123	.860
3 1	.335*	.166	.045
3 2	-2.17	.123	.860

* P<. 05

KAYNAKÇA

- Adem, Mahmut. Ulusal Eğitim Politikamız ve Finansmanı. Ankara:1993
- Alkış, Nur. Gecekonduda Yaşayan Yetişkinlerin Mesleki Eğitim İhtiyaçları ve Katılma Engelleri. İstanbul : Yıldız Teknik Üniversitesi, 1993.
- Atwood H. Mason ve Joe Ellis. "The Concept of Need: An Analysis for Adult Education", Adult Leadership, 210, January, 1971.
- Ayhan, Serap. Halk Eğitimi Merkezleri Tarafından Yürütülen Mesleki ve Beceri (Ankara Örneği) Kurslarına Katılan Kursiyerlerle İlgili Bir Araştırma. (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi,1994.)
- Bal, Hüseyin. John Dewey'in Eğitim Felsefesi. İstanbul : Kor Yayınları,1975
- Baloğlu, Zekai. Türkiye'de Eğitim. İstanbul : TUSİAD Yayınları, 1990
- Beaty, Paulette. "The Consept Of Need : Proposal For A Working Definition", Journel Of The Community Development Society. 12 ; 2 : 1981.
- Boshier, Roger W. "Motivational Orientations of Adult Education Participants: A Factor Analytic Exploration Of Houle Typology.", Adult Education. 21 ;1 : 1971.
- Bülbül, A. Sudi. Halk Eğitimine Giriş. Eskişehir : Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, 1991.
- Darkenwald, Gordon G., Sharan B. Merriam, Adult Education : Foundations of Practise. Newyork : Harper And Row Publishers, 1982.
- Deniz, Levent. "Türkiye'de Bilgisayar Gelişimi ve Eğitim Sistemimizde Bilgisayarlar", Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi. 4 : 1992.
- DİE. Milli Eğitim İstatistikleri: Yaygın Eğitim. 1990-1991
- Doğan, Hıfzı, Cevat Alkan ve S. İlhan Sezgin. Mesleki ve Teknik Eğitim Prensipleri. Ankara : A.Ü Eğitim Fakültesi Yayınları, 1980.

Dölger, İlhan. Mesleki Yaygın Eğitim ve Türkiye. Ankara : 1989.

Ekinci, Yusuf. Tarih içinde Türkler'de Meslek Eğitimi. Ankara : Çıraklık ve Yaygın Eğitim Yayınları, 1990.

Gedikoğlu, Şevket. Türkiye'de Yaygın - Eğitimden Çağdaş Halk Eğitime. Ankara: Gül Yayınevi, 1991.

Gürüz, Kemal ve diğerleri . Türkiye'de ve Dünyada Yüksek Öğretim Bilim ve Teknolojisi. İstanbul : TUSİAD Yayınları, 1994.

Halaçoğlu, Yusuf. Türkiye'de ve Dünyada Özel Öğretim Kurumlarının Eğitimdeki Yeri. İstanbul Ticaret Odası'nın düzenlediği seminere sunulan bildiri İstanbul : 1992).

Kurç, Güzin, Binnur Yeşilyaprak ve Abide Güngör. Eğitsel Ve Mesleki Rehberlik. Ankara : Varan Matbaası, 1995.

Kuzgun, Y."Çağdaş İnsanın En Önemli Kararı Meslek Seçimi", Bilim Ve Teknik Dergisi. 325 : Aralık, 1994.

Lowe, John. Dünyada Yetişkin Eğitime Toplu Bakış. Çeviren : Turhan Oğuzkan. Ankara : Unesco Türkiye Milli komisyonu, 1985.

Malkoç, Günseli. Kadıköy Halk Eğitimi Merkezi Meslek Kurslarını İzleme Araştırması. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul, 1983.)

M.E.B. İstanbul İli Okullar Rehberi. İstanbul : 1994

Oğuzkan, Turhan ve Rifat Okçabol. Silivri İlçesinde Yetişkinlerin Öğrenme İlgisi ve İhtiyaçları İle Öğrenme Tecrübeleri. (Yayınlanmamış Araştırma Raporu, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul, 1987.)

OECD, Education Committee Learning Opportunities For Adults. Background Report, Restricted, paris, 1975.

----- . Learning Opportunities For Adults. Vol.5. OECD. Paris, 1983.

----- . Becoming Adult In A Changing Society. Paris, 1985.

----- . Education And The Economy In A Changing Society, Paris, 1989.

Rogers, J. Adults Learning. Harmondsworth : Penguin, 1971 (Bulunduğu Kaynak: John Lowe ,1985).

Temel, Z. Fulya. Ergenlikte Mesleki Gelişim. Ankara : G.Ü. Mesleki Eğitim Fakóltesi Yayınları , 1982.

Tuğrul, Yıldız. Ankara Halk Eğitimi Merkezlerine Devam Eden Katılımcıların İstekleri Ve Beklentileri. (Yayınlanmamış Araştırma Raporu, MEB Yaygın Eğitim Enstitüsü, Ankara, 1982.)

Türk, Hikmet Sami. "Niçin Halk Eğitimi", A.Ü. Eğitim Fakóltesi Dergisi. 1 ;1-4 : 1968.

UNESCO, Curriculum Evaluation For Lifelong Education. Oxford, 1977.

----- . Toward A Learning Society. New Jersey, 1973.

----- . Curriculum Theory İn Adult And Lifelong Education. London, 1984.

----- . Towards Lifelong Education : A New Role For Higher Education Institutions. Paris, 1977.

----- . Reflections On Lifelong Education And The Scholl. Hamburg, 1975.

----- . Lifelong Educatiın : A Stocktaking. Hamburg, 1979.

----- . Yetişkin Eğitimi Terimleri. Çeviren : A. Ferhan Oğuzkan. Ankara : Unesco Türkiye Milli Komisyonu, 1985.

Ural, Ozana. Türkiyede Yetişkin Eğitimi Programlarına Katılma Nedenleri. (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul,1993.)

Uysal, şefik. "İlgi Ve Çeşitli Deđiřkenlerle Olan İlişkisi", A.Ü. Eğitim Fakóltesi Dergisi. 3 ;1-4 : 1970.